

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“Μετανάστευση και παραμονή
αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια”
(Νομοσχέδιο)

Αθήνα, 7 Φεβρουαρίου 2000

Διαδικασία

Με το από 30/12/1999 έγγραφο της προς τον Πρόεδρο της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, η **Υπουργός Εσωτερικών, Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης κα Βάσω Παπανδρέου**, διαβίβασε το Σχέδιο Νόμου με θέμα «Μετανάστευση και παραμονή αλλοδαπών στην ελληνική επικράτεια» και ζήτησε τη διατύπωση Γνώμης της Ο.Κ.Ε. σύμφωνα με το Ν. 2232 / 1994.

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε., ανταποκρινόμενη στο πιο πάνω αίτημα της Υπουργού Εσωτερικών, όρισε κατά τη συνεδρίαση της 10.1.2000 Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους κ.κ. **Νικόλαο Χασιώτη, Γεώργιο Χαμψηλομάτη, Δημήτρη Πολίτη, Ελευθέριο Αυγητίδη, Μιχαήλ Βουμβουλάκη και Παναγιώτη Αλεξόπουλο**.

Επίσης, κατά την ίδια συνεδρίασή της, η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε όρισε ως πρόεδρο της Επιτροπής Εργασίας τον κ. **Δ. Πολίτη**

και ως Εμπειρογνώμονες τους κ.κ. **Αναστασία Κουτσιβίτου, Πέτρο Λινάρδο-Ρυλμόν και Ανδριανή - Άννα Μητροπούλου**. Στη συνεδρίαση συμμετείχαν και οι Επιστημονικοί Συνεργάτες της Ο.Κ.Ε. κ.κ. **Δρ. Δημήτρης Κιούκας και Δρ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου** (ο δεύτερος είχε και τον επιστημονικό συντονισμό). Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε πέντε (5) συνεδριάσεις και η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια σε μία (1) συνεδρίαση. Η εισήγηση της Εκτελεστικής Επιτροπής προς την Ολομέλεια εγκρίθηκε στη συνεδρίαση της 31 Ιανουαρίου 2000. Ως εισηγητές στην Ολομέλεια ορίσθηκαν οι κ.κ. **Δ. Πολίτης και Γ. Χαμψηλομάτης**.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε. αφού σκέφθηκε σύμφωνα με το Ν. 2232 / 1994 και τις εξ αυτού αρμοδιότητές της, υιοθέτησε το ακόλουθο κείμενο στη συνεδρίαση της 7 Φεβρουαρίου 2000, ως Γνώμη της Ο.Κ.Ε. αρ. 38.

ΓΝΩΜΗ

“ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ”

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ΄ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το Σχέδιο Νόμου αφορά στη μετανάστευση και παραμονή αλλοδαπών στην Ελλάδα και έρχεται να αντικαταστήσει κατά το μεγαλύτερο τμήμα του το νόμο 1975/91 που είναι μέχρι σήμερα ο βασικός νόμος για τα θέματα μετανάστευσης στην Ελλάδα και λήψης της ελληνικής ιθαγένειας. Ο νόμος δεν καταργεί τα δύο Προεδρικά Διατάγματα 358/97 και 359/97² τα οποία εξεδόθησαν δυνάμει του άρθρου 16 του ν. 2434/96 και εξακολουθούν να ισχύουν καθώς αφορούν τη νομιμοποίηση όσων ήδη εργάζονται στην Ελλάδα ενώ το υπό κρίση Σχέδιο Νόμου αφορά όσους έρθουν στο μέλλον και αφορά και άλλα θέματα πλην της απασχόλησής τους.

Το Σχέδιο Νόμου περιέχει 72 άρθρα καταναμεμένα σε 16 κεφάλαια.

Στο Α΄ Κεφάλαιο (άρθρα 1-2) περιέχονται οι ορισμοί των εννοιών “αλλοδαπός”, “μετανάστης” ενώ διευκρινίζεται ότι οι διατάξεις του Σ/Ν δεν αφορούν σε υπηκόους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στους πρόσφυγες όπως αυτοί

ορίζονται από τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951.

Στο Β΄ Κεφάλαιο (άρθρα 3-4) ρυθμίζονται τα θέματα αστυνομικού ελέγχου των μεθοριακών διαβάσεων.

Το Γ΄ Κεφάλαιο (άρθρα 5-9) αφορά στις “γενικές προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής αλλοδαπών”. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι σε όσες περιπτώσεις απαιτείται θεώρηση εισόδου (visa), αυτή εκδίδεται από την προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού. Η άρνηση χορήγησης βίζας δεν απαιτείται να είναι αιτιολογημένη εκτός από τις περιπτώσεις που αφορά σε μέλος οικογένειας κοινοτικού υπηκόου, σύζυγο, ανήλικο τέκνο (φυσικό ή υιοθετημένο) ή γονέα Έλληνα υπηκόου. Παρά τη χορήγηση της βίζας, οι αρχές ελέγχου μπορούν, κατά τη στιγμή της εισόδου, να αρνηθούν την είσοδο στον αλλοδαπό εάν αυτός περιλαμβάνεται σε ειδική λίστα ανεπιθύμητων αλλοδαπών ή η είσοδος του μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία ή ασφάλεια ή εάν, στην περίπτωση διερχομένου (transit), αυτός δεν έχει τις τυχόν απαιτούμενες άδειες εισόδου ή το/τα εισιτήρια για τη χώρα προορισμού και τις τυχόν ενδιάμεσες χώρες.

¹ Στο Κεφάλαιο αυτό της Γνώμης γίνεται απλώς μια συνοπτική παρουσίαση των διατάξεων για τη διευκόλυνση του αναγνώστη. Είναι σαφές ότι η πλήρης κατανόηση του Σ/Ν απαιτεί μελέτη του πλήρους κειμένου του νομοθετήματος το οποίο και παρατίθεται στο τέλος της Γνώμης αυτής.

² Για τα Προεδρικά αυτά Διατάγματα και τις Γνώμες που επ’αυτών εξέδωσε η Ο.Κ.Ε., βλ. ΚΑΤΩΤΕΡΩ ΣΕΛ. 16-17.

Ο αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για συγκεκριμένο χρόνο στην Ελλάδα, οφείλει να ζητήσει άδεια παραμονής στη χώρα για το λόγο αυτό, τουλάχιστον δύο μήνες πριν τη λήξη της θεώρησης εισόδου. Η αίτηση υποβάλλεται στο δήμο/κοινότητα παραμονής του αλλοδαπού στη χώρα μας, η οποία παραλαμβάνει τα απαραίτητα δικαιολογητικά και διαβιβάζει το φάκελλο στην Υπηρεσία Μετανάστευσης της αρμόδιας Περιφέρειας που λειτουργεί σε κάθε Νομαρχία. Η άδεια παραμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπής Μετανάστευσης που συστατάται σε κάθε νομό. Η επιτροπή αυτή αποτελείται από δύο υπαλλήλους της Υπηρεσίας Μετανάστευσης της Νομαρχίας και έναν εκπρόσωπο της αστυνομικής αρχής και γνωμοδοτεί αφού καλέσει προηγουμένως σε συνέντευξη τον ενδιαφερόμενο αλλοδαπό. Πέραν των διατάξεων αυτών που αφορούν στις αιτήσεις για άδεια παραμονής γενικά, το Σ/Ν διαφοροποιεί τις διαδικασίες και προϋποθέσεις ανάλογα με το σκοπό της παραμονής. Ειδικότερα:

Το Δ΄ Κεφάλαιο (άρθρα 10-18) αφορά στην είσοδο και παραμονή για λόγους σπουδών. Βασικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση αδειών εισόδου και παραμονής είναι η εισαγωγή και στη συνέχεια εγγραφή σε κάποιο ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΑΣΕΤΕΜ/ΣΕΛΕΤΕ, Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών ΕΟΤ, καθώς και η απόδειξη της ικανότητας κάλυψης των εξόδων σπουδών και διαβίωσης στην Ελλάδα. Η άδεια είναι ετήσια και μπορεί να ανανεωθεί μέχρι του προβλεπόμενου για κάθε σχολή χρόνου σπουδών προσαυξημένου κατά το ήμισυ. Παράλληλα, προβλέπεται και η δυνατότητα εγγραφής σε ΙΕΚ μετά από έγκριση του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Το Ε΄ Κεφάλαιο (άρθρα 19-23) αφορά στην είσοδο και παραμονή στην Ελλάδα για μισθωτή εργασία. Η είσοδος αλλοδαπού για μισθωτή εργασία γίνεται δυνατή

μετά από έκθεση του Ο.Α.Ε.Δ. σχετικά με τις υπάρχουσες κενές θέσεις εργασίας κατά ειδικότητα και εργασία οι οποίες διαβιβάζονται στις προξενικές αρχές και γίνονται γνωστές στους αλλοδαπούς με ανακοινώσεις των αρχών αυτών. Από την πλευρά τους, οι ενδιαφερόμενοι Έλληνες εργοδότες υποβάλλουν αίτηση στη Νομαρχία, και αν οι θέσεις εργασίας δεν μπορούν να πληρωθούν από ημεδαπούς ή ήδη διαμένοντες νόμιμα στην Ελλάδα αλλοδαπούς, τότε ο Ο.Α.Ε.Δ. εγκρίνει την κάλυψη των θέσεων από αλλοδαπούς και ο εργοδότης επιλέγει από ονομαστικές λίστες που έχουν συνταχθεί από τις προξενικές αρχές του εξωτερικού, αλλοδαπούς που ανταποκρίθηκαν στην προαναφερθείσα γνωστοποίηση. Για να εκδοθεί η άδεια εργασίας, ο εργοδότης μεταξύ άλλων θα πρέπει να προσκομίσει εγγυητική επιστολή τράπεζας ποσού ίσου με τις απαιτούμενες δαπάνες για τριμηνιαία διαβίωση αλλοδαπού στην Ελλάδα και τις δαπάνες τυχόν επαναπροώθησής του στη χώρα προέλευσης. Άδεια παραμονής για εργασία λαμβάνει ο αλλοδαπός αφού, μεταξύ άλλων, συνάψει σύμβαση εργασίας και αποδείξει ότι εξασφάλισε κατάλυμα για τη διαμονή του. Η άδεια εργασίας χορηγείται από τον αρμόδιο Νομάρχη και είναι ετήσια, ανανεώνεται δε ανάλογα με τις συνθήκες της αγοράς εργασίας. Μετά από δεκαπέντε (15) έτη συνεχούς νόμιμης εργασίας και παραμονής, μπορεί να χορηγηθεί με υπουργική απόφαση άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας.

Ειδικές διατάξεις ρυθμίζουν την εποχιακή εργασία αλλοδαπών στην Ελλάδα. Η εποχιακή εργασία δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι (6) μήνες ανά έτος.

Το ΣΤ΄ Κεφάλαιο (άρθρα 24-26) αφορά στην είσοδο για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας. Η αίτηση για χορήγηση σχετικής άδειας πρέπει, μεταξύ άλλων, να συνοδεύεται από οικονομική μελέτη για το ύψος της επένδυσης και τις πηγές χρηματοδότησης και πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας των φορο-

λογικών αρχών της χώρας προέλευσης. Η αίτηση και ο σχετικός φάκελλος διαβιβάζονται στην Υπηρεσία Μετανάστευσης του νομού όπου θα εγκατασταθεί ο αλλοδαπός, η οποία μπορεί να ζητήσει και επί πλέον στοιχεία. Εάν εγκριθεί η αίτηση, αυτή διαβιβάζεται στο όργανο ή την υπηρεσία που προβλέπεται από τις οικείες για κάθε οικονομική δραστηριότητα διατάξεις οι οποίες και εκδίδουν την άδεια άσκησης της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας. Μετά τη χορήγηση της άδειας εισόδου για το σκοπό αυτό, η άδεια παραμονής χορηγείται για δύο (2) έτη με δυνατότητα ανανέωσης. Μετά πάροδο δεκαπέντε (15) ετών είναι δυνατή η μετατροπή της άδειας παραμονής σε αόριστης διάρκειας με υπουργική απόφαση.

Στο Ζ' Κεφάλαιο (άρθρα 27-31) ρυθμίζονται τα θέματα εισόδου και παραμονής αλλοδαπών για οικογενειακή συνένωση. Ως μέλη οικογενείας για το ζήτημα θεωρούνται ο/η σύζυγος και τα ανήλικα, άγαμα τέκνα. Σχετική αίτηση μπορεί να υποβάλει όποιος διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα επί τρία (3) τουλάχιστον έτη και μπορεί να αποδείξει την οικονομική του δυνατότητα να συντηρήσει τα μέλη της οικογενείας του. Τα μέλη της οικογενείας που εισήλθαν με αυτό τον τρόπο δεν δικαιούνται να ασκούν μισθωτή ή ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα πριν την πάροδο πέντε (5) ετών συνεχούς παραμονής στη χώρα.

Το Η' Κεφάλαιο (άρθρα 32-34)³ αφορά στην είσοδο και παραμονή αλλοδαπών καλλιτεχνών για εργασία σε κέντρα διασκέδασης. Η σχετική άδεια εργασίας χορηγείται από τον κατά τόπο αρμόδιο Νομάρχη. Ο ενδιαφερόμενος εργοδότης υποβάλει σχετική αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία της Νομαρχίας συνοδευόμενη από 7 δικαιολογητικά στα οποία περιλαμβάνεται ιδιωτικό συμφωνητικό εργασίας θεωρημένο για το

γνήσιο της υπογραφής του αλλοδαπού από την οικεία προξενική αρχή, εκκαθαριστικό σημείωμα της εφορίας με εισόδημα (του εργοδότη) τουλάχιστον 4πλάσιο του ανειδίκευτου εργάτη, εγγυητική επιστολή Τράπεζας κ.λπ. Η άδεια εργασίας και, εν συνεχεία, η άδεια παραμονής δεν μπορούν να καλύπτουν χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του έξι μηνών και δεν ανανεώνονται.

Το Θ' Κεφάλαιο (άρθρα 35-39) αναφέρεται στις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες για άλλους σκοπούς: αθλητές και προπονητές, διευθυντικά στελέχη εταιριών, πνευματικούς δημιουργούς και καλλιτέχνες, καθώς και όσες περιπτώσεις δεν αναφέρονται ρητά στο νόμο. Τέλος, ρυθμίζεται η είσοδος για τουρισμό, συνέδρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.λπ.

Στο Ι' Κεφάλαιο (άρθρο 40) προβλέπεται το δικαίωμα του αλλοδαπού να προσφύγει κατά της απόφασης για μη χορήγηση ή μη ανανέωση ή ανάκληση άδειας παραμονής ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης εντός δέκα (10) ημερών από της κοινοποίησης της προσβαλλόμενης απόφασης. ΟΥπουργός αποφαινεται εντός τριάντα (30) ημερών, σε περίπτωση δε που παρέλθει άπρακτη η σχετική προθεσμία, τότε η προσφυγή λογίζεται απορριφθείσα. Κατά το διάστημα που εκκρεμεί η προσφυγή, ο αλλοδαπός μπορεί να παραμείνει στη χώρα εκτός εάν συντρέχουν σοβαροί λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας που διαπιστώνονται με απόφαση του Υπουργού ΕΣ.Δ.Δ.Α. μετά από γνώμη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Κατά της απορριπτικής απόφασης του Υπουργού, μπορεί να ασκηθεί αίτηση ακύρωσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας, η οποία δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα εκτός εάν άλλως το δικαστήριο αποφασίσει.

³ Η Γνώμη ακολουθεί την αρίθμηση του Σ/Ν. Επισημαίνεται πάντως ότι το υπό κρίση νομοθέτημα μεταβαίνει από άρθρο 32 στο άρθρο 34 χωρίς να μεσολαβεί άρθρο αριθμημένο ως 33.

Το ΙΑ΄ Κεφάλαιο (άρθρα 41-46) προσδιορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αλλοδαπών. Οι αλλοδαποί απολαμβάνουν των “θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων” που προβλέπονται από το εσωτερικό δίκαιο, τις διεθνείς συμβάσεις και τις γενικές αρχές του δικαίου. Έχουν δικαίωμα επαφής με τις χώρες προέλευσής τους “με την επιφύλαξη λόγων δημοσίας τάξης και ασφάλειας.” Παράλληλα, οι αλλοδαποί υπόκεινται στις ίδιες ασφαλιστικές, φορολογικές και λοιπές υποχρεώσεις με τους ημεδαπούς.

Το Σ/Ν απариθμεί ενδεικτικά θέματα στα οποία οι νόμιμα διαμένοντες αλλοδαποί απολαμβάνουν “ανάλογης μεταχείρισης” με τους ημεδαπούς: πρόσβαση στο σύστημα δικαιοσύνης και την κοινωνική πρόνοια, σχολική φοίτηση, δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και του συνδικαλιζέσθαι. “Ανάλογη μεταχείριση” σε ό,τι αφορά την πρόσβαση τους στη μισθωτή απασχόληση, την ανεξάρτητη επαγγελματική απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση προβλέπεται και για όσους έχουν άδεια εργασίας και παραμονής αόριστης διάρκειας εκτός εάν αποκλίσεις δικαιολογούνται “από το είδος και τη φύση της συγκεκριμένης εργασίας ή δραστηριότητας”. Ισότιμη μεταχείριση με τους ημεδαπούς προβλέπεται για τους κρατούμενους.

Σε άλλο άρθρο επαναλαμβάνεται η συνταγματική διακήρυξη της ισότητας ανεξαρτήτως φυλής, εθνικότητας, ιθαγένειας, θρησκείας ή πεποιθήσεων.

Προβλέπεται η εφαρμογή της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και για τους ανήλικους αλλοδαπούς.

Καθιερώνεται η υποχρέωση ενημέρωσης των αστυνομικών αρχών εντός 10 ημερών από τη νόμιμη είσοδο του αλλοδαπού στη χώρα καθώς και της εντός ενός μηνός γνωστοποίησης για οποιαδήποτε αλλαγή κατοικίας, μεταβολή της “αστικής κατάστασης” ή αλλαγή/απώλεια του διαβατηρίου του αλλοδαπού.

Στο ΙΒ΄ Κεφάλαιο (άρθρα 47-54) προβλέπεται η δυνατότητα θέσπισης, με υπουργικές αποφάσεις, περιορισμών στην παραμονή ή εγκατάσταση αλλοδαπών (γενικά και σε συγκεκριμένα πρόσωπα) σε ορισμένες περιοχές της χώρας. Επίσης, προβλέπεται η δυνατότητα ανάκλησης της άδειας παραμονής για λόγους “εθνικής και δημόσιας ασφάλειας” καθώς επίσης περιγράφονται οι διαδικασίες για τη διοικητική απέλαση αλλοδαπών.

Στο ΙΓ΄ Κεφάλαιο (άρθρα 55-59), απαγορεύεται στις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε αλλοδαπούς που δεν έχουν νόμιμη θεώρηση εισόδου και άδεια παραμονής στην Ελλάδα. Από την υποχρέωση αυτή εξαιρούνται τα νοσοκομεία σε περίπτωση έκτακτης εισαγωγής για νοσηλεία. Προβλέπονται ποινικές κυρώσεις για τους συμβολαιογράφους που διενεργούν πράξεις με αλλοδαπούς χωρίς να διαπιστώσουν την κατοχή νόμιμης άδειας και παραμονής στη χώρα καθώς επίσης και για τους εργοδότες που απασχολούν παράνομα αλλοδαπούς. Επιβάλλεται απαγόρευση εκμίσθωσης ακινήτων ενώ οι διευθυντές ξενοδοχείων, κλινικών κ.λπ. που φιλοξενούν αλλοδαπούς υποχρεούνται να το γνωστοποιούν στις οικείες αστυνομικές αρχές.

Ιδιαίτερες κυρώσεις προβλέπονται για όσους (πλοίαρχοι, κυβερνήτες, οδηγοί, αεροπορικές εταιρίες ή ναυτιλιακές εταιρίες κ.λπ.) μεταφέρουν με οποιοδήποτε μεταφορικό μέσο αλλοδαπούς που δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στη χώρα μας.

Στο ΙΔ΄ Κεφάλαιο (άρθρα 60-61) προβλέπεται η σύσταση στο Υ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης καθώς και οργανικών μονάδων της Περιφέρειας που ασκούν τις από τον νόμο αυτό προβλεπόμενες αρμοδιότητες. Η διάρκεια, οι αρμοδιότητες και τα λοιπά θέματα της Διεύθυνσης και των μονάδων αυτών καθορίζονται με Προεδρικά Διατάγματα.

Το ΙΕ΄ Κεφάλαιο (άρθρα 62-68) προβλέπει τις προϋποθέσεις και διαδικασίες

πολιτογράφησης. Προβλέπεται ως απαραίτητη προϋπόθεση, μεταξύ άλλων, η επί δέκα (10) συνολικά χρόνια νόμιμη διαμονή στην Ελλάδα κατά την τελευταία προ της αίτησης δωδεκαετία η επί πέντε (5) έτη διαμονή μετά την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης. Για τους ομογενείς αλλοδαπούς δεν προβλέπεται καμμία χρονική προϋπόθεση. Η σχετική αίτηση εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού ΕΣ.Δ.Δ.Α. κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Πολιτογράφησης. Η τελευταία αποτελείται από τρία στελέχη του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α., ένα μέλος Δ.Ε.Π. Κοινωνιολογίας του Παντείου και ένα μέλος Δ.Ε.Π. Ψυχολογίας επίσης του Παντείου.

Τέλος, το ΙΣΤ΄ Κεφάλαιο, καθορίζει το ύψος του τέλους χαρτοσήμου για τις άδειες παραμονής και εργασίας το οποίο, ανάλογα με τη διάρκεια της άδειας, κυμαίνεται από 50.000 έως 300.000 δραχμές.

Στη συνέχεια της Γνώμης, θα γίνει μία σύντομη αναφορά στην εξέλιξη του φαινομένου και του τρόπου διευθέτησής του στις άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης (Κεφάλαιο Β΄ της Γνώμης) και θα γίνει καταγραφή του νομοθετικού πλαισίου όπως αυτό διαμορφώθηκε στη χώρα μας (Κεφάλαιο Γ΄). Ακολούθως, θα γίνει συνοπτική αναφορά των απόψεων που διατύπωσε κατά το παρελθόν η Ο.Κ.Ε. σχετικά με τα θέματα της μετανάστευσης (Κεφάλαιο Δ΄) και τέλος θα διατυπωθεί η Γενική Αξιολόγηση (Κεφάλαιο Ε΄) και οι Κατ΄ Άρθρον Παρατηρήσεις (Κεφάλαιο ΣΤ΄) της Ο.Κ.Ε. επί του συγκεκριμένου Σχεδίου Νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ Δ. ΕΥΡΩΠΗΣ

Η μετανάστευση, αν και προαιώνιο φαινόμενο, πήρε στον 20ο αιώνα ιδιαίτερη σημασία, καθώς διατάραξε τις ισορροπίες του ευρωκεντρικού μοντέλου, βασισμένο στο λίγο ως πολύ ομοιογενές εθνικό κρά-

τος. Πράγματι, οι πιο ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης στην αρχή του 20ου αιώνα διατηρούσαν μια σχετική ομοιογένεια, ή τουλάχιστον την επιδίωκαν. Επίσης είχε επικρατήσει η πεποίθηση ότι ο οικονομικός και δημοκρατικός εκσυγχρονισμός επιτυγχάνεται στα κλειστά πλαίσια ενός ομοιογενούς εθνικού κράτους, σε αντιδιαστολή με τις αυταρχικές, κατά κύριο λόγο, αυτοκρατορίες. Οι πεποιθήσεις αυτές ήταν ισχυρές, παρά το γεγονός ότι οι ίδιες οι ανεπτυγμένες χώρες είχαν αφομοιώσει ετερογενείς πληθυσμούς, ιδίως στα πλαίσια της αποικιοκρατίας. Η συνεχής διεθνοποίηση και αλληλεξάρτηση του 20ου αιώνα έθεσε σε αμφισβόλια αυτές τις πεποιθήσεις και έδωσε το έναυσμα για χάραξη κατάλληλων πολιτικών, καθώς τα μεταναστευτικά ρεύματα διαδέχονταν το ένα το άλλο για διάφορους λόγους.

Τα σπουδαιότερα από αυτά τα μεταναστευτικά ρεύματα και οι συνακόλουθες αιτίες τους μπορούν μόνο αδρά να αναφερθούν εδώ. Σχηματικά αναφέρεται συνήθως η διάκριση σε μετανάστευση από ανατολή σε δύση και από νότο σε βορρά. Υπάρχουν επίσης και οι ενδοευρωπαϊκές/ενδοκοινοτικές μετακινήσεις. Στην πρώτη περίπτωση εντάσσεται το κύμα που προήλθε από την αποαποικιοποίηση, αλλά και αυτό που οφείλεται σε πολιτικές διώξεις και, πιο πρόσφατα, στην καθεστωτική αλλαγή των ανατολικοευρωπαϊκών χωρών. Τα αίτια των εν λόγω μετακινήσεων είναι οικονομικά (οικονομική μετανάστευση), πολιτικά (π.χ. διώξεις αυταρχικών καθεστώτων) και πολιτιστικά (σχετιζόμενα με την διάδοση της δυτικής εκπαίδευσης και του δυτικού δημοκρατικού πολιτισμού στα πλαίσια της αυξανόμενης διεθνοποίησης). Στην δεύτερη περίπτωση (“νότου-βορρά”) τα αίτια είναι κατ’αρχήν οικονομικά (π.χ. η ανεργία, η φτώχεια και η πείνα της Αφρικανικής ηπείρου), αλλά και πολιτικά και πολιτιστικά. Στην τρίτη περίπτωση, ισχύουν οι ίδιες αιτίες, τουλάχιστον πριν την δημιουργία της Ε.Ε. Εν τέλει, συνοψίζοντας, θα μπορούσα-

με, να πούμε ότι η βασικότερη αιτία της μετανάστευσης πρέπει να αναζητηθεί στην διαφορά οικονομικής, πολιτικής (δημοκρατικής) και πολιτιστικής ανάπτυξης ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές μητροπόλεις και στις χώρες της “περιφέρειας” σ’ ένα αιώνα που χαρακτηρίστηκε από συνεχή διεθνοποίηση, τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και διάδοση ιδεολογιών χειραφέτησης με αποτέλεσμα πολλαπλές κινητοποιήσεις πληθυσμών.

Σαν αποτέλεσμα αυτών των παραγόντων οι πιο ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης, ιδίως αυτές του “πλούσιου Βορρά”, απέκτησαν, ιδίως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αξιοσημείωτες μεταναστευτικές μειονότητες, που έφταναν μέχρι και το 10% του εθνικού πληθυσμού. Γερμανία, Βρετανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Γαλλία, ήταν από τις πρώτες ευρωπαϊκές χώρες που έγιναν “χώρες υποδοχής”. Πάντως το άνοιγμα στους “ξένους”, που οφειλόταν στις διεθνείς ανακατατάξεις, δεν θα υλοποιείτο, αν οι χώρες αυτές δεν είχαν τη σχετική βούληση, υπαγορευμένη, τις περισσότερες φορές, από οικονομικές σκοπιμότητες (π.χ. στην φάση της ανασυγκρότησης των κατεστραμμένων από τον πόλεμο οικονομιών, οπότε υπήρχε ανάγκη για φτηνή εργατική δύναμη), ή οφειλόμενη υποχρέωση, που πρέπει να αναζητηθεί στο αποικιοκρατικό παρελθόν ή και στο δημοκρατικό παρόν. Αξιοσημείωτες μεταναστευτικές μειονότητες απέκτησαν αργότερα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ιδίως όταν αναπτύχθηκαν περισσότερο και ενσωματώθηκαν στη ζώνη της Ε.Ε. Έτσι, οι χώρες της νότιας Ευρώπης, που κάποτε ήταν “χώρες αποστολής”, μετατράπηκαν σε “χώρες υποδοχής”, συναντώντας με τη σειρά τους τις δυνάμεις και τους προβληματισμούς που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Η συμβίωση των εθνικών πλειοψηφιών με τις μεταναστευτικές μειονότητες δεν ήταν εύκολη, ιδιαίτερα αφότου κατέστη συνείδηση ότι το καθεστώς προσωρινής παραμονής, βασικά υπό την ιδιότητα “φιλοξενούμενων εργαζομένων” (Guestworkers) και κυρίως αρρένων, δεν επρόκειτο να ισχύει

εσαεί. Ο μετανάστης δεν είναι ένα εξάρτημα στην αλυσίδα της ταιηλορικής μεθόδου παραγωγής, ώστε να εναλλάσσεται και να αντικαθίσταται κατά το δοκούν, αλλά ανθρώπινη ύπαρξη που αλληλεπιδρά με το περιβάλλον που ζει και τείνει να ενσωματωθεί σε αυτό με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Όσο κι αν είναι δύσκολη η προσαρμογή σε μία άλλη κουλτούρα, όσο κι αν, όπως έχει καταγραφεί από πολλές έρευνες, ο μετανάστης “πρώτης γενιάς” μπορεί να εκδηλώσει ψυχοσωματικές διαταραχές, είναι ήδη διχασμένος ανάμεσα σε δύο κόσμους (της χώρας αποστολής και της χώρας υποδοχής) και συχνά φοβάται την απόρριψη της πρώτης, περισσότερο από της δεύτερης. Εξάλλου οι οικονομικές ευκαιρίες είναι συνήθως περισσότερες στην δυτική χώρα. Μπορεί η Ε.Ε. να ακολουθήσει και να ακολουθεί πολιτικές ανάπτυξης του Τρίτου Κόσμου, όμως ακόμα το χάσμα με τον “Πρώτο Κόσμο” εξακολουθεί να παραμένει μεγάλο. Έτσι πρυτανεύουν οι σκέψεις για ενσωμάτωση, κάτι που συνεπάγεται διευθέτηση των εργασιακών, εκπαιδευτικών, στεγαστικών και πολιτιστικών αναγκών των μεταναστών. Καλούνται λοιπόν οι κυβερνήσεις που υποδέχονται τους μετανάστες να λάβουν υπόψη τους το γεγονός ότι πολλοί από τους “φιλοξενούμενους εργαζόμενους” θα παραμείνουν για πολύ ή και για πάντα, θα φέρουν κοντά και τις οικογένειές τους (“οικογενειακή επανένωση” ή “συνένωση”), θα χρειαστεί να σπουδάσουν τα παιδιά τους, ίσως σε ειδικά σχολεία, θα γεννήσουν και άλλα παιδιά (μετανάστες “δεύτερης”, “τρίτης” κ.ο.κ. γενιάς). Τα παιδιά αυτά δεν θα ταυτίζονται και πολύ με την οικογένεια που τα γέννησε και την πατρίδα της, αλλά εν τούτοις θα συναντούν προβλήματα αποδοχής από την κοινωνία στην οποία ζουν, θα πρέπει να βρουν εργασία και στέγη (σε κατάλληλη περιοχή ίσως) κ.λπ.

Πράγματι, οι χώρες υποδοχής συχνά υιοθέτησαν ως βασικό σκέλος της μεταναστευτικής τους πολιτικής την “πολιτική ενσωμάτωσης”, αν και σε ορισμένες περι-

πτώσεις αυτό έγινε συνώνυμο της πολιτικής “αφομοίωσης”. Με την δεύτερη έννοια απονέμονται μεν πλήρη πολιτικά, κοινωνικά και ατομικά δικαιώματα, αλλά αναμένεται από τον δικαιούχο να αποβάλει την διαφορά του και να υιοθετήσει τα ήθη και τον τρόπο ζωής της εθνικής πλειοψηφίας, να ενταχθεί σ’ ένα “melting pot”. Αυτό συνήθως συνδυάζεται με μια εξατομίκευση του μετανάστη και αποκοπή του από εθνοτικούς συλλόγους και κάθε μορφής συλλογικής-διεκδικητικής οργάνωσης. Πολιτικές τέτοιες ασκήθηκαν κατά καιρούς από πολλές δυτικές χώρες, αλλά τελικά μάλλον επικράτησαν πιο φωτισμένες εκδοχές της ενσωμάτωσης: “ενσωμάτωση εν τη διαφορά”. Αυτή εκφράστηκε με διάφορους τρόπους, όπως π.χ. με την υιοθέτηση της λεγόμενης “διαπολιτισμικής εκπαίδευσης” (με προπύργιο την Ολλανδία), με στεγαστική πολιτική και πολιτική αστικού σχεδιασμού που απέφευγε τα γκέτο, ή με ενσωμάτωση στην κοινωνία των πολιτών (π.χ. συνδικάτα). Πιθανό μειονέκτημα αυτής της πολιτικής είναι η αντίδραση των αυτοχθόνων. Αναπτύχθηκε έτσι και η πολιτική “αυτοδιοίκησης” (Βρετανικό σύστημα), που δίνει ευρεία αυτονομία και αυτοδιαχείριση στις μεταναστευτικές μειονότητες, αλλά που συνεπάγεται και ξεχωριστά σχολεία και χώρους εγκατάστασης (segmentation).

Στο σημείο αυτό προκύπτει το ερώτημα εάν η ενσωμάτωση και όσα συνεπάγεται (χορήγηση ιθαγένειας και άλλων πολιτικών δικαιωμάτων, απονομή κοινωνικών δικαιωμάτων με κορυφαίο το δικαίωμα στην απασχόληση) συνιστά απόλυτα νόμιμη αξίωση και επομένως υποχρέωση των χωρών υποδοχής να αναλάβουν ένα τόσο σύνθετο έργο, που όπως αναφέρθηκε διαταράσσει τις ισορροπίες του εθνικού κράτους. Οι συνέπειες της μετανάστευσης είναι πολλές και προκαλούν αντιδράσεις, άλλοτε θεμιτές, άλλοτε αθέμιτες. Η επιβάρυνση της ανεργίας και της εγκληματικότητας είναι ίσως οι πιο πολυσυζητημένες, με επιχειρήματα ένθεν και ένθεν. Οι πολιτικές που

ακολούθησαν στο παρελθόν ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, η σύγχρονη δημοκρατική παράδοση, αλλά και η αντιμετώπιση μιας παγκοσμιοποιημένης διεθνούς κοινωνίας, η οποία εν μέρει προέκυψε από τα δόγματα του ελεύθερου εμπορίου και της οικουμεινότητας του Διαφωτισμού, δείχνουν πως η Ευρώπη δεν είναι άμοιρη υποχρεώσεων απέναντι στο φαινόμενο της μετανάστευσης. Δεν στερούνται όμως νομιμοποίησης και οι πολιτικές ελέγχου των μεταναστευτικών ροών και πάταξης της λαθρομετανάστευσης. Νόμιμες και αναγκαίες επίσης θα πρέπει να θεωρούνται τόσο οι διακρατικές ή πολυμερείς συμφωνίες για τον έλεγχο της μετανάστευσης, όσο και οι προσπάθειες συγκράτησης του δυνητικά μεταναστευτικού πληθυσμού στις εστίες του, μέσω π.χ. διεθνών καθεστώτων, όπως η ευρωμεσογειακή συνεργασία.

Πρακτικά οι ευρωπαϊκές χώρες “υποδοχής” υιοθέτησαν μίγματα όλων των παραπάνω πολιτικών, επιδεικνύοντας συνήθως πραγματισμό. Σε πολλές περιπτώσεις και ανάλογα με τις οικονομικές συγκυρίες (π.χ. ύφεση της δεκαετίας του 1970) ακολουθήθηκε μια πρακτική ανταλλαγμάτων (“trade off”), βάσει της οποίας ασκήθηκε παράλληλα σχετικό κλείσιμο των συνόρων, υπό την έννοια της θέσης αυστηρότερων κανόνων εισόδου, με φιλελευθεροποίηση των κανόνων παραμονής/ενσωμάτωσης των ήδη εγκατεστημένων (π.χ. κάλυψη ιθαγένειας ευρέων στρωμάτων, διευκόλυνση πρόσβασης στην εργασία και στην κοινωνική πρόνοια, κ.λπ.). Υπήρξαν επίσης διαφοροποιήσεις στο status των αιτούντων εισόδο, ενώ ενεργοποιήθηκε η εξωτερική διπλωματία και οι διάφορες διακρατικές ή πολυμερείς συμφωνίες. Τέλος, έγινε προσπάθεια για χάραξη μιας κοινής Κοινοτικής πολιτικής για τη μετανάστευση (βλ. Συνθήκη του Σένγκεν) η οποία επικεντρώθηκε στα θέματα δημόσιας τάξης.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ε.Ε. γνωμοδότησε για το θέμα της μετανάστευ-

σης το 1991 με μία Γνώμη⁴ που και σήμερα είναι επίκαιρη. Στη Γνώμη αυτή τονιζόταν ότι οι μεταναστευτικές πιέσεις στον χώρο της Ε.Ε. είναι πολύ πιθανόν να ενταθούν στο μέλλον και ότι, αν για τους πολιτικούς πρόσφυγες η Ευρώπη θα πρέπει να είναι πιο ανεκτική, για τους οικονομικούς μετανάστες δεν μπορεί να γίνει το ίδιο. Ο λόγος είναι ότι “οι ανάγκες σε εργατικό δυναμικό θα περιοριστούν κατά πάσα πιθανότητα είτε σε συγκεκριμένα προσόντα είτε σε θέσεις απασχόλησης με γνωστά χαρακτηριστικά όπως, π.χ., χαμηλή αμοιβή, πού είναι “ευέλικτες” και δεν χαίρουν κοινωνικής εκτίμησης (εποχιακοί εργάτες, οικιακοί βοηθοί, προσωρινή εργασία με μειωμένο ωράριο, εργασία με μεταβλητό ωράριο). Παράλληλα, επεσήμαινε ότι “αν δεν είναι επιθυμητό να προκύψουν μείζονα προβλήματα για την Κοινότητα- από το αναπόφευκτο και αυξανόμενο ρεύμα μεταναστών στον τομέα της ανεργίας, των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας, της στεγάσεως, των δυνατοτήτων εκπαίδευσης κ.λπ., τότε πρέπει να ληφθούν μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο, ώστε να υπάρξει αποτελεσματική συνεργασία με στόχο την εναρμόνιση των διαφόρων μεταναστευτικών πολιτικών των κρατών μελών”. Στα πλαίσια αυτά προέτρεπε σε πολιτικές ενσωμάτωσης των ήδη εγκατεστημένων για αρκετό καιρό, με ιδιαίτερη έμφαση στην διευκόλυνση της οικογενειακής συνένωσης, πολιτικές ελέγχου των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε., πολιτικές κατάρτισης των μεταναστών με στόχο την υποκίνηση επαναπατριsmού, πολιτικές οικονομικής βοήθειας προς τις μη κοινοτικές χώρες αποστολής μεταναστών, συνομολόγηση διμερών συμφωνιών με τις χώρες αποστολής και πρωτοβουλίες στα πλαίσια διεθνών fora, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (πρώην GATT), ώστε να υποβοηθηθεί με κάθε μέσο η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των χωρών αποστολής και δι’ αυτού η συγκράτηση του πληθυσμού στις εστίες του. Σε τελευταία ανάλυ-

ση, όπως τόνιζε τότε η Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε., “οι περισσότεροι άνθρωποι δεν μεταναστεύουν επειδή αναζητούν τον παράδεισο”. Θα προτιμούσαν να μείνουν στη χώρα τους. Αλλά αν οι άνθρωποι ζούν στο κατώφλι της φτώχειας, τότε είναι πιθανό να προκύψει σημαντικό ρεύμα μετανάστευσης”.

Με τέτοιους τρόπους προσπάθησε η Δ. Ευρώπη να αντιμετωπίσει το οξύ μεταναστευτικό πρόβλημα, ανταποκρινόμενη σ’ ένα φαινόμενο του οποίου ο προβληματισμός εκτείνεται εν τέλει σε κάτι ευρύτερο. Η Ευρώπη, δι’ αυτών των μέτρων, προσπάθησε ουσιαστικά να αποκαταστήσει την κλονισμένη ισορροπία της και να αποτρέψει την επάνοδο των ρατσιστικών και ξενοφοβικών αντιδράσεων του μεσοπολέμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ’

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

α. Η πολιτική προσέγγιση του ζητήματος

Η Ελλάδα, χώρα κατ’ εξοχήν αποστολής μεταναστών στο παρελθόν, απέκτησε, κυρίως στη δεκαετία του 1990, ένα σημαντικό αριθμό μεταναστών (νόμιμων και μη) που υπολογίζεται περίπου στο 6-7% του πληθυσμού της, αν και ο αριθμός των νομιμοποιημένων μεταναστών δεν ξεπερνά τους 230.000. Το ρεύμα αυτό συνδέεται κυρίως με την καθεστωτική αλλαγή στην ανατολική Ευρώπη, αν και υπάρχουν και μεταναστευτικές μειονότητες που προέρχονται από την Αφρική και την Ασία.

Κατ’ ουσίαν η χώρα μας κλήθηκε να διευθετήσει ένα πρόβλημα που άλλες χώρες της Ε.Ε. αντιμετώπισαν σε μεγάλο μήκος χρόνου. Και αυτό υπό την πίεση των αναγκών της προσαρμογής της οικονομίας στα κριτήρια της ΟΝΕ. Η διογκούμενη ανεργία, οι διαρθρωτικές αλλαγές στην δομή της οικονομίας, το κύμα των παλλιστούντων ομογενών και άλλα ζητήματα

⁴ Βλ. “Γνωμοδότηση για τη μεταναστευτική πολιτική”, 31/1/1991 (92 C 40 25).

που χαρακτήρισαν έντονα την δεκαετία του 1990 αποτέλεσαν τη συγκυρία μέσα στην οποία έπρεπε να διευθετηθεί το μεταναστευτικό ζήτημα.

Όπως ήταν φυσικό, οι απαραίτητες δομές για σωστή διευθέτηση του ζητήματος δεν υπήρχαν. Προϊόντος του χρόνου όμως έγινε -και στην χώρα μας- σαφές ότι δεν επρόκειτο να διατηρηθεί επί πολύ ένα καθεστώς “φιλοξενούμενων εργατών”, οι οποίοι θα βοηθούσαν απλώς την προσπάθεια ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας, κάτι που θα ήταν, λίγο ως πολύ, αποδεκτό από ευρέα στρώματα της κοινωνίας. Αντίθετα, παρουσιάστηκαν τα φαινόμενα που παρατηρήθηκαν και σε άλλες χώρες υποδοχής, όπως η διεκδίκηση ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων, η ανάγκη για οικογενειακή συνένωση, το ζήτημα του κοινωνικού αποκλεισμού και η ένταξη στο κοινωνικό σύνολο με τρόπο που δεν θα ενισχύει τις περιπτώσεις ανομίας, αλλά και ξενοφοβίας της εθνικής πλειοψηφίας.

Τα ζητήματα αυτά τέθηκαν έντονα τα τελευταία χρόνια, καθώς η ελληνική κοινωνία μετασχηματιζόταν σε σύγχρονη κοινωνία, αποβάλλοντας αρκετά από τα παραδοσιακά χαρακτηριστικά της. Σ' αυτά δεν μπορεί βέβαια κανείς να εντοπίσει μόνο στοιχεία κοινωνικής ειρήνης, καθώς ο πολιτικός εκσυγχρονισμός της Ελλάδας έγινε με αρκετά πολυτάραχο τρόπο. Ωστόσο, την στιγμή που φαινόταν ότι είχε γίνει σημαντική πρόοδος στα ζητήματα της πολιτικής και οικονομικής δημοκρατίας, παρουσιάστηκε και το μεταναστευτικό ζήτημα, αναγκάζοντας τη χώρα να επανατοποθετηθεί και να δοκιμάσει την αποκτηθείσα δύσκολα δημοκρατική της ταυτότητα.

Οι πρώτες προσπάθειες στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής στην παρελθούσα δεκαετία είχαν τον χαρακτήρα δειλών μάλλον βημάτων στην κατεύθυνση του περιορισμού της παράνομης - κατά βάση- μετανάστευσης. Αυτό συνδυάστηκε με δραστηριότητα στο διπλωματικό μέτωπο με σκοπό την λελογισμένη ροή μεταναστών

στο ελληνικό έδαφος. Ωστόσο, η ασταθής πολιτική κατάσταση στα βόρεια σύνορά μας δημιούργησε ένα ανεξέλεγκτο ρεύμα μεταναστών στη χώρα μας που διευκολύνθηκε από την ύπαρξη παρα-οικονομίας στην Ελλάδα. Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού μεταναστών αναδείχθηκε σε σημαντικό πολιτικό θέμα επειδή συνέτρεξαν κατά την παρελθούσα δεκαετία και μία σειρά από παράγοντες όπως η αυξημένη ανεργία, η μαζικότητα στα μεγάλα αστικά κέντρα, το αίσθημα οικονομικής και προσωπικής ανασφάλειας, η κατά καιρούς ένταση πολλών εθνικών θεμάτων και οι εν γένει σημαντικές ανακατατάξεις και αναστατώσεις του κοινωνικού ιστού.

Έτσι, η στάση της χώρας μας απέναντι στο φαινόμενο αυτό, έλαβε υπ' όψιν της τα νέα δεδομένα, “ωρίμασε” και, κατά τα προηγηθέντα σε άλλες χώρες υποδοχής, φάνηκε να υιοθετεί το μίγμα πολιτικής που χαρακτηρίσαμε ως “trade off”.

β. Η νομοθετική προσέγγιση της μετανάστευσης από το 1929 μέχρι σήμερα

Ο ν.4310 της 6/16 Αυγούστου 1929 “περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων, απελάσεων και εκποτίσεων” (φύλλο 287) ρύθμισε τα θέματα της θέσεως των αλλοδαπών στην Ελλάδα.

Η ρύθμιση αυτή θεωρήθηκε αναγκαία για δύο βασικούς λόγους: α) χάριν αυτού του συμφέροντος των αλλοδαπών, προκειμένου να αναλαμβάνουν ορισμένες υποχρεώσεις έναντι του Κράτους, συγχρόνως βεβαίως να έχουν αντιστοίχως και ορισμένα δικαιώματα και ειδικότερα πλεονεκτική θέση έναντι των αλλοδαπών εκείνων, οι οποίοι για ένα οποιονδήποτε λόγο δεν ευρίσκονται “εν τάξει” προς τους ελληνικούς νόμους και β) χάριν του συμφέροντος της Πολιτείας, προκειμένου να είναι σε θέση πάντοτε να λαμβάνει τα απαιτούμενα μέτρα κατά των αλλοδαπών εκείνων, οι οποίοι λόγω άλλης σοβαρής αιτίας, είναι ανεπιθύμητοι.

Η αιτιολογία αυτή αναφέρεται στην Εισηγητική Έκθεση του νόμου, η οποία υπεβλήθη από τον Υπουργό των Εσωτερικών στην Βουλή των Ελλήνων στις 22.10.1928.

Η έκθεση αυτή μεταξύ άλλων αναφέρει ότι σε όλα σχεδόν τα πολιτισμένα Κράτη προέκυψε η ανάγκη ρυθμίσεως κατά την μεταπολεμική περίοδο των όρων και των προϋποθέσεων της διαβιώσεως των αλλοδαπών εντός των ορίων κάθε επικράτειας.

Ο Αγγλικός νόμος του 1919 Allien Restriction Act και τα από 2 και 20 Απριλίου 1917 Γαλλικά Διατάγματα, υπήρξαν οι κύριες πηγές από τις οποίες ο Έλληνας Νομοθέτης άντλησε τις γνώσεις του για την κατάρτιση του νόμου 4310/1929. Ο νόμος αυτός δεν αποσκοπεί αποκλειστικά στην ασφάλεια του Κράτους έναντι του αλλοδαπού, τον οποίο θεωρεί ύποπτο, χρίζοντα ιδιαιτέρως παρακολουθήσεως. Αντίθετα λαμβάνει μέτρα για την ρύθμιση της κινήσεως των αλλοδαπών, τον κανονισμό της εισόδου και εξόδου, της επιβιώσεως και αποβιώσεως των αλλοδαπών εντός των ορίων της Επικρατείας, την εξασφάλιση της εργασίας του ημεδαπού εργάτη υφισταμένου τον σοβαρό ανταγωνισμό από μέρους του αλλοδαπού, την κατάρτιση στατιστικών, καθώς και τη ρύθμιση επί το πρακτικότερον του ζητήματος της εξασκήσεως επαγγέλματος και εργασίας από αλλοδαπούς.

Ο ανωτέρω νόμος, ο οποίος ίσχυσε για εξήντα (60) ολόκληρα χρόνια, αντικαταστάθηκε από τον ν.1975/1991 "Είσοδος - έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις".

Η αναγκαιότητα της δημιουργίας νέου νομοθετικού πλαισίου υπαγορεύθηκε σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του νόμου από τους εξής λόγους: "Στη χώρα μας το ζήτημα της παραμονής, της διακίνησης, του αστυνομικού ελέγχου και των απελάσεων των αλλοδαπών, έχει καταστεί οξύ δεδομένης της γεωγραφικής της θέσης, των κοινωνικοπολιτικών συστημάτων, που επικρα-

τούν στο γειτονικό της χώρο και της ιδιομορφίας των συνόρων της γενικότερα. Είναι σε όλους γνωστό ότι ο ελληνικός χώρος προσφέρεται σε πολλούς για να θέσουν πόδα στον ευρύτερο ευρωπαϊκό δυτικό χώρο. Η είσοδος της χώρας μας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες λειτούργησε ως παράγων αφύπνισης της επιθυμίας και του ενδιαφέροντος των αλλοδαπών τρίτων χωρών, ώστε να μπορέσουν να εγκατασταθούν είτε στην Ελλάδα είτε σε κάποια άλλη χώρα της Ε.Ο.Κ. μέσω αυτής.

Ξαφνικά ο ελληνικός χώρος άρχισε να κατακλύζεται από αλλοδαπούς, οι οποίοι εισερχόμενοι, παραμένοντες και εργαζόμενοι παράνομα, δημιουργούν τεράστια κοινωνικά προβλήματα στο Κράτος, ενώ αναπόφευκτα τα δικά τους προβλήματα προσπαθούν να επιλύσουν επιδιδόμενοι στην εγκληματικότητα γενικά (ναρκωτικά, ληστείες, κλοπές κ.λπ.).

Εν όψει των ανωτέρω, κρίνεται επιτακτική ανάγκη, το Κράτος να αποκτήσει ένα νέο νόμο εναρμονισμένο προς τις νομοθεσίες των άλλων Κρατών - μελών της Ε.Ο.Κ., ώστε να δυνηθεί να ανταπεξέλθει στα προαναφερθέντα προβλήματα, λαμβάνοντας υπόψη τις γενικότερες τάσεις μετανάστευσης, που διαμορφώνονται στον ευρύτερο χώρο που κείται η χώρα μας, την ανάγκη καταπολέμησης της λαθρομετανάστευσης της περιοχής μας και τις εξελίξεις πάνω στο θέμα αυτό στο κοινοτικό πλαίσιο και σ' εκείνο του Συμβουλίου της Ευρώπης".

Κατά τη συζήτηση στη Βουλή των Ελλήνων του Σ/Ν είχε τονισθεί επίσης ότι το αντικείμενο του συγκεκριμένου Σ/Ν θεωρείται ιδιαίτερης σημασίας για τη χώρα μας δεδομένης της γεωγραφικής της θέσεως, των κοινωνικοπολιτικών συστημάτων, που επικρατούν στις γειτονικές της χώρες και τις ιδιομορφίες των συνόρων της γενικότερα, δεδομένου ότι η χώρα μας έχει 1.300 χιλιόμετρα σύνορα γης και 33.000 μίλια θαλάσσια σύνορα.

Ο νόμος 1975/1991 αποτελείται από 43 άρθρα και σκοπεύει σύμφωνα με την αιτιολογία του στην πάταξη της λαθρομετανάστευσης, στην τόνωση του ρόλου της νόμιμης παρουσίας των αλλοδαπών στην Ελ-

ληνική Επικράτεια. Προβλέπει την σύνταξη καταλόγου ανεπιθύμητων αλλοδαπών, εναρμονιζόμενος στην διάταξη αυτή με το κοινοτικό δίκαιο.

Δίδει την ευχέρεια στην εκτελεστική εξουσία, δια της παροχής εξουσιοδοτήσεων *“να προσαρμόζει κάθε φορά τις διατάξεις, που αναφέρονται σ’ αυτά με την σύγχρονη πραγματικότητα”*, με την αιτιολογία ότι *“με τον ρυθμό, που μεταβάλλεται αυτή και της οποίας γινόμαστε καθημερινά μάρτυρες, ύστερα από λίγα χρόνια θα έπρεπε να αναζητήσουμε νέο πάλι νόμο για τους αλλοδαπούς”*.

Με το νόμο 2452/1996 “Ρύθμιση θεμάτων προσφύγων κατά τροποποίηση των διατάξεων του ν.1975/1991 και άλλες διατάξεις”, τροποποιείται ο ν.1975/1991 στα άρθρα: 24 (αναγνώριση και τη περίθαλψη των προσφύγων), 25 (διαδικασία αναγνώρισης των προσφύγων), 27 (διαδικασία κράτησης του υπό απέλαση προσώπου), 28 (απαγορεύσεις απελάσεων) και 33, με το οποίο καταργούνται ορισμένες διατάξεις σχετικά με τις ποινικές και διοικητικές κυρώσεις.

Ο νόμος στα αρχικά του άρθρα δίδει την έννοια του όρου αλλοδαπός και ανιθαγενής, ορίζει μέσω ποίων σημείων των συνόρων γίνεται η διάβαση των αλλοδαπών και προβλέπει υποχρεωτικούς αστυνομικούς ελέγχους σε κάθε άτομο, το οποίο εισέρχεται ή εξέρχεται από το Ελληνικό έδαφος.

Θεσπίζει το μέτρο της επαναπροώθησης στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής των αλλοδαπών, οι οποίοι παράνομα εισέρχονται ή εξέρχονται στο Ελληνικό έδαφος. Εν συνεχεία προβλέπει την συγκρότηση ειδικών αστυνομικών ομάδων για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης. Καθορίζει τις προϋποθέσεις για την νόμιμη είσοδο των αλλοδαπών στη χώρα. Ρυθμίζει το θέμα της προσωρινής διαμονής αλλοδαπού στην Ελλάδα καθώς και τις υποχρεώσεις των αλλοδαπών, που διέρχονται από την Ελλάδα (TRANSIT). Επίσης, περιγράφει τις διαδικασίες εισόδου, εξόδου των αλλο-

δαπών, που επιβαίνουν μεταφορικών μέσων, προβλέπει την σύνταξη καταλόγου ανεπιθύμητων αλλοδαπών και ρυθμίζει θέματα άδειας παραμονής, παραμονή για εργασία καθώς και θέματα οικογενειακής συνένωσης, άδειας παραμονής λόγω σπουδών, άδειες παραμονής ομογενών, καθορίζοντας συγχρόνως και τις υποχρεώσεις των προσώπων αυτών.

Περαιτέρω καθορίζει τις προϋποθέσεις χορήγησης αδειάς εργασίας αλλοδαπών καθώς και τις τυχόν εξαιρέσεις. Ρυθμίζει τα θέματα των προσφύγων και απελάσεων αλλοδαπών. Επιβάλλει ειδικές υποχρεώσεις στους αλλοδαπούς, οι οποίοι διαμένουν στην Ελλάδα και επιβάλλει κυρώσεις ποινικές και διοικητικές σε βάρος των παρανομούμενων. Παρέχει την ευχέρεια στους αρμόδιους Υπουργούς, όπως με αποφάσεις τους ρυθμίζουν τις αναγκαίες λεπτομέρειες για την αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου αυτού.

Σε εκτέλεση του ν.1975/1991, ως ισχύει πλέον τροποποιηθείς, εκδόθηκαν τα υπ.αριθμ.61/1999 και 266/1999 Προεδρικά Διατάγματα.

Το πρώτο αφορά στη διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπού ως πρόσφυγα, στην ανάκληση της αναγνωρίσεως αυτής και εν συνεχεία στην απέλαση αυτού, στην έγκριση εισόδου των μελών της οικογενείας του και τον τρόπο συνεργασίας με τον εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε., για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα.

Το δεύτερο αφορά στη διοικητική υπαγωγή και λειτουργία του υφιστάμενου στο Λαύριο Αττικής Κέντρου Προσφύγων και Κοινωνική Προστασία των αναγνωρισμένων προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των παραμενόντων για ανθρωπιστικούς λόγους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές από τις διατάξεις του ν. 1975/91 ήταν γενικές και υλοποιήθηκαν με την έκδοση μιας σειράς υπουργικών αποφάσεων. Ειδικότερα, εκδόθηκαν οι εξής Υ.Α.:

1. Η υπ.αριθμ.4803/13/9-α της 28ης Μαΐου/19 Ιουνίου 1992 (ΦΕΚ Β΄ 397) Απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Δημοσίας Τάξεως, η οποία εξεδόθη σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 22 παρ.6 του ν.1975/1991 και με την οποία αποφασίσθηκαν εξαιρέσεις αλλοδαπών από την υποχρέωση τήρησης της διαδικασίας προέγκρισης ή εφοδιασμού με άδεια εργασίας. Στις κατηγορίες των εξαιρέσεων υπήχθησαν υπό ορισμένες προϋποθέσεις: α) οι αλλοδαποί σύζυγοι ημεδαπών, β) οι ανταποκριτές ξένου τύπου, γ) μόνο ένας αλλοδαπός ως υπάλληλος για κάθε τουριστικό γραφείο, δ) διευθυντές ξένων αεροπορικών εταιριών, ε) αρχηγοί οργανωμένων ομάδων τουρισμού, ζ) το διδακτικό προσωπικό των αναγνωρισμένων στην Ελλάδα ξένων σχολείων η) μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων.

2. Η υπ.αριθμ.4803/13/4.κγ της 18/26 Ιουνίου 1992 (ΦΕΚ Β΄ 407) Απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης, η οποία εξεδόθη σύμφωνα με το άρθρο 11 του ιδίου ως άνω νόμου και καθόρισε τα κριτήρια και τη διαδικασία για την εγγραφή και διαγραφή αλλοδαπών από τον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών.

3. Η υπ.αριθμ.4803/13/7α της 18/26 Ιουνίου 1992 (ΦΕΚ Β΄ 407) Απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης, η οποία εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 27 του ιδίου ως άνω νόμου και καθόρισε τις λεπτομέρειες για την εκτέλεση αποφάσεων απέλασης αλλοδαπών.

4. Η υπ.αριθμ.4803/13/8-α της 29/31 Ιουλίου 1992 (ΦΕΚ Β΄ 498) Απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εργασίας, Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δημοσίας Τάξης, η οποία εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 21 του ιδίου ως άνω νόμου και καθόρισε τους όρους και τη διαδικασία για τη χορήγηση, ανανέωση και ανάκληση των αδειών εργασίας σε αλλοδαπούς καθώς και επιβολή χρηματικής εγγύησης για έξοδα επαναπατρισμού σε βάρος των καλούντων αλλοδαπούς.

5. Η υπ.αριθμ.4803/13/13α της 30 Οκτωβρίου/11 Νοεμβρίου 1992 (ΦΕΚ Β΄ 667) Απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Οικονομικών, Εργασίας και Δημοσίας Τάξης, η οποία εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 33 του ιδίου ως άνω νόμου και καθόρισε τον τρόπο επιβολής, είσπραξης, διαχείρισης και αναπροσαρμογής του προστίμου, που επιβάλλεται στους εργοδότες και αλλοδαπούς, για παραβιάσεις της νομοθεσίας περί αλλοδαπών.

6. Η υπ. αριθμ. 4803/13/17-δ της 29 Δεκ.1992/7 Ιανουαρίου 1993 (ΦΕΚ Β 2- ΦΕΚ Β΄ 115/2) Απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Δημοσίας Τάξεως, η οποία εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 23 του ιδίου ως άνω νόμου και καθόρισε τον τρόπο χορήγησης αδειών εργασίας για ορισμένες κατηγορίες επαγγελματιών.

Σε επίπεδο νομοθετικής εξουσίας, αξίζει τέλος να αναφερθεί ο ν. 1996/91 με τον οποίο κυρώθηκε η σύμβαση "περί καθορισμού του Κράτους, το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεως παροχής ασύλου, η οποία υποβάλλεται σ' ένα από τα κράτη-μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων", η οποία υπεγράφη στο Δουβλίνο στις 15 Ιουνίου 1990.

Τέλος, ιδιαίτερης μνείας χρήζουν τα Προεδρικά Διατάγματα 358/97 και 359/97 που, όπως αναφέρθηκε στην αρχή της Γνώμης, εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση του ν. 2434/96 (άρθρο 16). Τα εν λόγω Π.Δ. διαφοροποιούνται από τα λοιπά εγχώρια νομοθετήματα μεταναστευτικής πολιτικής τόσο από πλευράς ειδικότερου αντικειμένου όσο και από πλευράς φιλοσοφίας. Συγκεκριμένα, τα Π.Δ. είχαν ως αντικείμενο τον τρόπο νομιμοποίησης των ήδη διαμενόντων (παράνομα) στην Ελλάδα μεταναστών και όχι των μελλοντικών μεταναστών. Ως προς τη φιλοσοφία δε, διακρίνονταν από την έμφαση που έδιδαν στις εργασιακές-οικονομικές πτυχές του θέματος καθώς ανήγαγαν σε κυρίαρχο στοιχείο νομιμοποίησης την απόδειξη πραγματικής απασχόλησης στην Ελλάδα. Με σχετικά

απλές προϋποθέσεις έδιδαν τη δυνατότητα στον αλλοδαπό που ήδη βρίσκεται στην Ελλάδα να νομιμοποιηθεί και να λάβει, αρχικά τη λευκή κάρτα και στη συνέχεια, με την προσκόμιση ενός ελάχιστου αριθμού ενσήμων εργασίας, την πράσινη κάρτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΜΕΣ

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή καλείται για δεύτερη φορά μέσα σε τρία χρόνια να διατυπώσει Γνώμη σε νομοθέτημα σχετικό με τη μετανάστευση. Η πρώτη ήταν το 1997, όταν είχε γνωμοδοτήσει για τα Προεδρικά Διατάγματα 358/97 και 359/97 (υπ' αριθμ. 8 και 9 Γνώμες της Ο.Κ.Ε.) που αναφέρονται στην καταγραφή και νομιμοποίηση όσων μεταναστών βρίσκονταν ήδη στην Ελλάδα. Στο σημείο αυτό της παρούσας Γνώμης, κρίνεται σκόπιμο να γίνει μία σύντομη αναφορά στις απόψεις που τότε είχε διατυπώσει η Ο.Κ.Ε. για το κρίσιμο αυτό κοινωνικό και οικονομικό θέμα, απόψεις οι οποίες διατηρούν την επικαιρότητά τους.

Ως προς τα αίτια της μεγάλης αύξησης της μεταναστευτικής ροής προς τη χώρα μας, είχε αναφερθεί ότι αυτά αφορούν τόσο στις χώρες προέλευσης όσο και στις συνθήκες της δικής μας χώρας. Σε ό,τι αφορά τις χώρες προέλευσης, επισημάνθηκαν οι δυσμενείς κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στις περισσότερες από τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, και ιδιαίτερα στις βαλκανικές καθώς και σε πολλές χώρες της Ασίας και της Αφρικής.

Σε ό,τι αφορά τις συνθήκες της χώρας μας, τονίσθηκε ότι υπάρχει εμφανής έλλειψη ημεδαπού εργατικού δυναμικού σε ορισμένους τομείς της οικονομίας μας (π.χ. αγροτικός, υπηρεσίες κοινωνικού περιεχομένου κ.λπ.) καθώς και η άσκηση σε σημαντικό βαθμό αφανούς οικονομικής δραστη-

ριότητας που οδηγεί -ιδιαίτερα σε κλάδους που διέρχονται παρατεταμένη οικονομική κρίση- στην εκτεταμένη ζήτηση φθηνού εργατικού δυναμικού.

Στη συνέχεια, η Ο.Κ.Ε. αναφέρθηκε στις συνέπειες της ύπαρξης μεγάλου αριθμού παράνομων μεταναστών. Τονίσθηκε ότι αυτό το παράνομο καθεστώς αποκλείει αυτές τις ομάδες από θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα ενώ παράλληλα τους καθιστά ευάλωτους σε κυκλώματα -ημεδαπών και αλλοδαπών- προστασίας και διακίνησης αλλοδαπών.

Παράλληλα, η παράνομη απασχόληση που βεβαίως γίνεται με μικρότερες των εκ του νόμου προβλεπομένων ελάχιστων αμοιβών, στερεί θέσεις εργασίας από ημεδαπούς εργαζομένους σε ορισμένους κλάδους, όπως ο κατασκευαστικός, όπου υπάρχει προσφορά εγχώριου εργατικού δυναμικού.

Ως προς τους εργοδότες, το φθηνό εργατικό δυναμικό συγκρατεί μεν το κόστος, πλην όμως εμποδίζει και καθυστερεί την αναδιάρθρωση επιχειρήσεων καθώς επικρατεί η λογική της εύκολης λύσης και του γρήγορου κέρδους.

Σε ό,τι αφορά τα συμφέροντα της Πολιτείας, επισημάνθηκε ότι η παράνομη απασχόληση αλλοδαπών παρεμποδίζει τη ρεαλιστική καταγραφή της απασχόλησης και της ανεργίας στη χώρα μας με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται ο ολοκληρωμένος και αποτελεσματικός σχεδιασμός προγραμμάτων για την ενίσχυση της απασχόλησης. Παράλληλα, η παρουσία μεγάλου αριθμού παράνομων μεταναστών και ο κοινωνικός αποκλεισμός τους που προκαλεί αυτή η παρανομία, εγκυμονεί κινδύνους κοινωνικών εκρήξεων.

Οι Γνώμες, τέλος, σε επίπεδο γενικών συμπερασμάτων, διατύπωναν την άποψη ότι η είσοδος αλλοδαπών στη χώρα μας είναι αναπόφευκτη και ότι γι αυτό πρέπει να υπάρξει ολοκληρωμένη πολιτική η οποία θα δίνει έμφαση στην ενσωμάτωση των μεταναστών στον κοινωνικό κορμό της χώρας και τη νόμιμη οικονομία. Παράλληλα, τόνι-

ζαν ότι βασικό κριτήριο για τη νομιμοποίηση ενός αλλοδαπού πρέπει να είναι η απόδειξη από μέρους του της απασχολησιμότητάς του και η διασφάλιση της ένταξής του στο κοινωνικο-ασφαλιστικό και το φορολογικό σύστημα της χώρας.

Οι επί μέρους παρατηρήσεις που τότε διατύπωσε η Ο.Κ.Ε. πράγματι ελήφθησαν σοβαρά υπ' όψιν από την Πολιτεία και συνέβαλαν, σε σημαντικό βαθμό, στην αναδιτύπωση των αρχικών σχεδίων των Προεδρικών Διαταγμάτων. Σήμερα, μπορεί κανείς να πει ότι παρά τις δυσκολίες που στην πράξη προέκυψαν, και αφορούσαν κυρίως σε ορισμένες διαδικαστικές προϋποθέσεις λήψης της Κάρτας για τις οποίες δεν ήταν έτοιμες οι κρατικές υπηρεσίες να ανταπεξέλθουν (π.χ. ιατρικές εξετάσεις στα νοσοκομεία, πιστοποιητικά ποινικού μητρώου), υπήρξαν θετικά αποτελέσματα από την εφαρμογή τους. Με τα Π.Δ. αυτά δόθηκε η ρεαλιστική δυνατότητα καταγραφής και νομιμοποίησης στους αλλοδαπούς αλλά και τους εργοδότες τους, δυνατότητα την οποία αξιοποίησαν πολλοί και έτσι σήμερα δεκάδες χιλιάδες αλλοδαποί εργάζονται νόμιμα και απολαμβάνουν συγκεκριμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Δυστυχώς, αυτή η καταγραφή και νομιμοποίηση δεν ήταν καθολική και εξακολουθεί να υπάρχει στη χώρα μας σημαντικός αριθμός παράνομων μεταναστών. **Γι' αυτό, θα πρέπει να γίνει μία μελέτη για τα αποτελέσματα από την επί διετία εφαρμογή των Προεδρικών αυτών Διαταγμάτων ώστε να εξαχθούν τα κατάλληλα συμπεράσματα και να ληφθούν υπ' όψιν κατά την τελική διαμόρφωση του νόμου για τη μετανάστευση.** Δεν παραγνωρίζεται βέβαια ότι δεν συμπίπτει το αντικείμενο των Π.Δ. με το υπό κρίση Σχέδιο Νόμου. Είναι βέβαιο όμως ότι τα διλήμματα ακολουθητέας πολιτικής που τίθενται είναι, σε σημαντικό βαθμό, κοινά όπως κοινοί είναι και οι παράγοντες εκείνοι που μπορεί να επιδράσουν ανασταλτικά στην εφαρμογή διατάξεων που θεωρητικά δείχνουν θετικές αλλά στην πράξη κινδυνεύουν να μην αποφέρουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Μία πολιτική για τη μετανάστευση στη χώρα μας θα πρέπει να κινείται με βασικό γνώμονα τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Με άλλα λόγια, θα πρέπει να δημιουργεί εκείνους τους μηχανισμούς που θα επιτρέπουν τη διοχέτευση της μετανάστευσης εκεί που υπάρχουν πραγματικές ανάγκες εργατικού δυναμικού που δεν μπορούν να καλυφθούν από τους ημεδαπούς εργαζόμενους και παράλληλα θα αποθαρρύνουν τη μετανάστευση όταν ο αλλοδαπός δεν έχει προοπτικές ανεύρεσης νόμιμης εργασίας ή η τυχόν απασχόλησή του θα γίνει σε βάρος της απασχόλησης ενός ημεδαπού ή και κάποιου ήδη νόμιμα διαμένοντος στην Ελλάδα μετανάστη.

Από την άλλη πλευρά, κάθε νομοθετική προσέγγιση της μετανάστευσης θα πρέπει να δημιουργεί ένα επαρκές πλαίσιο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για τους μετανάστες ούτως ώστε να υποβοηθηθεί η ομαλή τους ένταξη στην ελληνική κοινωνία. Η δημιουργία αυτού του πλέγματος δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, συνδυαζόμενη με μία κατάλληλη ενημερωτική αλλά και "παιδαγωγική" (με την ευρεία έννοια) προσπάθεια απευθυνόμενη τόσο προς τους αλλοδαπούς όσο και προς τους ημεδαπούς θα συμβάλει στην αποτροπή ανεπιθύμητων καταστάσεων ξеноφοβίας, ρατσισμού και κοινωνικού αποκλεισμού των μεταναστών.

Με βάση τις αρχές αυτές, το υπό κρίση Σχέδιο Νόμου αξιολογείται θετικά. Αποτελεί ουσιαστικά την πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια διαμόρφωσης μεταναστευτικής πολιτικής στη χώρα μας από τότε που άρχισε το μεγάλο κύμα της μετανάστευσης στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Από τις προηγούμενες προσπάθειες, το μεν νομοθέτημα του 1991 δεν ήταν ολοκληρωμένο και παρέπεμπε για την υλοποίησή του σε πλήθος υπουργικών αποφάσεων ενώ τα Π.Δ. του 1997 αφορούσαν μόνο τους ήδη

διαμένοντες στην Ελλάδα μετανάστες και δεν κάλυπταν το σύνολο του φαινομένου της μετανάστευσης.

Στα θετικά στοιχεία του Σχεδίου Νόμου, περιλαμβάνονται τα εξής:

α. Η φιλοσοφία του ξεφεύγει από το παραδοσιακό πλαίσιο που έδιδε έμφαση αποκλειστικά στα θέματα δημόσιας τάξης και ασφάλειας και υποβάθμιζε την εργασιακή διάσταση, παραμελούσε δε τα θέματα των δικαιωμάτων των αλλοδαπών.

β. Οι περισσότερες αρμοδιότητες μεταφέρονται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ενώ μέχρι τώρα τις περισσότερες αρμοδιότητες διατηρούσε το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Δεν παραγνωρίζεται βέβαια ο σημαντικός ρόλος που εκ των πραγμάτων διαδραματίζει το τελευταίο στα θέματα αυτά, πλην όμως μία ολοκληρωμένη προσέγγιση της μετανάστευσης απαιτεί όπως ο βασικός συντονισμός ανατεθεί στο Υ.Ε.Σ.Δ.Δ.Α.

γ. Η αναλυτική ρύθμιση των θεμάτων παροχής άδειας εισόδου και παραμονής και για άλλους λόγους πλην της εξηρημένης εργασίας καθώς και για ειδικότερες περιπτώσεις εξηρημένης εργασίας που παρουσιάζουν ιδιομορφίες.

δ. Η ύπαρξη ειδικού κεφαλαίου για τα δικαιώματα των αλλοδαπών με συγκεκριμένες διατάξεις που αφορούν σημαντικά ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα. Ταυτόχρονα, θετική είναι και η διεύρυνση της ένδικης προστασίας του αλλοδαπού στα θέματα των προσφυγών.

ε. Οι ρυθμίσεις για την οικογενειακή συνένωση είναι ιδιαίτερα σημαντικές και αντιμετωπίζουν με ρεαλισμό και ανθρωπισμό ένα θέμα που ο ισχύων νόμος δεν είχε προσεγγίσει ικανοποιητικά.

στ. Οι διατάξεις για την εκπαίδευση των ανηλίκων τέκνων που καθιερώνεται και ως υποχρέωση των γονέων τους. Η αξιοποίηση των σχετικών διατάξεων θα δώσει τη δυνατότητα σταδιακής ενσωμάτωσης των αλλοδαπών στον κοινωνικό κορμό της χώρας η οποία καλείται σήμερα (για πολλο-

στή φορά στην ιστορία του έθνους μας) να αποδείξει την ικανότητά της να ενσωματώνει δημιουργικά τα ξένα στοιχεία.

Παρά τις θετικές όμως αυτές ρυθμίσεις, το Σχέδιο Νόμου διατρέχει τον κίνδυνο να μην εφαρμοσθεί στον επιθυμητό βαθμό εάν δεν ληφθούν υπ' όψιν οι κατωτέρω παρατηρήσεις:

1. Από την όλη δομή του Σ/Ν απουσιάζει πλήρως το στοιχείο του κοινωνικού ελέγχου. Σε ένα πρόβλημα που η αντιμετώπιση του προϋποθέτει την κοινωνική συναίνεση στο μέγιστο δυνατό βαθμό, θα πρέπει να μετέχουν εκπρόσωποι των κοινωνικών φορέων στα συνιστώμενα όργανα και ειδικότερα στην Επιτροπή Μετανάστευσης και στην Επιτροπή Πολιτογράφησης, όπως αναλυτικότερα θα αναφερθεί στις κατ' άρθρον παρατηρήσεις. Πέραν της κοινωνικής συναίνεσης, η εκπροσώπηση των κοινωνικών φορέων θα συμβάλει στη δημιουργία συνθηκών διαφάνειας κατά τη λήψη αποφάσεων που, εξ αντικειμένου, μπορούν να αποτελέσουν αφορμή αθέμιτων συναλλαγών.

2. Το Σ/Ν δημιουργεί περίπλοκες διαδικασίες που, αν και είναι αναγκαίες, ενέχουν τον κίνδυνο να οδηγήσουν σε μη εφαρμογή των διατάξεων - και συνεπώς σε παράνομες καταστάσεις. Για να αποφευχθεί αυτός ο κίνδυνος, θα πρέπει να διασφαλισθεί η αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών που καλούνται να το υλοποιήσουν. Οι κύριες υπηρεσίες από των οποίων την ικανοποιητική λειτουργία θα εξαρτηθεί η επιτυχία του νομοθετήματος αυτού είναι ο Ο.Α.Ε.Δ., οι Επιθεωρήσεις Εργασίας, η Επιτροπή Μετανάστευσης και τα Προξενεία. Στις κατ' άρθρον παρατηρήσεις θα γίνει ειδικότερη αναφορά στην Επιτροπή Μετανάστευσης και τα Προξενεία, σε επίπεδο όμως Γενικής Αξιολόγησης, και λόγω της σημασίας του θέματος θα αναφερθούμε στον Ο.Α.Ε.Δ. και στις Επιθεωρήσεις Εργασίας.

Σε ό,τι αφορά τον Ο.Α.Ε.Δ., έχει γίνει δεκτό εδώ και πολύ καιρό, από όλους τους

εμπλεκόμενους φορείς και υπηρεσίες ότι το σύστημα κάλυψης της ανεργίας και του ελέγχου της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης που ασκείται από τον Ο.Α.Ε.Δ. είναι αναχρονιστικό και σχεδιασμένο για χαμηλότερα των σημερινών επίπεδα ανεργίας και για μια πιο προβλέψιμη αγορά εργασίας. Είναι γεγονός ότι έχει ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια μία προσπάθεια εκσυγχρονισμού και αναμόρφωσης του πλαισίου λειτουργίας του Οργανισμού, πλην όμως ο ρυθμός είναι αργός και δεν υπάρχει ολοκληρωμένος στρατηγικός σχεδιασμός. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόλις πριν ένα μήνα αποφασίστηκε η προκήρυξη ανοιχτού διαγωνισμού για την ανάθεση σε σύμβουλο του έργου της κατάρτισης επιχειρησιακού σχεδιασμού του Ο.Α.Ε.Δ.

Τα προβλήματα λειτουργίας του Ο.Α.Ε.Δ. φάνηκαν ανάγλυφα και κατά την εφαρμογή των Π.Δ. 358/97 και 359/97 για την καταγραφή και τη νομιμοποίηση των αλλοδαπών. Παρά τις προσπάθειες του προσωπικού του Οργανισμού, υπήρξε μεγάλη καθυστέρηση στη διαδικασία και ελλιπής συλλογή των στοιχείων των αλλοδαπών, γεγονός που επιδρά ανασταλτικά στο σχεδιασμό μακροπρόθεσμης μεταναστευτικής πολιτικής αλλά και επί μέρους πολιτικών για την ένταξη των νομιμοποιημένων αλλοδαπών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι μέχρι 30.4.99 είχαν υποβληθεί 225.691 αιτήσεις αλλοδαπών και από αυτές είχαν εξετασθεί μέχρι τις 31.10.99 μόνο οι 72.692.

Δεδομένου ότι παρά τα ανωτέρω προβλήματα, ο Ο.Α.Ε.Δ. αποτελεί σήμερα την πιο μεγάλη και ισχυρή μονάδα στην οποία μπορούμε να αναθέσουμε το σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών για την απασχόληση αλλοδαπών, πλην όμως η οργάνωση αυτή έχει φθάσει στα όρια της και πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα για την αποτελεσματικότερη ανταπόκρισή του στις νέες αρμοδιότητες. Τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να εξαντληθούν στην εύκολη -αν και δαπανηρή- λύση της πρόσληψης

επιπλέον προσωπικού αλλά στη δημιουργία μιας ευέλικτης μονάδας. Η μονάδα αυτή λειτουργεί μεν στο πλαίσιο του Ο.Α.Ε.Δ. αλλά θα διαθέτει μία οργανωτική αυτονομία και ευελιξία και θα στελεχώνεται με εξειδικευμένο προσωπικό. Με αυτό τον τρόπο μόνο, οι υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ. θα γίνουν "φιλικές" προς τους αλλοδαπούς και τους εργοδότες και έτσι θα ενθαρρύνονται αμφοότεροι στο να απευθυνθούν σε αυτές για την κάλυψη των αναγκών τους.

Σε ό,τι αφορά τις Επιθεωρήσεις Εργασίας, επισημαίνεται ότι η μέχρι σήμερα αδυναμία τους να επιτελέσουν το προβλεπόμενο ελεγκτικό τους έργο ως προς την εφαρμογή της εργατικής και -εν πολλοίς- ασφαλιστικής νομοθεσίας έχει αφήσει μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης παράνομης αγοράς εργασίας μέσα στην οποία σημαντική θέση έχει η παράνομη απασχόληση αλλοδαπών. Η αδυναμία τους μάλιστα αυτή γίνεται ακόμη πιο εμφανής στην περίπτωση των αλλοδαπών καθώς οι παράνομοι αλλοδαποί δεν έχουν το δικαίωμα καταγγελίας και προσφυγής στη δικαιοσύνη και συνεπώς λείπει παντελώς κάθε δικλείδα ελέγχου της αυθαιρεσίας. Η πρόσφατη εκ νέου υπαγωγή των Επιθεωρήσεων Εργασίας στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας και η δημιουργία ειδικού Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας δίνει ελπίδες για μια αποτελεσματικότερη λειτουργία αυτού του ελεγκτικού μηχανισμού. Πρέπει όμως να αποδειχθεί και στην πράξη ότι το Σώμα αυτό θα επιτελέσει το σημαντικό έργο που έχει αναλάβει.

Παράλληλα όμως με όλα αυτά, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η αντιμετώπιση της μετανάστευσης δεν μπορεί να γίνεται μόνο με πολιτικές που υλοποιούνται στο εσωτερικό της χώρας μας. Θα πρέπει να υπάρξουν ενεργητικές πολιτικές προς τις χώρες προέλευσης των μεταναστών -και ιδιαίτερα τις βαλκανικές όπου η χώρα μας έχει αυξημένο ειδικό βάρος- με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη και κοινωνικο-πολιτι-

κή σταθερότητα στις χώρες αυτές ώστε να περιορισθούν στην πηγή τους τα αίτια της μετανάστευσης. Οι πολιτικές αυτές θα πρέπει να αναπτυχθούν και σε διμερές επίπεδο όσο και στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου θα πρέπει η χώρα μας να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάληψη πρωτοβουλιών και την κατάρτιση προγραμμάτων που θα αφορούν τις χώρες αυτές.

Τέλος, και πριν ολοκληρώσουμε τη Γενική Αξιολόγηση, θα πρέπει να επισημανθεί η έλλειψη Εισηγητικής Έκθεσης. Για να γίνει μία ολοκληρωμένη αξιολόγηση του Σχεδίου Νόμου, θα πρέπει να τεθεί υπ' όψιν των φορέων και η έκθεση αυτή που θα δώσει τη δυνατότητα εκτίμησης των σκοπών που ο νομοθέτης επιδιώκει αλλά και της αποτελεσματικότητας των διατάξεων με τις οποίες προσπαθεί να τους υλοποιήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Κεφάλαιο Α' Έννοια όρων - Πεδίο εφαρμογής

Άρθρο 1 Έννοια όρων

Ο ορισμός του μετανάστη δεν είναι πλήρης καθώς λείπει το στοιχείο της διαμονής. Θα πρέπει να προστεθεί η λέξη “διαμένει” μετά τη λέξη “εισέρχεται” και πριν τη φράση “και εργάζεται νόμιμα...”

Άρθρο 2 Έκταση εφαρμογής

Τα τελευταία χρόνια έχουν παρατηρηθεί απόπειρες ρύθμισης του φαινομένου της διασυνοριακής διακίνησης ατόμων και με συμφωνίες μεταξύ τοπικών αρχών της Ελλάδος και όμορων κρατών. Οι πρωτοβουλίες αυτές, θα μπορούσαν ίσως να έχουν θετικές επιπτώσεις, σε καμμία όμως

περίπτωση δεν μπορούν να επικρατήσουν αντιθέτων διατάξεων του νόμου. Για το λόγο αυτό, και προκειμένου να μην υπάρξει καμμία αμφισβήτηση, προτείνεται να αναδιατυπωθεί η παρ. 2 ως εξής: “Ομοίως, οι διατάξεις του παρόντος δεν ισχύουν σε περίπτωση ειδικών ρυθμίσεων βάσει κρατικών, διμερών ή πολυμερών, συμφωνιών”.

Κεφάλαιο Β' Αστυνομικός έλεγχος μεθοριακών διαβάσεων

Άρθρα 3-4

Δεν υπάρχουν παρατηρήσεις.

Κεφάλαιο Γ' Γενικές προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής αλλοδαπών

Άρθρο 5 Θεώρηση εισόδου

Στην παρ. 4, η φράση “παραμένουν για 3 μήνες” θα πρέπει να αναδιατυπωθεί ως εξής: “παραμένουν μέχρι 3 μήνες”.

Άρθρο 7 Άρνηση εισόδου

Γίνονται κατανοητοί οι λόγοι για τους οποίους η ρύθμιση δίδει τη δυνατότητα στον πρόξενο να απορρίπτει “χωρίς αιτιολογία” τη χορήγηση θεώρησης εισόδου.

Θα πρέπει να προστεθεί στην παρ. 1 περ. α' η φράση “της Ευρωπαϊκής Ένωσης” μετά τη λέξη “κράτη μέλη”.

Άρθρο 8 Γενικές προϋποθέσεις και διαδικασία χορήγησης άδειας παραμονής

Στην παρ. 7 ορίζεται ότι η άδεια παραμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης.

Με τον σήμερα ισχύοντα νόμο, η άδεια δίδεται από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης ή, σε άλλες περιπτώσεις, από τις αστυνομικές αρχές. Η μεταφορά της αρμοδιότητας αυτής στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας και η σύσταση γνωμοδοτικής Επιτροπής (στις οποίες βεβαίως μετέχει και εκπρόσωπος της αστυνομικής αρχής), κρίνεται θετικά καθώς μπορεί να συμβάλει σε μία πιο “πολιτική” αντιμετώπιση τέτοιων αιτήσεων, για την έγκριση των οποίων θα λαμβάνονται και άλλοι παράγοντες πλην των λόγων δημόσιας τάξης.

Γίνονται κατανοητοί οι λόγοι για τους οποίους η γνώμη της Επιτροπής δεν πρέπει να είναι δεσμευτική για το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Θα πρέπει όμως να απαιτείται *αιτιολογημένη γνώμη* σε περίπτωση που ο Γενικός Γραμματέας απορρίπτει ομόφωνη γνώμη της Επιτροπής.

Άρθρο 9

Επιτροπή Μετανάστευσης

Όπως τονίσθηκε και στη Γενική Αξιολόγηση, η συμμετοχή εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων σε επιτροπές που χειρίζονται ευαίσθητα κοινωνικά θέματα συμβάλει στη διαφάνεια των αποφάσεων μέσω του κοινωνικού ελέγχου που αυτή η συμμετοχή συνεπάγεται. Η συμμετοχή εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων στις επιτροπές για τη χορήγηση της λευκής και της πράσινης κάρτας διαδραμάτισε αυτό το θετικό ρόλο. Για το λόγο αυτό, προτείνεται να είναι 7μελής η Επιτροπή αυτή και να μετέχουν από δύο εκπρόσωποι της Υπηρεσίας Μετανάστευσης και της νομαρχιακής αστυνομικής διεύθυνσης και από ένας εκπρόσωπος των εργοδοτών, των εργαζομένων και των λοιπών τάξεων (αγρότες κ.λπ.). Οι εκπρόσωποι των κοινωνικών φορέων θα υποδεικνύονται από τις τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις των αντίστοιχων φορέων.

Κεφάλαιο Δ΄ **Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών** **για λόγους σπουδών**

Άρθρο 10

Προϋποθέσεις εισόδου ***για λόγους σπουδών***

Ο όρος “σπουδές προπτυχιακού επιπέδου” στην πρώτη παράγραφο είναι μάλλον αδόκιμος και αποτελεί μεταφορά στην ελληνική του όρου “undergraduate studies”. Θα πρέπει να αντικατασταθεί από τον όρο “σπουδές πτυχιακού επιπέδου”.

Στην παρ. 4 περ. γ΄, η Ο.Κ.Ε. προβληματίσθηκε ως προς το εάν είναι επαρκής η δήλωση του αλλοδαπού “ότι έχει εξασφαλίσει τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για την αντιμετώπιση των δαπανών σπουδών και διαβίωσής του στην Ελλάδα”. Τελικά, κρίθηκε ότι ορθά ο νομοθέτης περιορίζεται στην απλή αυτή δήλωση γιατί τυχόν απαίτηση περαιτέρω αποδεικτικών εγγράφων θα μπορούσε να καταστρατηγηθεί στην πράξη, ανοίγοντας το δρόμο και για αθέμιτες συναλλαγές.

Άρθρο 14

Επαγγελματική Κατάρτιση

Αξιολογείται αρνητικά η διάταξη που επιτρέπει τη χορήγηση άδειας εισόδου και παραμονής λόγω σπουδών σε Ι.Ε.Κ. Οι συνθήκες λειτουργίας και ελέγχου των Ι.Ε.Κ. δεν είναι σήμερα τέτοιες που να εγγυώνται ότι δεν θα υπάρξει εκτεταμένη καταστρατήγηση της σχετικής ευχέρειας με σκοπό τη “νόμιμη” έλευση μεταναστών οι οποίοι στην πραγματικότητα δεν θα έρχονται για να σπουδάσουν στα Ι.Ε.Κ. αλλά για άλλους λόγους. Εξάλλου, η δυνατότητα αυτή θα δημιουργούσε και προβλήματα με τους ανηλικούς σπουδαστές Ι.Ε.Κ. όπου εκ των πραγμάτων θα ετίθετο θέμα έλευσης και των γονέων τους. Προτείνεται να απαλειφθεί η διάταξη στην παρούσα φάση και το θέμα να επανεξετασθεί στο μέλλον, με

γνώμονα την εξέλιξη των συνθηκών ίδρυσης και λειτουργίας των Ι.Ε.Κ.

Φυσικά, η απάλειψη μιας τέτοιας διάταξης, δεν παρεμποδίζει την έλευση αλλοδαπών για σπουδές σε Ι.Ε.Κ. δυνάμει διμερών διακρατικών συμφωνιών δεδομένης άλλωστε της σχετικής πρόβλεψης του άρθρου 2 παρ. 2 του Σ/Ν. Οι συμφωνίες αυτές εντάσσονται στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής συνεργασίας της χώρας μας με άλλα κράτη και βεβαίως δεν πρέπει να παρεμποδισθούν.

Άρθρο 15

Αλλαγή κατεύθυνσης σπουδών

Ορθά ο νομοθέτης δεν παρέχει παράταση του ανώτατου ορίου παραμονής για σπουδές σε περίπτωση αλλαγής κατεύθυνσης σπουδών. Τυχόν διαφορετική ρύθμιση θα άνοιγε παράθυρα για καταστρατηγήσεις και σπουδές αορίστου διάρκειας και παραμονής.

Άρθρο 18

Επαγγελματική δραστηριότητα αλλοδαπών φοιτητών και σπουδαστών

Κρίνεται αρνητικά η απαγόρευση απασχόλησης των αλλοδαπών σπουδαστών. Ένας σπουδαστής που βρίσκεται νόμιμα στην Ελλάδα και έχει ανάγκη ιδίου εισοδήματος για να ζήσει, θα αναζητήσει και θα βρει ούτως ή άλλως εργασία. Μία νομοθετική απαγόρευση το μόνο που θα κάνει θα είναι να τον ωθήσει στην παράνομη απασχόληση. Εξάλλου, η διάταξη που επιτρέπει τη μερική απασχόληση “στο μέτρο που δεν παρεμποδίζεται η συνέχιση των σπουδών τους” θα δημιουργήσει σοβαρά ερμηνευτικά προβλήματα στην πράξη. Προτείνεται η κατάργηση της απαγόρευσης απασχόλησης παράλληλα με τις σπουδές και η παροχή δυνατότητας για εργασία σε κάποιον που έχει νόμιμα εισέλθει στη χώρα μας για σπουδές, εφ’ όσον βέβαια τηρήσει τις διατάξεις του άρθρου 19 παρ. 8 και 9.

Κεφάλαιο Ε΄

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για μισθωτή εργασία

Άρθρο 19

Προϋποθέσεις και διαδικασία χορήγησης άδειας μισθωτής εργασίας σε αλλοδαπό

Η διάταξη δείχνει να έχει μία ορθή λογική πλην όμως η επιτυχής ή όχι εφαρμογή της θα κριθεί από την ετοιμότητα των υπηρεσιών που καλούνται να την υλοποιήσουν και ειδικότερα τον Ο.Α.Ε.Δ., τις νομαρχίες και τα προξενεία. Σχετικά με τον Ο.Α.Ε.Δ. ισχύουν οι παρατηρήσεις μας στη Γενική Αξιολόγηση.

Ως προς τις νομαρχίες και τα προξενεία, θα πρέπει να στελεχωθούν με επαρκές, από πλευράς ποσότητας αλλά και ποιότητας, προσωπικό καθώς ο όγκος εργασίας που θα προκληθεί είναι μεγάλος όπως επίσης και τα περιθώρια για αθέμιτες συναλλαγές.

Συναφώς με τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω (παρατηρήσεις επί άρθρου 9), προτείνεται να δίδεται η άδεια εργασίας μετά από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης, στην οποία βεβαίως θα μετέχουν, κατά τα ανωτέρω προεκτεθέντα, και εκπρόσωποι των κοινωνικών φορέων.

Στις επί μέρους τώρα διατάξεις, επισημαίνεται ότι οι παράγραφοι 5,6 και 7 περιορίζουν υπερβολικά την ευχέρεια του εργοδότη να προσλαμβάνει προσωπικό της επιλογής του, περιορισμός που ενέχει τον κίνδυνο να αποθαρρυνθεί η νομιμότητα στη διαδικασία πρόσληψης αλλοδαπού προσωπικού. Για το λόγο αυτό, πέραν των ονομαστικών καταστάσεων που θα τίθενται στη διάθεση του εργοδότη μέσω της Νομαρχίας, θα πρέπει να του δοθεί και η δυνατότητα να υποβάλει αιτήσεις και για αλλοδαπούς που έχει εντοπίσει με ίδια μέσα. Φυσικά, οι αλλοδαποί αυτοί θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση και στο Προξενείο για να λάβουν την άδεια εισόδου για άσκηση μι-

σθωτής εργασίας κατονομάζοντας και το συγκεκριμένο εργοδότη στον οποίο επιθυμούν να εργασθούν. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο εργοδότης θα μπορεί να κάνει εξατομικευμένη επιλογή προσωπικού χωρίς να αναμένει τότε θα του γνωστοποιηθούν οι απρόσωπες ονομαστικές καταστάσεις. Η παροχή αυτής της δυνατότητας είναι απαραίτητη ιδιαίτερα στις περιπτώσεις εξειδικευμένου στελεχιακού προσωπικού.

Τέλος, θα πρέπει να προβλεφθεί και η δυνατότητα αλλαγής εργοδότη, μετά από σχετική βέβαια ενημέρωση των αρχών. Η οικειοθελής αποχώρηση του εργαζομένου αλλά και η απόλυση είναι εξελίξεις που δεν μπορούν να παραβλεφθούν από το νομοθέτη. Δεδομένου ότι θεωρείται όλως απίθανο ότι ο αλλοδαπός, μετά από μία πρόωρη λύση της εργασιακής του σχέσης με τον εργοδότη (για τον οποίο χορηγήθηκε η άδεια εισόδου) θα αποχωρήσει οικειοθελώς από τη χώρα, κρίνεται ρεαλιστικό να θεσπισθεί ρήτρα που να προβλέπει την ακολουθητέα διαδικασία σε περίπτωση αλλαγής εργοδότη.

Άρθρο 22

Διάρκεια και ανανέωση άδειας παραμονής για μισθωτή εργασία

Κρίνονται θετικά οι διατάξεις που αφ' ενός προβλέπουν πρόσθετες διαδικασίες (Απόφαση Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης) για την ανανέωση της άδειας εργασίας μετά τη συμπλήρωση θετίας και αφ' ετέρου δίδουν τη δυνατότητα μετατροπής της άδειας σε αορίστου χρόνου μετά τη συμπλήρωση 15ετούς νόμιμης παραμονής.

Άρθρο 23

Εποχιακή εργασία αλλοδαπών στην Ελλάδα

Σχετικά με τον αγροτικό τομέα, που εκ των πραγμάτων έχει ιδιαίτερη σημασία στο θέμα της εποχιακής απασχόλησης των αλλοδαπών, θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι αγροτικές συνεταιριστικές ενώσεις, των

οποίων η συμμετοχή θα μπορούσε να οδηγήσει σε πιο απλές αλλά ταυτόχρονα διάφανες, διαδικασίες χορήγησης αδειών.

Στα ειδικότερα τώρα θέματα, η παράγραφος 8 προβλέπει ότι η άδεια για άσκηση εποχιακής εργασίας έχει 3μηνη ισχύ και έχει τη δυνατότητα παράτασης για άλλους τρεις μήνες. Το διοικητικό κόστος που θα προκληθεί από τη μέσα σε ένα τρίμηνο επανάληψη της διαδικασίας χορήγησης άδειας είναι δυσανάλογο προς όποιο όφελος. Καλύτερα να προβλεφθεί ότι η διάρκεια της άδειας καθορίζεται εφ' άπαξ (χωρίς δυνατότητα ανανέωσης) και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των έξι (6) μηνών και μικρότερη του ενός, ο δε προσδιορισμός της χρονικής διάρκειάς της καθορίζεται με κριτήριο τη φύση της εργασίας που θα παρασχεθεί.

Κεφάλαιο ΣΤ'

Είσοδος για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας

Άρθρο 24

Προϋποθέσεις εισόδου για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας

Επί της παραγράφου 5 (άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας), ισχύουν οι παρατηρήσεις της Ο.Κ.Ε. για τη χορήγηση της άδειας εργασίας κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Μετανάστευσης στην οποία θα μετέχουν και εκπρόσωποι των κοινωνικών φορέων.

Κεφάλαιο Ζ'

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για οικογενειακή συνένωση

Άρθρο 27

Προϋποθέσεις εισόδου για οικογενειακή συνένωση

Η απαγόρευση απασχόλησης του/της συζύγου που έρχεται για λόγους συνένωσης, δεν θα πρέπει να αφορά τη δυνατότητα

τα του/της συζύγου να υποβάλει αυτοτελώς αίτηση για χορήγηση άδειας εργασίας. Για την περίπτωση αυτή, θα πρέπει να προβλεφθεί ότι ισχύουν οι διατάξεις των παρ. 8 και 9 του άρθρου 19.

Δεν προκύπτει εάν ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας υποχρεούται να χορηγήσει την άδεια για οικογενειακή επανένωση σε περίπτωση που συντρέχουν οι προβλεπόμενες στο νόμο προϋποθέσεις. Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι εναπόκειται στη διακριτική του ευχέρεια.

Κεφάλαιο Η΄ Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών καλλιτεχνών για εργασία σε κέντρα διασκέδασης

Άρθρα 32-34

Για την αποφυγή συγχύσεως σχετικά με τον όρο “καλλιτέχνες”, και δεδομένου ότι ο όρος αυτός χρησιμοποιείται -και ορθά- και σε επόμενη διάταξη για δημιουργούς τέχνης, καλό θα ήταν να αποφευχθεί η χρήση του όρου αυτού για τους αλλοδαπούς που προτίθεται να καλύψει το κεφάλαιο αυτό. Προτιμότερο είναι να χρησιμοποιηθεί ο όρος “εργαζόμενοι στο χώρο του θεάματος σε κέντρα διασκέδασης” ή να προσδιορισθούν επακριβώς οι συγκεκριμένες ειδικότητες (χορευτές, τραγουδιστές, οργανοπαίκτες κ.λπ.).

Επί της ουσίας τώρα, οι περιπτώσεις που καλύπτει η διάταξη αυτή έχουν αποδειχθεί οι πιο προβληματικές από πλευράς παραβίασης του νόμου με πολύ αρνητικές μάλιστα επιπτώσεις στην οικονομία και κυρίως στην κοινωνία. Για το λόγο αυτό κρίνεται αρνητικά η επιλογή του νομοθέτη να τοποθετήσει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε επίπεδο νομού και όχι σε επίπεδο περιφέρειας. Προτείνεται, η σχετική αρμοδιότητα να ανήκει στο Γ.Γ. της Περιφέρειας.

Σε ό,τι αφορά τα ιδιωτικά συμφωνητικά εργασίας, αυτά θα πρέπει να θεωρούνται και από την Επιθεώρηση Εργασίας πριν χορηγηθεί η σχετική άδεια εργασίας. Η από τις κοινές διατάξεις προβλεπόμενη κοινοποίηση στην Επιθεώρηση Εργασίας εντός οκτώ ημερών από την ανάληψη εργασίας δεν επαρκεί εν προκειμένω γιατί στα επαγγέλματα αυτά η απασχόληση σε συγκεκριμένο εργοδότη διαρκεί συχνά λιγότερο από οκτώ ημέρες και κατά συνέπεια, η Επιθεώρηση Εργασίας μπορεί ποτέ να μην ενημερωθεί για να κάνει τους απαιτούμενους ελέγχους.

Τέλος, θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι η διάρκεια εργασίας δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το διάστημα που καλύπτουν το ιδιωτικό συμφωνητικό εργασίας που προσκομίζει ο εργοδότης, το οποίο εκ των πραγμάτων, βέβαια, θα είναι ορισμένου χρόνου.

Κεφάλαιο Θ΄ Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών για άλλους λόγους

Άρθρο 36

Προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής διευθυντικών στελεχών εταιριών

Ορθά ο νομοθέτης προβλέπει μία γρήγορη και απλή διαδικασία για τις περιπτώσεις αυτές. Πλην όμως, θα πρέπει να διασφαλισθεί η δυνατότητα των ελληνικών αρχών να ελέγξουν αν οι εταιρίες και τα “διευθυντικά” στελέχη είναι υπαρκτά ή εικονικά. Για το λόγο αυτό, η βεβαίωση της εταιρίας θα πρέπει να έχει θεωρηθεί προηγουμένως από το οικείο αστυνομικό τμήμα και την Επιθεώρηση Εργασίας ώστε να υπάρχει η δυνατότητα ελέγχου.

Δεν διευκρινίζεται η διάρκεια ισχύος της άδειας παραμονής. Θα πρέπει να υπάρξει σχετική διάταξη η οποία να δίδει τη δυνατότητα ανανέωσης μετά από έλεγχο της Επιθεώρησης Εργασίας.

Κεφάλαιο ΙΑ΄ Δικαιώματα και υποχρεώσεις των αλλοδαπών

Όπως τονίσθηκε και στη Γενική Αξιολόγηση, το κεφάλαιο αυτό αποτελεί μία από τις πιο θετικές πτυχές του Σχεδίου Νόμου καθώς δημιουργεί ένα ικανοποιητικό πλαίσιο δικαιωμάτων για τους νόμιμα διαμένοντες στην Ελλάδα αλλοδαπούς.

Άρθρο 42

Δικαιώματα αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα

Θετική θεωρείται η ενδεικτική καταγραφή των δικαιωμάτων στα οποία οι νόμιμα διαμένοντες αλλοδαποί τυγχάνουν “ανάλογης μεταχείρισης” με εκείνη των ημεδαπών. Στα δικαιώματα αυτά, θα πρέπει να προστεθεί, λόγω της ιδιαίτερης σημασίας του, και το δικαίωμα στις προβλεπόμενες από οικείες συλλογικές συμβάσεις εργασίας (εθνικές, κλαδικές κ.λπ.) αμοιβές και γενικότερους όρους εργασίας. Η αποσπασματική σχετική αναφορά που γίνεται στο άρθρο 32, παρ. 5 περ. στ’ (καλλιτέχνες που θα εργασθούν σε κέντρα διασκέδασης) δεν επαρκεί.

Άρθρο 43

Απαγόρευση διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, ιθαγένειας και θρησκείας

Ορθά ο νόμος χαρακτηρίζει ως αυτεπαγγέλτως διωκόμενα τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 1 έως 3 του ν. 927/1979 “[Π]ερί κολασμού πράξεων ή ενεργειών αποσκοπούσων εις φυλετικές διακρίσεις”. Τα συμφέροντα που θίγονται από τα αδικήματα δεν αφορούν μόνο τους θιγόμενους αλλοδαπούς αλλά το ίδιο το κράτος και την κοινωνία και γι αυτό η σχετική ποινική δίωξη πρέπει να ασκείται και αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 44

Πρόσβαση των ανήλικων αλλοδαπών στην εκπαίδευση

Το άρθρο αυτό αξιολογείται ως ιδιαίτερα σημαντικό καθώς κατοχυρώνει το δικαίωμα στην εκπαίδευση των ανήλικων αλλοδαπών και την αντίστοιχη υποχρέωση των γονέων τους αλλά και της Πολιτείας. Καμμία πολιτική κοινωνικής ενσωμάτωσης των αλλοδαπών δεν έχει προοπτική ευδοκίμησης εάν δεν συνοδεύεται και από την υπαγωγή των ανήλικων αλλοδαπών στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας. Είναι βέβαια προφανές ότι η υλοποίηση αυτής της διάταξης θα συναντήσει δυσκολίες που θα προέρχονται και από νοοτροπίες τόσο των αλλοδαπών γονέων όσο και των γονέων των ημεδαπών παιδιών. Για το λόγο αυτό θα πρέπει αφ’ ενός να υπάρξει η κατάλληλη ενημέρωση από την Πολιτεία αλλά και τους κοινωνικούς φορείς και αφ’ ετέρου να υλοποιηθεί η διάταξη της παρ. 5 για “πρωτοβουλίες προαιρετικής διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας και πολιτισμού εκεί όπου υπάρχει ικανός αριθμός μαθητών που ενδιαφέρονται”.

Σε ό,τι αφορά την υποχρέωση των αλλοδαπών γονέων για εκπαίδευση των ανήλικων τέκνων τους, αυτή θα πρέπει να ενισχυθεί με την απειλή της ανάκλησης της άδειας εισόδου και παραμονής σε περίπτωση παραμέλησης της υποχρέωσης αυτής. Μία τέτοια απειλή μπορεί να έχει αποτρεπτικά αποτελέσματα.

Κεφάλαιο ΙΒ΄

Περιορισμοί - ανάκληση άδειας παραμονής - απελάσεις

Άρθρο 47

Περιορισμοί κυκλοφορίας αλλοδαπών

Γίνονται κατανοητοί οι λόγοι για τους οποίους οι αρχές πρέπει να διατηρήσουν το δικαίωμα περιορισμού της κυκλο-

φορίας αλλοδαπών. Δεδομένου όμως ότι η ρήτρα “για λόγους δημοσίου συμφέροντος” είναι πολύ γενική, προτείνεται να αντικατασταθεί στο άρθρο 47 (περιορισμοί κυκλοφορίας αλλοδαπών) από τη φράση “λόγους εθνικής ασφάλειας, δημόσιας τάξης ή δημόσιας υγείας”.

Στον τίτλο άρθρου, ο όρος “κυκλοφορία αλλοδαπών” θα πρέπει να αντικατασταθεί από τον όρο “κίνηση και εγκατάσταση αλλοδαπών” που άλλωστε χρησιμοποιείται στο κείμενο του άρθρου.

Άρθρο 49

Διοικητική απέλαση

Το άρθρο αυτό προβλέπει μεταξύ άλλων και την κράτηση του υπό απέλαση αλλοδαπού, σε περίπτωση που κρίνεται ως ύποπτος φυγής. Η κράτηση διατάσσεται “μέχρις ότου καταστεί δυνατή η απομάκρυνσή του από το ελληνικό έδαφος”. Επειδή η επ’ αόριστον παράταση της κράτησης δεν μπορεί να γίνει δεκτή σε ένα κράτος δικαίου, θα πρέπει να τεθεί ένα ανώτατο όριο της κράτησης εντός του οποίου θα ολοκληρώνεται η διαδικασία της απέλασης. Τέλος, θα πρέπει να αναγραφεί στο νόμο ότι κατά την απόφαση περί κράτησης αλλοδαπών λαμβάνονται υπ’ όψιν και οι ιδιαίτερες προσωπικές συνθήκες του αλλοδαπού (π.χ. κατάσταση εγκυμοσύνης, μικρά παιδιά κ.λπ.).

Άρθρο 51

Απαγορεύσεις απελάσεων

Η διάταξη για απαγόρευση της απέλασης ανήλικου αλλοδαπού, προς αποφυγήν παρερμηνειών, θα πρέπει να αναδιατυπωθεί ως εξής:

“Απαγορεύεται η απέλαση, εφ’ όσον ο αλλοδαπός είναι ανήλικος και οι γονείς του διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα”.

Άρθρο 54

Ανεπιθύμητοι αλλοδαποί

Η παράγραφος 3 αντικαθιστά ουσιαστικά το άρθρο 10 του ν. 1975/91. Κατά

συνέπεια ανακριβώς το άρθρο 71 δεν περιλαμβάνει το άρθρο 10 του νόμου αυτού στα καταργούμενα άρθρα.

Άρθρο 57

Υποχρεώσεις εργοδοτών αλλοδαπών εργαζομένων - κυρώσεις

Οι ποινές οι οποίες προβλέπονται είναι ανεπαρκείς. Από τη στιγμή που ο νόμος θεσπίζει ένα σαφές πλαίσιο νόμιμης εισόδου και εργασίας στη χώρα ενώ παράλληλα καθιερώνει και ένα απλό σύστημα νομιμοποίησης για όσους ήδη βρίσκονται και απασχολούνται στην Ελλάδα (Λευκή και Πράσινη Κάρτα), πρέπει να καθιερωθούν αυστηρότερες κυρώσεις για όσους απασχολούν παράνομα αλλοδαπούς προκειμένου να επιτελέσουν τον αποτρεπτικό τους χαρακτήρα. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει το κατώτατο όριο φυλάκισης να ορισθεί στο ένα έτος (και όχι τρεις μήνες) και σε περίπτωση υποτροπής σε τρία χρόνια (και όχι σε έξι μήνες). Επίσης, θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι το πρόστιμο των 1.000.000-5.000.000 δραχμών θα επιβάλλεται για κάθε παράνομα απασχολούμενο αλλοδαπό. Με ανάλογο πνεύμα θα πρέπει να αυξηθούν και οι ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 58.

Άρθρο 59

Υποχρεώσεις μεταφορέων

Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι οι ποινές για τους πλοίαρχους, κυβερνήτες κ.λπ. επιβάλλονται σε περίπτωση που η μεταφορά των αλλοδαπών γίνεται εν γνώσει τους. Με τη διευκρίνιση αυτή, η ισχύς της διάταξης θα πρέπει να επεκταθεί και σε κάθε εμπλεκόμενο μέλος του πληρώματος.

Παράλληλα, θα πρέπει να αυξηθούν οι προβλεπόμενες ποινές ενώ σε περίπτωση υποτροπής θα πρέπει να προβλέπεται η οριστική αφαίρεση της άδειας άσκησης του συγκεκριμένου επαγγέλματος.

Σε νομοτεχνικό τώρα επίπεδο, η διάταξη αυτή ουσιαστικά αντικαθιστά την αντί-

στοιχη του άρθρου 33 του ν. 1975/91. Κατά συνέπεια το άρθρο 33 πρέπει να περιληφθεί στα καταργούμενα άρθρα που αναφέρονται στο άρθρο 71 του Σχεδίου Νόμου.

Κεφάλαιο ΙΕ΄ Κτήση της ιθαγένειας με πολιτογράφηση

Άρθρο 62

Προϋποθέσεις πολιτογράφησης

Λόγω της ιδιαίτερης πολιτισμικής και πολιτικής σημασίας που έχει, θα πρέπει να προστεθεί στις σχετικές προϋποθέσεις και η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας. Η συνδρομή του κριτηρίου αυτού θα εκτιμάται από Επιτροπή Πολιτογράφησης κατά τη συνέντευξη που θα δίδει ο αλλοδαπός.

Άρθρο 68

Επιτροπή πολιτογράφησης

Για λόγους που έχουν ήδη εκτεθεί, θα πρέπει και σε αυτή την επιτροπή να εξασφαλισθεί ο κοινωνικός έλεγχος με τη συμμετοχή και τριών εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων.

Προκαλεί εύλογα ερωτηματικά η επιλογή μόνο του Παντείου ως του Πανεπιστημίου από το οποίο θα προέρχονται οι καθηγητές-μέλη της Επιτροπής. Τέτοιου είδους διατάξεις δεν μπορούν να γίνουν δεκτές και γι' αυτό προτείνεται το αυτονόητο: να προβλέπεται ότι τα μέλη του ΔΕΠ με ειδικότητα στην Κοινωνιολογία και την Ψυχολογία θα προέρχονται από οποιοδήποτε Α.Ε.Ι. της χώρας.

Κεφάλαιο ΙΣΤ΄ Τελικές και μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 69

Μεταβατικές ρυθμίσεις

Ισχύουν οι σχετικές παρατηρήσεις της Γενικής Αξιολόγησης. Με άλλα λόγια θα πρέπει να προβλεφθεί η συνέχιση της ισχύος των Π.Δ. 358/97 και 359/97 με τα οποία μεγάλος αριθμός αλλοδαπών νομιμοποίησαν την παραμονή και εργασία τους στην Ελλάδα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.
Καθηγητής ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΙΝΤΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

“ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ”

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΕΝΝΟΙΑ ΟΡΩΝ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Έννοια όρων

1. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου:
  - α) Αλλοδαπός είναι κάθε πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή πρόσωπο που δεν έχει ιθαγένεια (ανιθαγενής).
  - β) Μετανάστης είναι ο υπήκοος χώρας εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ανιθαγενής, ο οποίος εισέρχεται και εργάζεται νόμιμα στο Ελληνικό έδαφος με σκοπό τη βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης για ορισμένο χρονικό διάστημα, μεγαλύτερο των τριών μηνών.
2. Πρόσωπα, που διαμένουν στην Ελλάδα και έχουν περισσότερες από μία ιθαγένειες, από τις οποίες η μία είναι ελληνική, λογίζονται ως ημεδαποί που έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των Ελλήνων πολιτών.
3. Πρόσωπα, που επικαλούνται περισσότερες ιθαγένειες, υποχρεούνται να δηλώσουν στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης την ιθαγένεια της προτίμησής τους και να επιδείξουν κανονικό ταξιδιωτικό έγγραφο της χώρας, της οποίας την ιθαγένεια επικαλούνται.

Άρθρο 2

Έκταση εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του παρόντος νόμου:
  - α) Στους υπηκόους κρατών μελών της Ε.Ε.
  - β) Στους πρόσφυγες. Ως πρόσφυγες νοούνται οι αλλοδαποί που πληρούν τις προϋποθέσεις της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 περί του νομικού καθεστώτος των προσφύγων και του συναφούς Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967, στους οποίους έχει αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα από τις αρμόδιες αρχές. Οι πρόσφυγες υπάγονται στις ειδικές διατάξεις που τους αφορούν, εκτός αν ρητά ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Επίσης πρόσωπα που έχουν υποβάλλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος. Αναγνωρισμένος κατά τα ανωτέρω πρόσφυγας συνεχίζει να υπάγεται στο καθεστώς των

προσφύγων και αν εξέλιπαν οι λόγοι βάσει των οποίων αναγνωρίστηκε, αν λόγω μακράς διαμονής απέκτησε ισχυρούς κοινωνικούς, οικονομικούς και οικογενειακούς δεσμούς με τη χώρα.

2. Ομοίως, οι διατάξεις του παρόντος δεν ισχύουν σε περίπτωση ειδικών ρυθμίσεων βάσει διμερών ή πολυμερών συμφωνιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΩΝ ΔΙΑΒΑΣΕΩΝ

Άρθρο 3 *Σημεία εισόδου-εξόδου*

1. Η είσοδος στο ελληνικό έδαφος και η έξοδος από αυτό γίνεται μόνο από τις ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις.
2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται οι αερολιμένες, οι λιμένες και τα σημεία στα σύνορα της Χώρας, δια των οποίων επιτρέπεται η είσοδος και η έξοδος προσώπων.
3. Η είσοδος και η έξοδος εκτός των μεθοριακών διαβάσεων της προηγούμενης παραγράφου απαγορεύεται, εκτός αν τούτο επιτραπεί, κατά περίπτωση, για εξαιρετικούς λόγους, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που καθορίζει και τον τρόπο διενέργειας του ελέγχου.

Άρθρο 4 *Αστυνομικός έλεγχος*

1. Κάθε άτομο, που με οποιονδήποτε τρόπο εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχεται από αυτό, υποβάλλεται σε αστυνομικό έλεγχο, κατά την άφιξη και την αναχώρησή του, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που προβλέπονται από ειδικές διεθνείς συμβάσεις.
2. Ο έλεγχος των προσώπων, που με οποιονδήποτε τρόπο εισέρχονται στο ελληνικό έδαφος ή εξέρχονται από αυτό, ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και ενεργείται από τις κατά τόπους αστυνομικές υπηρεσίες.
3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της πολυμερούς

συμβάσεως «Περί της νομικής καταστάσεως των προσφύγων», που κυρώθηκε με το ν.δ.3989/1959 (ΦΕΚ 201 Α') και του πρωτοκόλλου του σχετικού προς το καθεστώς των προσφύγων, που κηρώθηκε με τον α.ν.389/1968 (ΦΕΚ 125 Α'), τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών όποιος επιχειρεί να εξέλθει από το ελληνικό έδαφος ή όποιος εισέρχεται σ' αυτό χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις.

4. Στην περίπτωση εισόδου αλλοδαπού στο ελληνικό έδαφος ή εξόδου του από αυτό χωρίς νόμιμες διατυπώσεις, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, στον οποίο αναφέρει σχετικώς χωρίς χρονοτριβή, μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη για την πράξη αυτήν, οπότε γνωστοποιεί αμέσως την απόφασή του αυτή στο διοικητή της αστυνομικής υπηρεσίας που διαπίστωσε την παράνομη είσοδο ή έξοδο, προκειμένου αυτός με απόφασή του να επαναπροωθήσει τον αλλοδαπό αμέσως στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του. Η έγκριση του εισαγγελέα εφετών μπορεί να δοθεί και με τηλεφωνικό σήμα. Αν δεν καταστεί δυνατή η άμεση επαναπροώθηση του αλλοδαπού, ο διοικητής της αστυνομικής υπηρεσίας, αφού συντάξει σχετική έκθεση, παραπέμπει τον αλλοδαπό αυτόν στην αρμόδια διοικητική αρχή για απέλαση, σύμφωνα με το άρθρο 49 του παρόντος. Η αρχή αυτή, αν η απέλαση δεν πραγματοποιηθεί εντός τριών (3) μηνών γνωστοποιεί τούτο στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Στην περίπτωση αυτήν ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί να ανακαλέσει την απόφασή του για αποχή από την ποινική δίωξη, ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών, εφόσον δεν έχει παρέλθει ένα (1) έτος από την ημέρα

- της παράνομης εισόδου του αλλοδαπού στη Χώρα.
5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσ.Δ.Δ.Α., Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται το αντικείμενο του αστυνομικού ελέγχου και η διαδικασία εκτέλεσης των δικαστικών και διοικητικών πράξεων, που έχουν σχέση με τη συνοριακή κυκλοφορία προσώπων.
  6. Με κοινή απόφαση του Υπουργών Εθνικής Άμυνας, Οικονομικών, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας μπορεί να καθορίζεται κατ' εξαίρεση άλλος κατάλληλος τρόπος και χρόνος διενέργειας ελέγχου, όταν παρατηρείται αυξημένη συνοριακή κίνηση.
  7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσ.Δ.Δ.Α., Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται τα έγγραφα, με τα οποία πρέπει να εφοδιάζονται οι Έλληνες πολίτες για να εξέρχονται από τη Χώρα, καθώς και οι αλλοδαποί που στερούνται ταξιδιωτικών εγγράφων και δεν καθίσταται δυνατός ο έγκαιρος εφοδιασμός τους από τις διπλωματικές αρχές της χώρας τους.
  8. Όποιος παράνομα κατέχει ή χρησιμοποιεί γνήσιο ταξιδιωτικό έγγραφο άλλου προσώπου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος κατακρατεί έγγραφο άλλου προσώπου ή αρνείται να παραδώσει τούτο στην αρμόδια υπηρεσία. Επίσης με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος κατέχει ή χρησιμοποιεί πλαστό ταξιδιωτικό έγγραφο.
  9. Ο υπεύθυνος γραφείου ταξιδίων ή μετανάστευσης ή οποιοσδήποτε άλλος υποβάλει για λογαριασμό τρίτου στην αρμόδια αρχή δικαιολογητικά έκδοσης ταξιδιωτικού εγγράφου, με στοιχεία που δεν ανταποκρίνονται στην ταυτότητα του προσώπου αυτού, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμύριου (1.000.000) δραχμών. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και εκείνος, για λογαριασμό του οποίου υποβάλλονται τα ανωτέρω δικαιολογητικά. Εκτός από τις ανωτέρω ποινές με απόφαση του νομάρχη επιβάλλεται η οριστική αφαίρεση της άδειας λειτουργίας του γραφείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 5 *Θεώρηση εισόδου*

1. Για την είσοδο αλλοδαπού στο ελληνικό έδαφος απαιτείται η κατοχή ισχύοντος διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου που αναγνωρίζεται από διεθνείς συμβάσεις.
2. Τα έγγραφα αυτά πρέπει να φέρουν, εφόσον αυτό απαιτείται και ισχύουσα θεώρηση εισόδου (VISA).
3. Η θεώρηση εισόδου (VISA) χορηγείται από την οικεία προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του αλλοδαπού, έπειτα από αίτησή του που υποβάλλεται μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά.
4. Αλλοδαποί που δεν υπόκεινται στην υποχρέωση θεώρησης εισόδου μπορούν να εισέρχονται ελεύθερα και να παραμένουν για 3 μήνες μέσα σε διάστημα 6 μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου, εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις.
5. Σε ιδιαίτερα εξαιρετικές περιπτώσεις, θεώρηση εισόδου δύναται να χορηγηθεί από τις υπηρεσίες ελέγχου διαβατηρίων, κατά την άφιξη του αλλοδαπού στο σημείο εισόδου, σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 6 *Διέλευση αλλοδαπών (TRANSIT)*

1. Για την παραμονή στη ζώνη διερχομένων δεν απαιτείται θεώρηση, εκτός αν για λόγους ασφαλείας ή γενικότερου συμφέροντος με κοινή απόφαση των Υπουργών ΕσΔΔΑ, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης καθιερωθεί αυτή για διερχόμενους επιβάτες ορισμένων πτήσεων ή δρομολογίων πλοίων.
2. Ο αλλοδαπός που παραμένει στη ζώνη διερχομένων υποχρεούται να αναχωρήσει σε πρώτη ευκαιρία της οικείας αστυνομικής υπηρεσίας ελέγχου διαβατηρίων, η οποία δικαιούται να ζητήσει τη συνδρομή των αρμόδιων αερολιμενικών ή λιμενικών αρχών. Δύναται επίσης να εφαρμοσθούν και οι διατάξεις του άρθρου 54 του παρόντος.

3. Κάθε πρόσωπο που παραμένει στη ζώνη διερχομένων δεν απαλλάσσεται από οποιονδήποτε άλλο έλεγχο που κρίνεται αναγκαίος από τις αρμόδιες αστυνομικές, τελωνειακές ή λιμενικές αρχές και τυχόν διαπιστούμενες αξιόποινες πράξεις εκδικάζονται κατά τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 7 *Άρνηση εισόδου*

1. Ο πρόξενος μπορεί να αρνηθεί, χωρίς αιτιολογία, τη χορήγηση θεώρησης εισόδου. Αιτιολογία απαιτείται αν ο αλλοδαπός:
  - α) είναι μέλος οικογένειας κοινοτικού υπηκόου και δεν είναι υπήκοος ενός από τα κράτη μέλη,
  - β) είναι σύζυγος, ανήλικο τέκνο ή γονέας Έλληνα υπηκόου,
  - γ) είναι υιοθετημένο στο εξωτερικό ανήλικο τέκνο Έλληνα υπηκόου σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία.
2. Η θεώρηση εισόδου δεν καθιστά υποχρεωτική την είσοδο του αλλοδαπού στο ελληνικό έδαφος στην περίπτωση κατά την οποία οι ελληνικές αρχές ελέγχου διαπιστώσουν ότι στο πρόσωπο του αλλοδαπού συντρέχει κάποια από τις παρακάτω περιπτώσεις που απαγορεύει την είσοδό του στην Ελλάδα:
  - α) περιλαμβάνεται στον κατάλογο των αλλοδαπών για τους οποίους υπάρχει απαγόρευση εισόδου, σύμφωνα με το άρθρο 54 του παρόντος,
  - β) η είσοδός του μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία και ασφάλεια,
  - γ) διερχόμενος (TRANSIT) δεν έχει θεώρηση εισόδου, εφόσον απαιτείται και εισιτήριο για τη συνέχιση του ταξιδιού του, τόσο για τη χώρα προορισμού, όσο και τις ενδιάμεσες χώρες, από το έδαφος των οποίων κατ' ανάγκη θα διέλθει,
  - δ) το χρησιμοποιούμενο ταξιδιωτικό έγγραφο δεν εξασφαλίζει την επάνοδό του στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του,

- στ) όταν δεν κατέχει τα απαραίτητα έγγραφα για να δικαιολογήσει το σκοπό του ταξιδιού του και τα αναγκαία για τη συντήρησή του οικονομικά μέσα.
3. Αλλοδαπός που έχει εισέλθει στην Ελλάδα διερχόμενος και δεν του επιτρέπεται η είσοδος στη χώρα προορισμού, δεν γίνεται δεκτός για επανείσοδο εάν δεν πληρεί εκ νέου τις προϋποθέσεις του παρόντος νόμου, εφόσον κατά την επιστροφή του μεσολάβησε είσοδός του σε Τρίτη ενδιάμεση χώρα.
4. Δεν μπορεί να απαγορευθεί η είσοδος στην Ελλάδα προσώπου, που αποδεικνύεται ότι έχει, βάσει επισήμων εγγράφων, την ελληνική υπηκοότητα, και αν ακόμη στερείται ταξιδιωτικού εγγράφου από αυτά που ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 4 του παρόντος.

Άρθρο 8

Γενικές προϋποθέσεις και διαδικασία χορήγησης άδειας παραμονής

1. Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για συγκεκριμένο λόγο στην Ελλάδα μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής για το λόγο αυτόν, εφόσον πληρεί τις προβλεπόμενες από το νόμο προϋποθέσεις.
2. Η άδεια παραμονής αλλοδαπού παρέχεται, σύμφωνα με το αίτημα του ενδιαφερόμενου για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού, ο οποίος αναγράφεται σε αυτή. Η επίκληση ενώπιον οποιασδήποτε αρχής κατεχόμενης άδειας παραμονής, για επίτευξη σκοπού διάφορου εκείνου, για τον οποίο χορηγήθηκε, είναι απαράδεκτη.
3. Ο αλλοδαπός, που επιθυμεί τη χορήγηση άδειας παραμονής στην Ελλάδα, οφείλει, δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της θεώρησης εισόδου, να υποβάλλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας ή διαμονής του αίτηση για τη χορήγηση άδειας παραμονής.
4. Η αίτηση αυτή πρέπει να συνοδεύεται από ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο, την ειδική θεώρηση εισόδου και τα λοιπά προβλεπόμενα από τον παρόντα νόμο δικαιολογητικά.
5. Ο δήμος ή η κοινότητα μετά από έλεγχο πληρότητας των δικαιολογητικών, τα διαβιβάζει μαζί με την

αίτηση του αλλοδαπού, στην αρμόδια υπηρεσία της περιφέρειας που εδρεύει στην πρωτεύουσα του νομού. Η υπηρεσία της περιφέρειας, αφού προβεί σε εμπειριστατωμένη εξέταση της αίτησης εντός δέκα ημερών και λαμβανομένων υπόψη των λόγων που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας, καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη, σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης.

6. Η κλήση του αλλοδαπού σε συνέντευξη πρέπει να γίνεται με απόδειξη. Απουσία του αλλοδαπού δύναται να δικαιολογηθεί μόνο για λόγο ανωτέρας βίας, ο οποίος πρέπει να αποδεικνύεται. Σε περίπτωση απουσίας ο αλλοδαπός επανακαλείται σε συνέντευξη εντός σύντομου διαστήματος κατά την παραπάνω διαδικασία. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης απουσίας η αίτηση απορρίπτεται.
7. Η άδεια παραμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης.

Άρθρο 9

Επιτροπή Μετανάστευσης

1. Η Επιτροπή Μετανάστευσης είναι τριμελής, αποτελούμενη από δύο υπαλλήλους της Υπηρεσίας Μετανάστευσης, εκ των οποίων ο ένας είναι ο προϊστάμενός της και έναν εκπρόσωπο της Αστυνομικής Διεύθυνσης του Νομού. Τα μέλη της επιτροπής, τακτικά και αναπληρωματικά και ο γραμματέας με τον αναπληρωτή του ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Με την ίδια ή όμοια απόφαση ορίζεται ένας εκ των μελών της επιτροπής ως πρόεδρος, καθώς και εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, με τον αναπληρωτή του, υπάλληλοι της Υπηρεσίας Μετανάστευσης.
2. Έργο της Επιτροπής Μετανάστευσης είναι η διατύπωση γνώμης για τη χορήγηση ή την ανανέωση άδειας παραμονής του αλλοδαπού, αφού λάβει υπόψη τα προβλεπόμενα από τις επιμέρους διατάξεις του παρόντος νόμου και την εν γένει προσωπικότητά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Άρθρο 10 *Προϋποθέσεις εισόδου* *για λόγους σπουδών*

1. Η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για σπουδές σε ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΑΣΕΤΕΜ/ΣΕΛΕΤΕ και την Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών ΕΟΤ επιτρέπεται, εφόσον προηγουμένως λάβει ειδική θεώρηση εισόδου για σπουδές. Ως σπουδές, νοούνται οι σπουδές προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου, καθώς και η λήψη ειδικότητας στην περίπτωση ιατρικών σπουδών. Οι διατάξεις των επόμενων άρθρων δεν αφορούν την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
2. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, η οποία εκδίδεται ετησίως, καθορίζεται ο αριθμός των θέσεων ανά Σχολή ή Τμήμα που θα καταλαμβάνουν αλλοδαποί φοιτητές.
3. Για τη χορήγηση άδειας εισόδου για σπουδές πρέπει να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:
  - α) Να έχει γίνει δεκτός σε κάποιο από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της παρ. 1 με σκοπό να φοιτήσει σ' αυτό για την απόκτηση πτυχίου ή για να παρακολουθήσει πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών για την απόκτηση διπλώματος ειδίκευσης ή διδακτορικού διπλώματος.
  - β) Να μπορεί να εξασφαλίσει οικονομικά τα έξοδα των σπουδών του και της διαβίωσής του στην Ελλάδα.
4. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να έλθει για σπουδές στην Ελλάδα οφείλει να προσκομίσει στο ελληνικό προξενείο του τόπου κατοικίας του:
  - α) ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο,
  - β) βεβαίωση ελληνικού ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΑΣΕΤΕΜ/ΣΕΛΕΤΕ ή Ανώτερης Σχολής Τουριστικών Επαγγελματιών ΕΟΤ περί αποδοχής του να εγγραφεί σε αυτό,
  - γ) δήλωση ότι έχει εξασφαλίσει τα απαραίτητα οικονο-

μικά μέσα για την αντιμετώπιση των δαπανών σπουδών και διαβίωσής του στην Ελλάδα.

5. Η θεώρηση εισόδου χορηγείται για χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών.

Άρθρο 11 *Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας* *παραμονής για σπουδές*

1. Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για σπουδές στην Ελλάδα μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής για σπουδές στην Ελλάδα εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:
  - α) έχει εγγραφεί σε ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΑΣΕΤΕΜ/ΣΕΛΕΤΕ ή Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών ΕΟΤ,
  - β) διαθέτει επαρκές για την κάλυψη των εξόδων παραμονής και των σπουδών του συνάλλαγμα,
  - γ) είναι υγιής και διαθέτει υγειονομική ασφάλιση για κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και φαρμακευτικής περίθαλψης,
  - δ) έχει εξασφαλίσει κατάλυμα για τη διαμονή του και
  - ε) δεν κρίνεται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.
2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής λόγω σπουδών πρέπει να συνοδεύεται και από τα παρακάτω δικαιολογητικά:
  - α) βεβαίωση εγγραφής σε Σχολή ή Τμήμα τριτοβάθμιου εκπαιδευτικού ιδρύματος ή βεβαίωση εγγραφής σε σχολείο Ελληνικής γλώσσας ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΑΣΕΤΕΜ/ΣΕΛΕΤΕ ή Ανώτερη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών ΕΟΤ, για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας κατά τον πρώτο χρόνο της παραμονής του στη χώρα μας για σπουδές,
  - β) επίσημα αποδεικτικά στοιχεία εισαχθέντος και δραχμοποιηθέντος επαρκούς συναλλάγματος για την κάλυψη των εξόδων διαμονής και σπουδών,
  - γ) αποδεικτικά στοιχεία, στην οποία θα αναφέρεται ο ακριβής τόπος διαμονής του,

- ε) βεβαίωση διεύθυνσης υγιεινής ότι δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας.

Άρθρο 12

Διάρκεια της άδειας παραμονής για σπουδές

Η άδεια παραμονής ισχύει για ένα έτος και μπορεί να ανανεώνεται. Ο συνολικός χρόνος παραμονής δεν δύναται να ξεπεράσει την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις συνολική διάρκεια σπουδών, προσαυξημένη κατά το ήμισυ.

Άρθρο 13

Ανανέωση της άδειας παραμονής για σπουδές

1. Αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση της άδειας παραμονής για σπουδές υποχρεούται, δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της, να υποβάλει στο δήμο ή την κοινότητα του τόπου κατοικίας του σχετική αίτηση, συνοδευόμενη από βεβαίωση του οικείου εκπαιδευτικού ιδρύματος, από την οποία να προκύπτει η εγγραφή, η συμμετοχή στις εξετάσεις, η επιμέλεια και η πρόοδος αυτού.
2. Ο δήμος ή η κοινότητα διαβιβάζει το φάκελο στην υπηρεσία της περιφέρειας που εδρεύει στο νομό, η οποία αφού προβεί σε έλεγχο των στοιχείων παραπέμπει την υπόθεση στην Επιτροπή Μετανάστευσης για τη διατύπωση της γνώμης. Η Επιτροπή Μετανάστευσης καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, για να διαπιστώσει με ταξύ των άλλων και την πρόοδο των σπουδών του.
3. Η ανανέωση της άδειας παραμονής πραγματοποιείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Άρθρο 14

Επαγγελματική Κατάρτιση

1. Ως επαγγελματική κατάρτιση νοείται η φοίτηση σε ΙΕΚ για την απόκτηση διπλώματος μεταδευτεροβάθμιας κατάρτισης, προκειμένου για απόφοιτους Λυκείου ή για απόκτηση Πιστοποιητικού Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου 1, προκει-

μένου για απόφοιτους Γυμνασίου. Της εν λόγω κατάρτισης μπορεί να προηγείται ένα (1) προπαρασκευαστικό έτος εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε Σχολείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Ελληνικού Πανεπιστημίου.

2. Η είσοδος αλλοδαπού στην Ελλάδα για κατάρτιση σε δημόσια ή ιδιωτικά ΙΕΚ επιτρέπεται εφόσον ο αλλοδαπός γίνει δεκτός από αυτά και χορηγηθεί σχετική έγκριση φοίτησης από τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.
3. Η θεώρηση εισόδου και η άδεια παραμονής καθώς και η ανανέωσή της χορηγούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία των άρθρων 9 - 13 που εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 15

Αλλαγή κατεύθυνσης σπουδών

Αλλοδαπός, ο οποίος έχει λάβει άδεια παραμονής για σπουδές στην Ελλάδα, μπορεί να αλλάξει κατεύθυνση σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισης, εφόσον το αίτημά του γίνει δεκτό από το Τμήμα ΑΕΙ, ΤΕΙ ή το ΙΕΚ στο οποίο επιθυμεί να φοιτήσει και υπό την προϋπόθεση ότι ο συνολικός χρόνος παραμονής που προβλεπόταν για τις αρχικές σπουδές δεν θα ξεπεραστεί.

Άρθρο 16

Ειδικά προγράμματα

Αλλοδαποί - φοιτητές, ασκούμενοι και ερευνητές - μετέχοντες σε προγράμματα συνεργασίας με κοινοτική χρηματοδότηση καθώς και υπότροφοι διαφόρων οργανισμών και του ΙΚΥ, γίνονται δεκτοί για παραμονή στη χώρα με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία των άρθρων 8-13. Με απόφαση των Υπουργών Εσ.Δ.Δ.Α., Εξωτερικών, Παιδείας, Εργασίας και Δημόσιας Τάξης, μπορεί να καθορίζονται οι ειδικότερες λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτού του άρθρου.

Άρθρο 17

Σπουδές σε στρατιωτικές σχολές

Αλλοδαποί που έχουν γίνει δεκτοί για φοίτηση στις Σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Εμπορικού Ναυτικού, σύμφωνα με την κείμενη γι' αυτούς νομοθεσία, θεωρούνται ότι έχουν άδεια παραμονής για όσο χρόνο διαρκεί η φοίτηση στις Σχολές αυτές.

Άρθρο 18**Επαγγελματική δραστηριότητα
αλλοδαπών φοιτητών και σπουδαστών**

Αλλοδαποί που έχουν λάβει άδεια παραμονής για λόγους σπουδών σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 16 δεν μπο-

ρούν να ασκούν αμειβόμενη δραστηριότητα, μισθωτή ή ανεξάρτητη. Μερική απασχόληση επιτρέπεται, στο μέτρο που δεν παρεμποδίζεται η συνέχιση των σπουδών τους.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
ΓΙΑ ΜΙΣΘΩΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ****Άρθρο 19****Προϋποθέσεις και διαδικασία χορήγησης ά-
δειας μισθωτής εργασίας
σε αλλοδαπό**

1. Ως είσοδος αλλοδαπού για μισθωτή εργασία νοείται η είσοδος αλλοδαπού φυσικού προσώπου με σκοπό την απασχόληση με σύμβαση εξαρτημένης σχέσης εργασίας σε συγκεκριμένο εργοδότη και σε συγκεκριμένο είδος απασχόλησης.
2. Η είσοδος αλλοδαπού για την άσκηση μισθωτής εργασίας στην Ελλάδα επιτρέπεται μόνο αν του χορηγηθεί άδεια εργασίας από τον οικείο Νομάρχη. Η άδεια εργασίας σε αλλοδαπούς χορηγείται κατά τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων.
3. Ο Ο.Α.Ε.Δ. καταρτίζει έκθεση, στην οποία καταχωρούνται οι υπάρχουσες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό στην επικράτεια και οι κενές θέσεις εργασίας κατά ειδικότητα και περιφέρεια, που μπορούν να καλυφθούν από αλλοδαπούς. Για την κατάρτιση της έκθεσης λαμβάνονται υπόψη το γενικότερο συμφέρον της Εθνικής Οικονομίας, η υπάρχουσα προσφορά εργασίας από ημεδαπούς και αλλοδαπούς καθώς και η ζήτηση από τους εργοδότες. Η έκθεση αυτή διαβιβάζεται στις ελληνικές προξενικές αρχές και όπου υπάρχουν, στα γραφεία ευρέσεως εργασίας, που λειτουργούν στο εξωτερικό και στα γραφεί-

α ευρέσεων εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

4. Με βάση αυτή την έκθεση, οι ελληνικές προξενικές αρχές και τα τυχόν υφιστάμενα γραφεία ευρέσεως εργασίας εξωτερικού, καλούν με ανακοινώσεις τους στα γραφεία τους ή στον τύπο, τους ενδιαφερόμενους αλλοδαπούς να υποβάλλουν αιτήσεις για εργασία στην Ελλάδα. Στη συνέχεια με βάση αυτές τις αιτήσεις καταρτίζουν ονομαστικές καταστάσεις αλλοδαπών που επιθυμούν να εργαστούν ως μισθωτοί στην Ελλάδα και τις αποστέλλουν στον Ο.Α.Ε.Δ. και στα γραφεία ευρέσεως εργασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.
5. Ο εργοδότης που επιθυμεί να προσλάβει προσωπικό για μισθωτή απασχόληση υποβάλλει σχετική αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.
6. Αν οι θέσεις που ζητούνται, δεν καλύπτονται από ημεδαπούς ή νόμιμα διαμένοντες στην Ελλάδα αλλοδαπούς, ο Ο.Α.Ε.Δ. μπορεί να εγκρίνει την κάλυψη των θέσεων αυτών από την αγορά εργασίας του εξωτερικού. Εφόσον ο Ο.Α.Ε.Δ. εγκρίνει την κάλυψη των θέσεων αυτών από το εξωτερικό, ο εργοδότης επιλέγει από ονομαστικές καταστάσεις των γραφείων ευρέσεως εργασίας τους αλλοδαπούς που τον ενδιαφέρουν και υποβάλλει αίτηση στο Νομάρχη για τη χορήγηση άδειας εργασίας σ' αυτούς.
7. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής έγγραφα:
  - a) Βεβαίωση του εργοδότη ότι θα προσλάβει τους συ-

- γκεκριμένους αλλοδαπούς και ότι αναλαμβάνει τις δαπάνες διαβίωσής τους μέχρι να λάβουν νόμιμη άδεια παραμονής ή, αν δεν λάβουν, μέχρι να αναχωρήσουν από τη χώρα.
- β) Εγγυητική επιστολή τράπεζας ποσού ίσου τουλάχιστον με τις απαιτούμενες δαπάνες για τρίμηνη διαβίωση του αλλοδαπού στην Ελλάδα και τις δαπάνες επαναπροώθησής του στη χώρα προέλευσης.
8. Η άδεια εργασίας χορηγείται από τον οικείο Νομό, ύστερα από γνώμη της οικείας υπηρεσίας Μετανάστευσης, καθώς και της οικείας αστυνομικής διεύθυνσης του νομού για θέματα που αφορούν την ασφάλεια και τη δημόσια τάξη.
9. Η άδεια εργασίας χορηγείται για περίοδο μέχρι ενός (1) έτους και μπορεί να ανανεώνεται ανά έτος ανάλογα με τις γενικές συνθήκες της αγοράς και την τυχόν ύπαρξη σύμβασης εργασίας και τους όρους της.
10. Στην συνέχεια ο Νομάρχης διαβιβάζει την άδεια εργασίας στο οικείο ελληνικό προξενείο προκειμένου να δοθεί άδεια εισόδου για μισθωτή εργασία και την κοινοποιεί στην αρμόδια υπηρεσία μετανάστευσης.
- α) Έχει σχετική άδεια εργασίας από τον οικείο Νομό.
- β) Έχει συνάψει με τον εργοδότη σύμβαση εργασίας.
- γ) Είναι υγιής και διαθέτει υγειονομική ασφάλιση για κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και φαρμακευτικής περίθαλψης.
- δ) Έχει εξασφαλίσει κατάλυμα για τη διαμονή του.
- ε) Δεν κρίνεται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.
2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής για μισθωτή εργασία πρέπει να συνοδεύεται και από τα παρακάτω δικαιολογητικά:
- α) Σύμβαση εξαρτημένης εργασίας με τον εργοδότη του.
- β) Αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει υγειονομική ασφάλιση.
- γ) Υπεύθυνη δήλωση, στην οποία θα αναφέρεται ο ακριβής τόπος διαμονής του.
- δ) Βεβαίωση διεύθυνσης υγιεινής ότι δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας.

Άρθρο 20

Προϋποθέσεις θεώρησης εισόδου για λόγους μισθωτής εργασίας

1. Για να χορηγηθεί σε αλλοδαπό άδεια εισόδου για μισθωτή εργασία θα πρέπει να προσκομισθεί στο Ελληνικό Προξενείο του τόπου κατοικίας του τα εξής έγγραφα:
- α) Από τον αλλοδαπό θα πρέπει να προσκομισθεί ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο.
- β) Από τον οικείο Νομό, θα πρέπει να αποσταλεί άδεια εργασίας για τον συγκεκριμένο αλλοδαπό.
2. Η θεώρηση εισόδου χορηγείται για χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών.

Άρθρο 21

Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας παραμονής για μισθωτή εργασία στην Ελλάδα

1. Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για μισθωτή εργασία στην Ελλάδα μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής για μισθωτή εργασία στην Ελλάδα εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

Άρθρο 22

Διάρκεια και ανανέωση άδειας παραμονής για μισθωτή εργασία

1. Η άδεια παραμονής για μισθωτή εργασία χορηγείται για ένα (1) χρόνο και μπορεί να ανανεώνεται κατ' έτος για όσο χρόνο ισχύει η άδεια εργασίας.
2. Ο αλλοδαπός που κατέχει άδεια παραμονής επί 6 συνεχή έτη και προτίθεται να συνεχίσει, υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, την παραμονή και άσκηση μισθωτής εργασίας στην Ελλάδα πέραν της δετίας από την αρχική έγκριση εισόδου του, υποχρεούται να υποβάλλει σχετική αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία Μετανάστευσης της περιφέρειας δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν από την συμπλήρωση του δέκατου έτους. Η αίτηση και όλα τα στοιχεία της υπόθεσης διαβιβάζονται με γνώμη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η ανανέωση της άδειας παραμονής πέραν των έξι (6) ετών πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, εφόσον συντρέχουν

οι προϋποθέσεις του άρθρου 19 και 21 του παρόντος νόμου. Η ανανέωση της άδειας παραμονής είναι τριετούς διάρκειας.

3. Μετά από δεκαπενταετή συνολική παραμονή στην Ελλάδα και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί, με απόφαση του Υπουργού Εσ.Δ.Δ.Α., να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας.

Άρθρο 23

Εποχιακή εργασία αλλοδαπών στην Ελλάδα

1. Ως εποχιακή εργασία αλλοδαπών νοείται η εργασία αλλοδαπών στην Ελλάδα που διατηρούν τη μόνιμη κατοικία τους στη χώρα προέλευσης αλλά απασχολούνται προσωρινά στην ελληνική επικράτεια σε τομέα δραστηριότητας εξαρτώμενο από το ρυθμό των εποχών, με βάση σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου και για συγκεκριμένη εργασία. Η διάρκεια παραμονής αλλοδαπού για εποχιακή εργασία δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι (6) μήνες ανά ημερολογιακό έτος.
2. Με την επιφύλαξη διεθνών συμφωνιών, για την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών για εποχιακή εργασία στην Ελλάδα εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτού του άρθρου.
3. Η αρχική αίτηση εισόδου για εποχιακή εργασία εξετάζεται μόνο αν ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός διαμένει κατά τη στιγμή της υποβολής της αίτησης εκτός της ελληνικής επικράτειας.
4. Ο εργοδότης που επιθυμεί την εποχιακή απασχόληση αλλοδαπού στην Ελλάδα υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης σχετική αίτηση στην οποία αναφέρει το είδος, τη διάρκεια και τους όρους της εποχιακής εργασίας.
5. Η αίτηση διαβιβάζεται στον Ο.Α.Ε.Δ. ο οποίος με βάση τα στοιχεία που τηρεί, ελέγχει αν το εργατικό δυναμικό που ζητείται μπορεί να καλυφθεί από ημεδαπούς εργαζόμενους ή από νόμιμα διαμένοντες στην Ελλάδα αλλοδαπούς. Αν δεν υπάρχουν τέτοιοι εργαζόμενοι, εγκρίνει τη μετάκληση του ζητούμενου εργατικού δυναμικού από την αγορά εργασίας του εξωτερικού. Στην περίπτωση αυτή ο εργοδότης επιλέγει τους αλλοδαπούς εργαζόμενους από τις ονομαστικές καταστάσεις των υποψηφίων αλλοδαπών για εποχιακή απασχόληση στην Ελλάδα των Γ.Ε.Ε. που καταρτίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία των §§ 3 και 4 του άρθρου 19 εφαρμοζόμενων αναλόγως και υποβάλλει στο Νομάρχη αίτηση για τη χορήγηση άδειας εποχιακής εργασίας σ' αυτούς.
6. Η αίτηση αυτή πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής έγγραφα:
  - α) Βεβαίωση του εργοδότη ότι θα προσλάβει τους συγκεκριμένους αλλοδαπούς για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και για τη συγκεκριμένη απασχόληση και ότι αναλαμβάνει τις δαπάνες διαβίωσής τους μέχρι να λάβουν νόμιμη άδεια παραμονής ή αν δεν λάβουν μέχρι την αναχώρησή τους από τη χώρα.
  - β) Εγγυητική επιστολή τράπεζας ποσού ίσου τουλάχιστον προς τις απαιτούμενες δαπάνες για τρίμηνη τουλάχιστον διαβίωση του αλλοδαπού στην Ελλάδα και τις απαιτούμενες για την τυχόν επαναπροώθησή του στη χώρα προέλευσης δαπάνες.
7. Η άδεια εποχιακής εργασίας χορηγείται από τον οικείο Νομάρχη, ύστερα από γνώμη της οικείας υπηρεσίας Μετανάστευσης και της οικείας αστυνομικής διεύθυνσης του νομού για τα θέματα που αφορούν τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.
8. Η άδεια εποχιακής εργασίας χορηγείται για περίοδο τριών (3) μηνών και μπορεί να ανανεώνεται το πολύ για ένα (1) τρίμηνο ακόμη, ανάλογα με τη σύμβαση εργασίας, τους όρους της και τις γενικές συνθήκες της συγκεκριμένης εποχιακής εργασίας.
9. Ο Νομάρχης διαβιβάζει την άδεια εποχιακής εργασίας στο οικείο ελληνικό προξενείο προκειμένου να δοθεί άδεια εισόδου στον αλλοδαπό.
10. Η θεώρηση εισόδου και η άδεια παραμονής χορηγούνται με βάση τις προϋποθέσεις και σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπονται στα άρθρα 19-22 που εφαρμόζονται αναλόγως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΕΙΣΟΔΟΣ ΓΙΑ ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 24

Προϋποθέσεις εισόδου για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας

1. Είσοδος για λόγους ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας νοείται η είσοδος στη χώρα αλλοδαπού φυσικού προσώπου με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας χωρίς κανένα δεσμό εξάρτησης από κάποιον εργοδότη.
2. Για την είσοδο αλλοδαπού στη χώρα προκειμένου αυτός ν' ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα πρέπει να πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις:
  - α) Ο αλλοδαπός να διαθέτει επαρκείς πόρους που να του επιτρέπουν να ασκήσει τη δραστηριότητα για την οποία υποβάλλει σχετική αίτηση.
  - β) Η δραστηριότητα που επιθυμεί να ασκήσει να έχει θετική επίδραση στην απασχόληση στην Ελλάδα και να εξυπηρετείται το συμφέρον της Εθνικής Οικονομίας.
  - γ) Να πληρούνται οι κανόνες και οι ιδιαίτεροι όροι καθώς και οι προϋποθέσεις άσκησης της δραστηριότητας, όπως ισχύουν και για τους ημεδαπούς.
  - δ) Η άσκηση της δραστηριότητας να μην αντίκειται στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας και στα χρηστά ήθη.
3. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας υποβάλλεται στην αρμόδια ελληνική Προξενική Αρχή του τύπου κατοικίας του αλλοδαπού και πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής έγγραφα.
  - α) Οικονομική μελέτη από την οποία προκύπτει το ύψος της επένδυσης και οι πηγές χρηματοδότησης.
  - β) Πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας από τις φορολογικές αρχές της χώρας προέλευσης.
  - γ) Έγγραφα και άλλα στοιχεία (τίτλους σπουδών κ.λπ.) που να αποδεικνύουν την επιστημονική ή τεχνική ή επαγγελματική του κατάρτιση αναφορικά με τη δραστηριότητα που επιθυμεί να ασκήσει.
4. Η αίτηση με τα δικαιολογητικά διαβιβάζεται στην υπηρεσία Μετανάστευσης που εδρεύει στην πρωτεύουσα του Νομού όπου υπάγεται ο Δήμος ή η Κοινότητα που προτίθεται να εγκατασταθεί και να ασκήσει τη δραστηριότητα που επιθυμεί.
5. Η υπηρεσία Μετανάστευσης εξετάζει τη σκοπιμότητα άσκησης της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας σε συνεργασία με τις συναρμόδιες υπηρεσίες, σε κεντρικό ή περιφερειακό επίπεδο και με τον οικείο ΟΤΑ. Η υπηρεσία Μετανάστευσης μπορεί να ζητάει από τον αλλοδαπό και πρόσθετα δικαιολογητικά που κρίνει απαραίτητα. Αν κριθεί σκόπιμη η άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας, την εγκρίνει και διαβιβάζει την αίτηση μαζί με τα σχετικά έγγραφα στο αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο ή υπηρεσία, το οποίο με απόφασή του, χορηγεί στον αλλοδαπό την προβλεπόμενη από τους οικείους νόμους άδεια άσκησης της συγκεκριμένης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.
6. Η παραπάνω απόφαση κοινοποιείται στην αρμόδια Ελληνική Προξενική Αρχή, η οποία τη γνωστοποιεί και στον ενδιαφερόμενο.
7. Στον αλλοδαπό που έχει λάβει άδεια άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, χορηγείται από το Ελληνικό Προξενείο του τόπου κατοικίας του, θεώρηση εισόδου για χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών.

Άρθρο 25

Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας παραμονής για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας

1. Ο αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου στη χώρα για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας οφείλει να ζητήσει άδεια παραμονής εφό-

- σον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:
- α) έχει απόφαση έγκρισης για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα,
  - β) είναι υγιής και διαθέτει οικονομική ασφάλιση για κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και φαρμακευτικής περίθαλψης,
  - γ) έχει εξασφαλίσει κατάλυμα για διανομή,
  - δ) δεν κρίνεται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.
2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας πρέπει να συνοδεύεται και από τα παρακάτω δικαιολογητικά:
- α) απόφαση του αρμόδιου οργάνου έγκρισης άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα,
  - β) επίσημα αποδεικτικά στοιχεία εισαχθέντος και δραχμοποιηθέντος επαρκούς συναλλάγματος για την κάλυψη των εξόδων παραμονής και άσκησης της δραστηριότητας που θα ασκήσει,
  - γ) αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει υγειονομική ασφάλιση,
  - δ) υπεύθυνη δήλωση, στην οποία να αναφέρεται ο ακριβής τόπος διαμονής του,
  - ε) βεβαίωση διεύθυνσης υγιεινής ότι δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας.
- Άρθρο 26**
- Διάρκεια και ανανέωση της άδειας παραμονής για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας**
1. Η άδεια παραμονής για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας εργασία χορηγείται για δύο (2) έτη και μπορεί να ανανεώνεται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων αυτού του άρθρου.
  2. Αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση της άδειας παραμονής για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας υποχρεούται δύο τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της, να υποβάλλει στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του, σχετική αίτηση και δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτει ότι:
    - α) δεν υπήρξε με υπαιτιότητά του μεταβολή των λόγων της αρχικής έγκρισης εισόδου ή άλλη εύλογη αιτία,
    - β) η εγκεκριμένη δραστηριότητα πράγματι εξακολουθεί να ασκείται,
    - γ) πρόκειται για την ίδια δραστηριότητα ή συνέχεια ή εξέλιξη της αρχικής δραστηριότητας,
    - δ) είναι σε θέση να εξασφαλίσει την κανονική συνέχιση της εν λόγω δραστηριότητας,
    - ε) έχει εκπληρώσει τις φορολογικές και ασφαλιστικές του υποχρεώσεις,
    - στ) εξακολουθούν να πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 24 και 25 του παρόντος.
  3. Ο Δήμος ή η Κοινότητα διατυπώνοντας και τις δικές του απόψεις διαβιβάζει το φάκελο στην υπηρεσία Μετανάστευσης της περιφέρειας που εδρεύει στο Νομό, η οποία αφού προβεί σε έλεγχο των στοιχείων παραπέμπει την υπόθεση στην Επιτροπή Μετανάστευσης για τη διατύπωση γνώμης. Η επιτροπή Μετανάστευσης καλεί τον ενδιαφερόμενο σε συνέντευξη εφόσον το κρίνει αναγκαίο. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας εκδίδει την πράξη ανανέωσης ή μη της άδειας παραμονής. Η ανανέωση της άδειας παραμονής είναι διετούς διάρκειας.
  4. Ο αλλοδαπός που προτίθεται να συνεχίσει, υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού, την παραμονή και άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα πέραν της διετίας από την αρχική έγκριση εισόδου του, υποχρεούται να υποβάλει σχετική αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία Μετανάστευσης της περιφέρειας, δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν από τη συμπλήρωση του δέκατου έτους. Η αίτηση και όλα τα στοιχεία της υπόθεσης διαβιβάζονται με γνώμη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας στη Διεύθυνση Μετανάστευσης του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Η ανανέωση της παραμονής πέραν των έξι (6) ετών πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Στην περίπτωση αυτή η ανανέωση της άδειας παραμονής είναι τριετούς διάρκειας.
  5. Μετά από δεκαπενταετή συνολική άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας και υπό τις αυτές προϋποθέσεις μπορεί να χορηγείται άδεια παραμονής αόριστης διάρκειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ

Άρθρο 27

Προϋποθέσεις εισόδου για οικογενειακή συνένωση

1. Αλλοδαπός που κατοικεί νόμιμα στην Ελλάδα τρία (3) τουλάχιστον χρόνια και έχει ισχύουσα άδεια παραμονής, μπορεί να ζητήσει στα πλαίσια της οικογενειακής συνένωσης, την είσοδο και την εγκατάσταση στη χώρα μελών της οικογένειάς του εφόσον:
  - α) τα μέλη της οικογένειάς του πρόκειται να διαμείνουν μαζί με τον αλλοδαπό,
  - β) ο αιτών αλλοδαπός αποδεικνύει ότι διαθέτει προσωπικό εισόδημα σταθερό και επαρκές για τις ανάγκες της οικογένειάς του, που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το μισθό του ανειδίκευτου εργάτη, καθώς και κατάλληλη κατοικία και ασφάλιση υγειονομικής περιθαλψης.
2. Ως μέλη οικογένειας του αλλοδαπού που εισέρχονται στη χώρα στο πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης, νοούνται ο/η σύζυγος και τα κάτω των δεκαοκτώ (18) ετών άγαμα τέκνα και των δύο ή ενός εκ των συζύγων, εφόσον του έχει ανατεθεί η γονική μέριμνα.
3. Ο αλλοδαπός, ο οποίος επιθυμεί να φέρει στην Ελλάδα μέλη της οικογένειάς του για οικογενειακή συνένωση, υποβάλλει στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του αίτηση για τη χορήγηση άδειας εισόδου για οικογενειακή συνένωση. Η αίτηση αυτή πρέπει να συνοδεύεται από τα παρακάτω δικαιολογητικά:
  - α) επικυρωμένο αντίγραφο ισχύουσας άδειας παραμονής,
  - β) επικυρωμένο αντίγραφο δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του τελευταίου έτους πριν την υποβολή της αίτησης,
  - γ) πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης του αλλοδαπού, πρόσφατης έκδοσης, από την αρμόδια αρχή της χώρας του, νόμιμα επικυρωμένο και θεωρημένο από την οικεία ελληνική προξενική αρχή, από το οποίο προκύπτει ο συγγενικός δεσμός,
  - δ) υπεύθυνη δήλωση, στην οποία ν' αναφέρεται ότι τα μέλη της οικογένειας θα διαμείνουν μαζί με τον αλλοδαπό.
4. Τα δικαιολογητικά των αλλοδαπών αρχών της προηγούμενης παραγράφου συνοδεύονται από επίσης μες μεταφράσεις τους στην ελληνική.
5. Ο Δήμος ή η Κοινότητα μετά από έλεγχο των δικαιολογητικών, τα διαβιβάζει μαζί με την αίτηση του αλλοδαπού στην αρμόδια υπηρεσία της περιφέρειας που εδρεύει στην πρωτεύουσα του νομού.
6. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, αφού προβεί σε εμπειριστατωμένη εξέταση της αίτησης, αποφαινεται εντός δέκα ημερών από την υποβολή της αίτησης, ύστερα από γνώμη της αρμόδιας αστυνομικής διεύθυνσης για θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας για τη χορήγηση θεώρησης εισόδου. Στην περίπτωση αποδοχής της αίτησης, η οικεία προξενική αρχή χορηγεί στα μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού τη θεώρηση εισόδου για οικογενειακή συνένωση.
7. Η θεώρηση εισόδου για οικογενειακή συνένωση χορηγείται για χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών.

Άρθρο 28

Διαδικασία χορήγησης άδειας παραμονής για οικογενειακή συνένωση

1. Η αίτηση μέλους της οικογένειας αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής για οικογενειακή συνένωση πρέπει να συνοδεύεται από βεβαίωση διεύθυνσης υγιεινής ότι, το μέλος της οικογένειας δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει

κίνδυνο για τη δημόσια υγεία σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας. Για τα ανήλικα τέκνα η αίτηση υποβάλλεται από τον έχοντα τη γονική μέριμνα.

2. Στους ανήλικους αλλοδαπούς που έχουν συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο (14) έτος ηλικίας τους χορηγείται ατομική άδεια παραμονής, η χρονική διάρκεια της οποίας ακολουθεί αυτή της άδειας παραμονής του ασκούντος τη γονική μέριμνα. Για όσους δεν έχουν συμπληρώσει το παραπάνω έτος της ηλικίας τους, η παραμονή τους καλύπτεται από την άδεια παραμονής του ασκούντος τη γονική μέριμνα.

Άρθρο 29

Διάρκεια - Ανανέωση της άδειας παραμονής για οικογενειακή συνένωση

1. Η άδεια παραμονής έχει ετήσια ισχύ και μπορεί ν' ανανεώνεται κατ' έτος, ακολουθώντας την τύχη της άδειας παραμονής του φιλοξενούντος αλλοδαπού.
2. Αλλοδαπός που επιθυμεί την ανανέωση της άδειας παραμονής για λόγους οικογενειακής συνένωσης υποχρεούται, δύο (2) τουλάχιστον μήνες πριν τη λήξη της, να υποβάλει στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του σχετική αίτηση. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 8 του παρόντος.
3. Η άδεια παραμονής ανανεώνεται κατ' έτος, ακολουθώντας την τύχη της άδειας παραμονής του αλλοδαπού που διαμένει ήδη στη χώρα.

Άρθρο 30

Απαγόρευση άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας

Τα πρόσωπα που γίνονται δεκτά για λόγους οικογενειακής συνένωσης δεν έχουν το δικαίωμα να ασκούν μισθωτή ή ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα πριν από την πάροδο 5 ετών συνεχούς παραμονής από την αρχική είσοδό τους στη χώρα. Χρονικά διαστήματα απουσίας που συνολικά δεν υπερβαίνουν έξι (6) μήνες δεν θεωρούνται ότι διακόπτουν την 5ετία.

Άρθρο 31

Αυτόνομη άδεια παραμονής μελών οικογένειας αλλοδαπού

1. Σε περίπτωση θανάτου του φιλοξενούντος αλλοδαπού ή ενηλικίωσής τους, τα πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά για λόγους οικογενειακής συνένωσης μπορούν να αποκτήσουν αυτόνομο δικαίωμα παραμονής στην Ελλάδα.
2. Η αίτηση για τη χορήγηση αυτόνομης άδειας παραμονής πρέπει να συνοδεύεται και από ληξιαρχική πράξη θανάτου, γάμου ή γέννησης που θα αποδεικνύει το γεγονός δυνάμει του οποίου ζητούν την αυτόνομη άδεια παραμονής.
3. Η διάρκεια της αυτόνομης άδειας παραμονής δεν μπορεί να ξεπερνά το ένα (1) έτος και μπορεί να ανανεώνεται είτε για λόγους σπουδών είτε για εργασία σύμφωνα με τα άρθρα 10 - 16, 19-22, 24-26, ανάλογα εφαρμοζόμενα.
4. Η απαγόρευση του άρθρου 30 δεν ισχύει για τα πρόσωπα του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ

Άρθρο 32

Προϋποθέσεις και διαδικασία χορήγησης άδειας εργασίας σε αλλοδαπούς καλλιτέ- χνες για εργασία σε κέντρα διασκέδασης

1. Η είσοδος αλλοδαπών καλλιτεχνών προκειμένου να εργασθούν σε κέντρα διασκέδασης στην Ελλάδα, επιτρέπεται μόνο αν τους χορηγηθεί άδεια εργασίας από τον οικείο Νομόρχη. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου μπορεί με απόφαση του Υπ.Ε.Σ.-Δ.Δ.Α. να καθορίζονται ως κέντρα διασκέδασης και άλλα, πέραν των όσων προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις.
  2. Ο εργοδότης που επιθυμεί να απασχολήσει αλλοδαπό καλλιτέχνη, υποβάλλει σχετική αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, του τόπου της επαγγελματικής του κατοικίας. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τα εξής έγγραφα.
    - α) Ιδιωτικό συμφωνητικό εργασίας στην Ελληνική και επίσημη γλώσσα του αλλοδαπού, θεωρημένο σε ό,τι αφορά το γνήσιο της υπογραφής των αλλοδαπών από τον αρμόδιο Έλληνα Πρόξενο.
    - β) Κατάσταση απασχολούμενων από αυτόν ημεδαπών και αλλοδαπών, θεωρημένη από τον αρμόδιο επόπτη εργασίας.
    - γ) Αντίγραφο μισθολογικής κατάστασης του εργοδότη ότι οι ημεδαποί εργαζόμενοι είναι ασφαλισμένοι το τελευταίο τρίμηνο για πλήρη απασχόληση.
    - δ) Εκκαθαριστικό σημείωμα Εφορίας, από το ποίο να προκύπτει το δηλωθέν ετήσιο εισόδημα, το οποίο πρέπει να είναι τετραπλάσιο του ανειδίκευτου εργάτη. Εάν πρόκειται για μετάκληση περισσότερων των πέντε αλλοδαπών το ως άνω ποσό θα αυξάνεται κατά ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές για κάθε ένα από τους επιπλέον μετακαλούμενους.
    - ε) Πιστοποιητικό υγείας κρατικού νοσοκομείου της χώρας προέλευσης του αλλοδαπού, πρόσφατης έκδοσης και όχι πέραν του διμήνου, θεωρημένο από την οικεία Προξενική Αρχή και μεταφρασμένο νόμιμα, ότι δεν πάσχει από νόσημα που μπορεί ν' αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.).
  - στ) Βεβαίωση του εργοδότη ότι αναλαμβάνει τις δαπάνες διαβίωσης των αλλοδαπών μέχρι να λάβουν νόμιμη άδεια παραμονής ή αν δεν λάβουν μέχρι να αναχωρήσουν από τη χώρα.
  - ζ) Εγγυητική επιστολή Τράπεζας ποσού ίσου προς τις τριμηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, για την κάλυψη των αναγκών φαρμακευτικής περίθαλψης διαβίωσης και επαναπροώθησης του αλλοδαπού στη χώρα του.
3. Η άδεια εργασίας χορηγείται από τον οικείο Νομόρχη, ύστερα από γνώμη της οικείας υπηρεσίας Μετανάστευσης και της οικείας Αστυνομικής Δ/σης του νομού για θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.
  4. Η άδεια εργασίας χορηγείται για χρονικό διάστημα μέχρι έξι (6) μηνών και δεν ανανεώνεται ούτε επιτρέπεται αλλαγή εργοδότη και είδους απασχόλησης.
  5. Άδεια εργασίας σε αλλοδαπό καλλιτέχνη δεν χορηγείται στις εξής περιπτώσεις.
    - α) Εφόσον πρόκειται να εργασθεί σε εργοδότη, που κατά την τελευταία 5ετία καταδικάστηκε για παράβαση της νομοθεσίας «περί αλλοδαπών, όπλων και ναρκωτικών», καθώς και για παραβάσεις του ποινικού κώδικα για εγκλήματα που αναφέρονται στις προσβολές του πολιτεύματος προδοσία της χώρας, γενετήσια ελευθερία και οικονομική εκμετάλλευση της γενετήσιας ζωής ή σε βάρος του βεβαιώθηκε παράβαση για τους ίδιους λόγους και μέχρι εκδόσεως αθωωτικής απόφασης. Σε περίπτωση μεταβίβασης της άδειας λειτουργίας καταστήματος ο ιδιο-

- κτής ή εταίρος του οποίου καταδικάστηκε ή κατηγορήθηκε για τα ως άνω αδικήματα, ο νέος εργοδότης ή εταίρος δικαιούται πρόσληψης αλλοδαπών εργαζομένων μετά παρέλευση 2ετίας από τη μεταβίβαση της άδειας λειτουργίας ή την τροποποίηση του καταστατικού.
- β) Εφόσον πρόκειται να εργασθεί σε εργοδότη που διατηρεί κατάσταση χωρητικότητας κάτω των πενήντα (50) καθισμάτων.
- γ) Εφόσον πρόκειται να εργασθεί σε εργοδότη που απασχολεί λιγότερους από δέκα (10) Έλληνες και περισσότερους από είκοσι (20) αλλοδαπούς, η δε αναλογία αλλοδαπών προς ημεδαπούς είναι μεγαλύτερη του ενός αλλοδαπού έναντι δύο (2) Ελλήνων.
- ε) Αν ο αλλοδαπός κατά το παρελθόν διέμεινε παράνομα ή απελάθηκε από την Ελλάδα, ή δεν έχει παρέλθει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός (1) έτους από την προηγούμενη έξοδό του απ' αυτή.
- στ) Αν ο αλλοδαπός πρόκειται να εργασθεί με μερική απασχόληση ή αν οι αποδοχές του είναι κατώτερες από τις προβλεπόμενες από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας των Ελλήνων εργαζόμενων.
6. Οι εγγυητικές επιστολές αποδεσμεύονται μετά τη λήξη της σύμβασης και αφού ο ενδιαφερόμενος προσκομίσει στην Τράπεζα:
- α) Βεβαίωση της υπηρεσίας που δέχθηκε αρχικά τα δικαιολογητικά ότι δεν οφείλεται μισθός στον αλλοδαπό ή εισφορά σε ασφαλιστικό ταμείο.
- β) Βεβαίωση της αρμόδιας Αστυνομικής Αρχής ότι ο αλλοδαπός αναχώρησε οριστικά από τη χώρα μας.
7. Σε περίπτωση που δεν χορηγηθεί άδεια εργασίας, οι εγγυητικές επιστολές αποδεσμεύονται, ύστερα από έγγραφη παραγγελία των αρχών που δέχθηκαν τα δικαιολογητικά.
8. Αν με αίτηση του ενδιαφερόμενου ανακληθεί η χορηγηθείσα άδεια εργασίας, οι εγγυητικές επιστολές αποδεσμεύονται, εφόσον δεν χορηγήθηκε θεώρηση εισόδου από την αρμόδια Προξενική Αρχή ή η χορηγηθείσα έχει ανακληθεί.
9. Σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο απαιτηθεί δαπάνη για επαναπρόωθηση του αλλοδαπού, αυτή βαρύνει τον εργοδότη και λαμβάνεται από τις εγγυητικές επιστολές της Τράπεζας, ύστερα από έγγραφη παραγγελία της αρμόδιας για την απέλαση Υπηρεσίας.
10. Για τη θεώρηση εισόδου σε αλλοδαπό καλλιτέχνη για μισθωτή εργασία σε κέντρο διασκέδασης πρέπει να αποσταλεί από τον οικείο Νομάρχη η χορηγηθείσα άδεια εργασίας για τον συγκεκριμένο αλλοδαπό στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας αυτού. Η θεώρηση εισόδου χορηγείται για χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός με σχετική αναφορά σ' αυτήν του εργοδότη στον οποίο πρόκειται να εργαστεί ο αλλοδαπός.

Άρθρο 34

Προϋποθέσεις χορήγησης άδειας παραμονής

1. Αλλοδαπός καλλιτέχνης που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για εργασία στην Ελλάδα υποχρεούται να ζητήσει άδεια παραμονής για εργασία στη χώρα, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:
- α) έχει λάβει σχετική άδεια εργασίας από τον οικείο Νομάρχη,
- β) έχει συνάψει με τον εργοδότη σύμβαση εργασίας,
- γ) είναι υγιής και διαθέτει υγειονομική ασφάλιση για κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και φαρμακευτική περίθαλψη,
- δ) έχει εξασφαλίσει κατάλυμα για τη διαμονή του και
- ε) δεν κρίνεται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.
2. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής για εργασία στη χώρα, πρέπει να υποβληθεί εντός 10ημέρου από την είσοδό του στη χώρα και να συνοδεύεται από τα παρακάτω δικαιολογητικά:
- α) Επικυρωμένο αντίγραφο σύμβασης εξαρτημένης εργασίας με τον εργοδότη του.
- β) Βεβαίωση διεύθυνσης υγειονομικής αρχής ότι δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας.
- γ) Υπεύθυνη δήλωση, στην οποία ν' αναγράφεται ο ακριβής τόπος διαμονής του.
- δ) Αποδεικτικά στοιχεία, ότι διαθέτει υγειονομική ασφάλιση.
3. Η άδεια παραμονής χορηγείται για το χρονικό διάστημα για το οποίο ο αλλοδαπός έχει λάβει άδεια εργασίας και δεν ανανεώνεται

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΙΑ ΑΛΛΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Άρθρο 35

Προϋποθέσεις και διαδικασία εισόδου και παραμονής αλλοδαπών αθλητών και προπονητών

1. Η είσοδος στη χώρα αλλοδαπών αθλητών και προπονητών οιοδήποτε αναγνωρισμένου αγωνίσματος από τις Ελληνικές αθλητικές αρχές, ενόψει μεταγραφής ή πρόσληψης τους αντιστοίχως, σε αναγνωρισμένο αθλητικό σωματείο ή ΠΑΕ ή ΚΑΕ ή προηγουμένως δοθεί έγκριση από την Ομοσπονδία του συγκεκριμένου αθλήματος και αφού χορηγηθεί ειδική θεώρηση εισόδου.
2. Ο αλλοδαπός αθλητής ή προπονητής που επιθυμεί να έλθει στην Ελλάδα ενόψει μεταγραφής, οφείλει να προσκομίσει στο Ελληνικό Προξενείο του τόπου κατοικίας του:
  - α) ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο και
  - β) έγκριση της Ελληνικής Ομοσπονδίας του συγκεκριμένου αθλήματος για την είσοδό του στην Ελλάδα ενόψει μεταγραφής ή πρόσληψης.
3. Η θεώρηση εισόδου χορηγείται για χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών.
4. Αλλοδαπός αθλητής ή προπονητής που έχει λάβει θεώρηση εισόδου ενόψει μεταγραφής ή πρόσληψης, μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:
  - α) έχει μεταγραφεί σε Ελληνικό αθλητικό σωματείο, ΠΑΕ, ΚΑΕ ή ΤΑΚ,
  - β) είναι υγιής και διαθέτει υγειονομική ασφάλιση για κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και φαρμακευτικής περίθαλψης,
  - γ) έχει εξασφαλίσει κατάλυμα για τη διαμονή του,
  - δ) δεν κρίνεται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.
5. Η αίτηση για τη χορήγηση άδειας παραμονής πρέπει να συνοδεύεται και από τα εξής επιπλέον δικαιολογητικά:
  - α) Επικυρωμένο αντίγραφο σύμβασης για τη μεταγραφή ή την πρόσληψή του στο συγκεκριμένο αθλητικό σωματείο στην ελληνική γλώσσα.
  - β) Βεβαίωση διεύθυνσης υγιεινής ότι δεν πάσχει από νόσημα που μπορεί ν' αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Π.Ο.Υ.
  - γ) Υπεύθυνη δήλωση στην οποία θα αναγράφεται ο ακριβής τόπος διαμονής του.
  - δ) Αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει υγειονομική ασφάλιση.
6. Η άδεια παραμονής χορηγείται και ανανεώνεται για όσο χρονικό διάστημα ο αλλοδαπός έχει σύμβαση εργασίας με κάποιον από τους φορείς της παρ. 1 αυτού του άρθρου.

Άρθρο 36

Προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής διευθυντικών στελεχών εταιρειών

1. Αλλοδαποί, μέλη διοικητικών συμβουλίων και ανώτατα διευθυντικά στελέχη (γενικοί διευθυντές και διευθυντές), θυγατρικών εταιριών και υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιρειών που ασκούν νομίμως εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα, επιτρέπεται να εισέλθουν στη χώρα, αφού προηγουμένως λάβουν ειδική θεώρηση εισόδου.
2. Οι αλλοδαποί που επιθυμούν να έλθουν στην Ελλάδα ως διευθυντικά στελέχη οφείλουν να προσκομίσουν στο Ελληνικό Προξενείο του τόπου κατοικίας τους:
  - α) Ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο.
  - β) Βεβαίωση της εταιρείας ότι θα απασχοληθούν σ' αυτήν στην Ελλάδα.
3. Η θεώρηση εισόδου χορηγείται για χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών.
4. Αλλοδαπός που έχει λάβει θεώρηση εισόδου για να εργαστεί στην Ελλάδα ως διευθυντικό στέλεχος αλ-

λοδαπής εταιρείας μπορεί να ζητήσει άδεια παραμονής εφόσον:

- α) έχει συνάψει σύμβαση εργασίας με την εταιρεία,
- β) είναι υγιής και διαθέτει υγειονομική ασφάλιση,
- γ) δεν κρίνεται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας

Άρθρο 37

Προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής αλλοδαπών πνευματικών δημιουργών και καλλιτεχνών

1. Αλλοδαποί πνευματικοί δημιουργοί και καλλιτέχνες (όπως συγγραφείς, λογοτέχνες, σκηνοθέτες, ζωγράφοι, γλύπτες, ηθοποιοί, χορογράφοι, σκηνογράφοι κ.λπ.) επιτρέπεται να εισέλθουν στη χώρα, εφόσον αποδεικνύουν τη συγκεκριμένη δραστηριότητά τους και αφού προηγουμένως λάβουν θεώρηση εισόδου για εργασία στην Ελλάδα. Η θεώρηση εισόδου χορηγείται για χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών.
2. Άδεια παραμονής σε αλλοδαπό πνευματικό δημιουργό ή καλλιτέχνη χορηγείται, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:
  - α) Είναι υγιής και διαθέτει υγειονομική ασφάλιση για κάλυψη των εξόδων νοσηλείας και φαρμακευτική περίθαλψη.
  - β) Έχει εξασφαλίσει κατάλυμα για τη διαμονή του και διαθέτει τα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή του.
  - γ) Δεν κρίνεται επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.
3. Η αίτηση του αλλοδαπού για τη χορήγηση άδειας παραμονής πρέπει να συνοδεύεται από τα παρακάτω δικαιολογητικά:
  - α) Επικυρωμένο αντίγραφο σύμβασης εξαρτημένης εργασίας με τον εργοδότη του, αν υπάρχει.
  - β) Βεβαίωση διεύθυνσης υγιεινής ότι δεν πάσχει από νόσημα, το οποίο μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τη δημόσια υγεία σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας.
  - γ) Υπεύθυνη δήλωση, στην οποία ν' αναγράφεται ο ακριβής τόπος διαμονής του.
  - δ) Αποδεικτικά στοιχεία ότι διαθέτει υγειονομική ασφάλιση και τα απαραίτητα οικονομικά μέσα για τη διαβίωσή του.
4. Η άδεια παραμονής χορηγείται για το χρονικό διά-

στημα ενός(1) έτους και μπορεί ν' ανανεώνεται κατ' έτος.

Άρθρο 38

Λοιπές περιπτώσεις χορήγησης άδειας παραμονής

1. Πέραν των λόγων των παραπάνω λόγων παραμονής που ρητά αναφέρονται στον παρόντα νόμο, μπορεί να χορηγηθεί άδεια παραμονής σε αλλοδαπούς εφόσον:
  - α) αποδεικνύουν ότι μπορούν να καλύψουν τις δαπάνες διαβίωσής τους χωρίς να χρειάζεται να έχουν αμειβόμενες δραστηριότητες (μισθωτή απασχόληση ή ανεξάρτητη δραστηριότητα) και μπορούν να αποδείξουν τη νόμιμη προέλευση των πόρων αυτών και
  - β) είναι σε θέση να εξασφαλίσουν στέγη στην ελληνική επικράτεια.
2. Η άδεια παραμονής σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι ετήσια και μπορεί να ανανεώνεται κατ' έτος υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων χορηγήθηκε αρχικά και βάσει του κριτηρίου του βαθμού κοινωνικής ένταξης.
3. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί με απόφαση του Υπ.Εσ.Δ.Δ.Α. να χορηγείται άδεια παραμονής μέχρι ενός (1) έτους, η οποία μπορεί να ανανεώνεται κατ' έτος με τον ίδιο τρόπο:
  - α) Σε πρόσωπα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις νόμιμης παραμονής, και λόγω συγκεκριμένων κωλυμάτων ανθρωπιστικής ιδίως φύσης καθίσταται αδύνατη η αναχώρηση ή η απομάκρυνσή τους από την ελληνική επικράτεια.
  - β) Σε συγκεκριμένες κατηγορίες αλλοδαπών, οι οποίοι εξαναγκάζονται για λόγους ανωτέρας βίας να μετακινηθούν από τη χώρα ιθαγένειάς τους. Το καθεστώς αυτό είναι προσωρινό και περιορίζεται στον απολύτως αναγκαίο χρόνο που δεν μπορεί να παραταθεί μετά από την εξάλειψη των λόγων που αιτιολογούν το ευεργέτημα της προσωρινής προστασίας.

Άρθρο 39

Είσοδος αλλοδαπών για τουρισμό

1. Αλλοδαπός που εισέρχεται στη χώρα για τουρισμό, συνέδρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις και γενικά για ολιγοήμερη παραμονή σύμφωνα με τις διατάξεις

του κεφαλαίου Γ' του παρόντος, μπορεί να παραμείνει προσωρινά σ' αυτή χωρίς άδεια παραμονής για όσο χρόνο ισχύει η προξενική θεώρηση ή για χρονικό διάστημα τριών (3) μηνών, εάν πρόκειται για αλλοδαπό στον οποίο επιτρέπεται η είσοδος χωρίς προξενική θεώρηση. Παράταση του παραπάνω χρόνου παραμονής μέχρι έξι (6) μήνες ακόμα, μπορεί να χορηγηθεί στον αλλοδαπό, εφόσον διαθέτει επαρκή μέσα διαβίωσης, ύστερα από αίτησή του η οποία υποβάλλεται πριν τη λήξη της θεώρησης ή

του ελεύθερου χρόνου διαμονής στην αρμόδια υπηρεσία αλλοδαπών της ΕΛ.ΑΣ. Για την παράταση αυτή γίνεται σχετική πράξη επί του διαβατηρίου ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου του αλλοδαπού.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και στα μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων που έρχονται στα πλαίσια πολιτιστικών εκδηλώσεων, στους διεθνούς φήμης καλλιτέχνες και στα μέλη τσίρκου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Άρθρο 40

Διαδικασία άσκησης προσφύγων

1. Κατά της απόφασης που αρνείται τη χορήγηση ή ανανέωση άδειας παραμονής ή ανακαλεί τυχόν χορηγηθείσα, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να προσφύγει, εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από της κοινοποίησης, ενώπιον του Υπουργού Εσ.Δ.Δ.Α., ο οποίος αποφασίζει σχετικά εντός τριάντα (30) ημερών. Σε περίπτωση που παρέλθει η προθεσμία αυτή χωρίς να εκδοθεί απόφαση επί της προσφυγής, η προσφυγή θεωρείται απορριφθείσα.
2. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας άσκησης προσφυγής και μέχρι την έκδοση απόφασης του Υπουργού, επιτρέπεται η παραμονή του αλλοδαπού στη χώρα, εκτός αν ο Υπουργός Εσωτερικών Δ.Δ.Α., ύστερα από γνώμη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, κρίνει διαφορετικά για σοβαρούς λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας της χώρας. Η παραμονή κατά τη διάρκεια της προθεσμίας άσκησης προσφυγής και μέχρι την έκδοση της υπουργικής απόφασης θεωρείται προσωρινή και ο ενδιαφερόμενος δεν αποκτά κανένα επιπλέον δικαίωμα από αυτήν.
3. Σε περίπτωση αποδοχής της προσφυγής, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν ανατρέχουν στο χρόνο υποβολής της αίτησης χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας παραμονής, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην υπουργική απόφαση. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, τάσσεται στον αλλοδαπό προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τις δεκαπέντε (15) ημέρες.
4. Κατά της απορριπτικής απόφασης του Υπουργού χωρεί αίτηση ακύρωσης ενώπιον του ΣτΕ. Η προθεσμία άσκησης και η άσκηση της αίτησης ακύρωσης δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, εκτός αν το Δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά. Η υπόθεση εκδικάζεται κατά προτεραιότητα και δεν επιτρέπεται αναβολή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Άρθρο 41

Γενικές αρχές

1. Αλλοδαποί που διαμένουν στην ελληνική επικράτεια έχουν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα που προβλέπονται από το εσωτερικό δίκαιο, τις διεθνείς συμβάσεις και τις γενικές αρχές του δικαίου. Ειδικότερα απολαύουν της έννομης προστασίας των δικαιωμάτων και των συμφερόντων τους, έχουν πρόσβαση στις δημόσιες αρχές και δημόσιες υπηρεσίες στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας.
2. Οι αλλοδαποί που διαμένουν στην Ελληνική επικράτεια έχουν δικαίωμα να έρχονται σε επαφή με τις αρχές της χώρας της οποίας έχουν την ιθαγένεια, με την επιφύλαξη λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας.
3. Πέραν των οριζόμενων σε ειδικότερες διατάξεις, αλλοδαποί διαμένοντες στην ελληνική επικράτεια οφείλουν όπως και οι ημεδαποί σεβασμό στους νόμους και τις δημόσιες αρχές και υπόκεινται στις ίδιες υποχρεώσεις (ασφάλιση, φορολογία κ.λπ.).

Άρθρο 42

Δικαιώματα αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα

1. Οι νόμιμα εγκατεστημένοι στην ελληνική επικράτεια αλλοδαποί τυγχάνουν μεταχείρισης ανάλογης με εκείνη των ημεδαπών ιδίως όσον αφορά:
  - i. στην πρόσβαση στο σύστημα δικαιοσύνης,
  - ii. στην κοινωνική πρόνοια και κοινωνική ασφάλιση και περίθαλψη υγείας,
  - iii. στην σχολική φοίτηση,
  - iv. στην πρόσβαση στα πολιτισμικά,
  - v. στη συμμετοχή στο πολιτισμικό γίγνεσθαι,
  - vi. στην επαγγελματική κατάρτιση,
  - vii. στο συνδικαλιστικό δικαίωμα,
  - viii. στο δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι,
  - ix. στην άσκηση της θρησκευτικής ελευθερίας κατά το Σύνταγμα.
2. Αλλοδαποί, με αόριστης διάρκειας άδεια εργασίας

και παραμονής, τυγχάνουν ανάλογης μεταχείρισης με τους Έλληνες και τους πολίτες κρατών-μελών της Ε.Ε. όσον αφορά την πρόσβαση στη μισθωτή απασχόληση, στην ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα και στην επαγγελματική κατάρτιση. Αποκλίσεις είναι κατ' εξαίρεση επιτρεπτές εφόσον αυτό δικαιολογείται από το είδος και τη φύση της συγκεκριμένης εργασίας ή δραστηριότητας.

3. Οι κατά το νόμο αυτό αλλοδαποί εφόσον κρατούνται σε σωφρονιστικά ιδρύματα, τυγχάνουν ισότιμης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς και ιδιαίτερα όσον αφορά την κοινωνική τους αποκατάσταση και τις θρησκευτικές πεποιθήσεις.
4. Οι αλλοδαποί κρατούμενοι ενημερώνονται αμέσως μετά την εισαγωγή τους σε κάποιο ίδρυμα, σε γλώσσα την οποία κατανοούν για τα κύρια στοιχεία της διαβίωσής τους στο ίδρυμα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Επίσης θα πρέπει να διευκολύνεται η επικοινωνία τους με διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους του Κράτους από το οποίο προέρχονται.
5. Οι διατάξεις του ν.δ.57/1973, όπως κάθε φορά ισχύει, για την κοινωνική προστασία εφαρμόζονται και στους νομίμως διαμένοντες στην Ελλάδα αλλοδαπούς.
6. Γενικότερα οι δημόσιες και τοπικές αρχές μεριμνούν για την κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών και την πρόληψη φαινομένων διακρίσεων.
7. Οι αλλοδαποί που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα ασφαρίζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και απολαμβάνουν των ιδίων ασφαλιστικών δικαιωμάτων με τους ημεδαπούς.

Άρθρο 43

Απαγόρευση διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, ιθαγένειας και θρησκείας

1. Απαγορεύονται οι διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, ιθαγένειας ή θρησκείας. Διάκριση συνιστά κάθε πράξη ή συμπεριφορά που άμε-

σα ή έμμεσα επιφέρει διάκριση, αποκλεισμό, περιορισμό ή προτίμηση που βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική καταγωγή ή υπηκοότητα, τις πεποιθήσεις ή τη θρησκεία και επιδρά στην άσκηση ή απόλαυση δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και σε κάθε άλλο τομέα του δημόσιου βίου.

2. Οι πράξεις που περιγράφονται στα άρθρα 1 έως 3 ν.927/1979 (ΦΕΚ Α' 139) δίδονται και αυτεπάγγελα.

Άρθρο 44

Πρόσβαση των ανήλικων αλλοδαπών στην εκπαίδευση

1. Ανήλικοι αλλοδαποί που διαμένουν στην ελληνική επικράτεια υπάγονται στην υποχρέωση της ελάχιστης σχολικής φοίτησης όπως και οι ημεδαποί.
2. Οι ανήλικοι αλλοδαποί, που φοιτούν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, έχουν χωρίς περιορισμούς πρόσβαση στις δραστηριότητες της σχολικής ή εκπαιδευτικής κοινότητας. Η σχολική κοινότητα αποδέχεται τις γλωσσικές και πολιτιστικές διαφορές ως αξίες που θεμελιώνουν τον αμοιβαίο σεβασμό, τον αμοιβαίο εμπλουτισμό των πολιτισμών και την ανεκτικότητα.
3. Για την εγγραφή αλλοδαπών ανηλίκων στα δημόσια σχολεία απαιτούνται τα αντίστοιχα με τα προβλεπόμενα για τους ημεδαπούς δικαιολογητικά. Κατ' εξαίρεση με ελλιπή δικαιολογητικά μπορεί να εγγραφούνται στα δημόσια σχολεία:
  - α) όσοι προστατεύονται από το ελληνικό κράτος ως πρόσφυγες και όσοι τελούν υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών,
  - β) όσοι προέρχονται από περιοχές στις οποίες επικρατεί έκρυθμη κατάσταση,
  - γ) όσοι μαθητές είναι παιδιά μεταναστών ή προσφύγων, ακόμη και αν δεν έχει ρυθμισθεί η νόμιμη παραμονή τους στην Ελλάδα.
4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Υπ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μπορεί να καθορίζονται οι λεπτομέρειες αναγνώρισης τίτλων σπουδών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν στη χώρα προέλευσης και οι προϋποθέσεις κατάταξης σε βαθμίδες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, εγγραφής αλλοδαπών μαθητών χωρίς δικαιολογητικά στα δημόσια

σχολεία. Με όμοιες κοινές αποφάσεις μπορεί να ρυθμίζονται οι πρωτοβουλίες προαιρετικής διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας και πολιτισμού εκεί όπου υπάρχει ικανός αριθμός μαθητών που ενδιαφέρονται στο πλαίσιο των ενισχυτικών δράσεων του Υπ.Ε.Π.Θ. και να καθορίζονται η εργασιακή σχέση και τα προσόντα των εκπαιδευτικών που θα διδάσκουν τη μητρική γλώσσα και τα στοιχεία πολιτισμού της χώρας προέλευσης.

5. Αλλοδαποί, απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα, έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην Πανεπιστημιακή εκπαίδευση υπό τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις όπως και οι ημεδαποί.

Άρθρο 45

Υποχρεώσεις αλλοδαπών

1. Αλλοδαπός, που εισέρχεται νόμιμα στο ελληνικό έδαφος, υποχρεούται να δηλώνει την παρουσία του στις αρμόδιες αστυνομικές αρχές, είτε κατά την είσοδο - είτε εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από της εισόδου. Με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, δύναται να προβλεφθούν εξαιρέσεις σε κατηγορίες αλλοδαπών που δεν υπόκεινται στην υποχρέωση αυτή καθώς και οι αναγκαίες λεπτομέρειες σχετικά με το περιεχόμενο της δήλωσης και την ακολουθητέα διαδικασία.
2. Αλλοδαπός, που επιχειρεί να εξέλθει του ελληνικού εδάφους, χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον 500.000 δραχμών. Θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση και επιβάλλεται φυλάκιση έξι (6) μηνών και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμύριου (1.000.000) δραχμών, αν ο αλλοδαπός που επιχειρεί να αναχωρήσει λάθρα καταζητείται από τις δικαστικές ή αστυνομικές αρχές ή υπέχει ή φορολογικές ή συναλλαγματικές ή πάσης φύσεως άλλες υποχρεώσεις προς το Δημόσιο.

Άρθρο 46

Υποχρεώσεις κατόχου άδειας παραμονής

1. Με την επιφύλαξη άλλων υποχρεώσεων εκ του νόμου, ο αλλοδαπός, κατά τη διάρκεια της διαμονής

- του στην Ελλάδα, υποχρεούται να δηλώσει εντός μηνός στην αρμόδια για τη χορήγηση της άδειας αρχή του τόπου διαμονής του:
- α) την αλλαγή της κατοικίας του,
  - β) κάθε μεταβολή της αστικής του κατάστασης, ιδίως δε την αλλαγή υπηκοότητας, τη σύναψη ή διάλυση γάμου ή τη γέννηση τέκνου,
  - γ) την αλλαγή του διαβατηρίου του και την απώλεια αυτού ή της άδειας παραμονής του.
2. Αλλοδαποί κάτω του 18ου έτους της ηλικίας τους, δηλώνονται για τη χορήγηση άδειας παραμονής στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης από αυτόν που ασκεί τη γονική μέριμνα και σε περίπτωση έλλειψης αυτού από εκείνον που τους παρέχει διαμονή. Σε τέκνα αλλοδαπών που γεννιούνται στην Ελλάδα χορηγείται άδεια παραμονής σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 28 § 2 του παρόντος.
  3. Αλλοδαπός, κάτοχος νόμιμης άδειας παραμονής που εξέρχεται προσωρινά από το ελληνικό έδαφος, δικαιούται επανεισόδου, εφόσον η άδεια παραμονής του εξακολουθεί να ισχύει κατά το χρόνο της επανεισόδου του.
  4. Αλλοδαπός, κάτοχος άδειας παραμονής, οφείλει να αναχωρήσει χωρίς άλλη ειδοποίηση μέχρι την ημερομηνία λήξης της ισχύος ή της δοθείσας παράτασης αυτής, εκτός αν δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη λήξη της άδειας παραμονής υποβάλλει αίτηση για παράταση αυτής.
  5. Αλλοδαπός, στον οποίο δεν εγκρίθηκε παραμονή ή ανανέωση της άδειας διαμονής του, υποχρεούται να εγκαταλείψει αμέσως το ελληνικό έδαφος, χωρίς άλλες διατυπώσεις.
  6. Αλλοδαπός, που παραμένει παράνομα στη χώρα για χρονικό διάστημα μέχρι τριάντα (30) ημερών από τη λήξη της άδειας παραμονής του ή διαπιστωθεί ότι έχει παραβιάσει, για το ίδιο χρονικό διάστημα τη διάρκεια του αναγραφόμενου στην κατεχόμενη θεώρηση εισόδου ή του δικαιούμενου ελεύθερου, βάσει διεθνών συμβάσεων, χρόνου παραμονής του, υποχρεούται κατά την αναχώρηση σε καταβολή τέλους τετραπλασίου των προβλεπόμενου τέλους άδειας παραμονής ετήσιας διάρκειας. Εάν ο χρόνος της παράνομης παραμονής είναι μεγαλύτερος των τριάντα (30) ημερών, υποχρεούται σε καταβολή διπλάσιου του προβλεπόμενου τέλους της ετήσιας άδειας παραμονής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ - ΑΠΕΛΑΣΕΙΣ

Άρθρο 47

Περιορισμοί κυκλοφορίας αλλοδαπών

1. Με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων αυτού του νόμου οι νομίμως εγκατεστημένοι στη χώρα αλλοδαποί έχουν ελευθερία κίνησης και εγκατάστασης στο σύνολο της επικράτειας. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Εσωτερικών, δύναται να απαγορεύεται η παραμονή ή η εγκατάσταση αλλοδαπών σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές της χώρας.
2. Οι Υπουργοί Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης δύναται να επιβάλουν σε συγκεκριμένο αλλοδαπό, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, περιορισμούς που αναφέρονται ιδίως στην εγκατάσταση, παραμονή, μετάβαση σε ορισμένους τόπους, άσκηση ορισμένου επαγγέλματος ή υποχρέωση εμφάνισης του στις αστυνομικές αρχές.

Άρθρο 48

Ανάκληση της άδειας παραμονής

1. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, ύστερα από πρόταση των αρμόδιων υπηρεσιών, κεντρικών ή περιφερειακών, του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ή Υγείας και Πρόνοιας αντιστοίχως, μπορεί να ανακαλείται για λόγους εθνικής και δημόσιας ασφάλειας, καθώς και προστασίας της δημόσιας υγείας, εφόσον πάσχει από νόσημα που μπορεί ν' αποτελέσει κίνδυνο γι' αυτή, σύμφωνα με τα διεθνή δεδομένα και την Π.Ο.Υ., η χορηγηθείσα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου άδεια παραμονής.
2. Η ανάκληση της άδειας παραμονής συνεπάγεται αυτοδίκαια και την ανάκληση της τυχόν χορηγηθεί-

σας άδειας εργασίας ή άδειας άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.

Άρθρο 49

Διοικητική απέλαση

1. Με την επιφύλαξη των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας μας, η διοικητική απέλαση αλλοδαπού είναι δυνατή αν:
  - α) Έχει καταδικασθεί τελεσίδικα σε κάθειρξη ή φυλάκιση μεγαλύτερη του ενός έτους για εγκλήματα προσβολών των: πολιτεύματος, προδοσίας της χώρας, εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα, αντίστασης, αρπαγής ανηλίκων, κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, για εγκλήματα που αφορούν τα ναρκωτικά, όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας ή τη διευκόλυνση της μεταφοράς ή προώθησής τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη και εφόσον η απέλασή του δεν διατάχθηκε από το αρμόδιο δικαστήριο.
  - β) Έχει παραβιάσει τις διατάξεις του παρόντος νόμου.
  - γ) Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος κρίνεται ιδιαίτερα επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της Χώρας ή για τη δημόσια υγεία.
  - δ) Εμφανίζεται ενώπιον των ελληνικών αρχών με διαφορετική κάθε φορά ιθαγένεια.
2. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και προκειμένου περί Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων, από τον αρμόδιο σε θέματα αλλοδαπών Αστυνομικό Διευθυντή ή ανώτατο Αξιωματικό που ορίζεται από τον οικείο Γενικό Αστυνομικό Διευθυντή, αφού προηγουμένως δοθεί στον προς απέλαση προθεσμία τουλάχιστον

- 24 ωρών προς υποβολή αντιρρήσεων.
3. Εφόσον ο προς απέλαση εκ των εν γένει περιστάσεων κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, με την ως άνω απόφαση διατάσσεται η κράτηση αυτού μέχρις ότου καταστεί δυνατή η απομάκρυνσή του από το ελληνικό έδαφος. Στην περίπτωση αυτή, είναι απαραίτητη η σύμφωνη γνώμη του οικείου Εισαγγελέα ο οποίος ενημερώνεται αμέσως και γνωμοδοτεί εντός 24 ωρών ή εντός του απολύτως αναγκαίου χρόνου.
  4. Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ο αρμόδιος Εισαγγελέας διαφωνεί ως προς την κράτησή του, με την ίδια απόφαση τάσσεται σ' αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν δύναται να υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες.
  5. Κατά της απόφασης απέλασης δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύγει εντός προθεσμίας δύο (2) ημερών από της κοινοποίησώς της ενώπιον του Γενικού Γραμματέα της αρμόδιας κατά τόπο περιφέρειας, ο οποίος αποφασίζει εντός τριών (3) ημερών από την άσκηση της προσφυγής. Η τυχόν άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης. Εφόσον με αυτήν έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την απέλαση.
  6. Ο Γενικός Γραμματέας, της αρμόδιας κατά τόπο περιφέρειας, δύναται να αποφασίσει την προσωρινή αναστολή της απέλασης σε περιπτώσεις που αυτό επιβάλλεται, από λόγους ανθρωπιστικούς, ανωτέρας βίας ή δημόσιου συμφέροντος ή όταν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι που αφορούν τη ζωή ή την υγεία του αλλοδαπού ή της οικογένειάς του μετά από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης.
  7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών ΕΣ.Δ.Δ.Α., Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εκτέλεση των αποφάσεων απέλασης, που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και εκείνων που διατάσσονται με αποφάσεις ποινικών δικαστηρίων, σύμφωνα με τα άρθρα 74 και 99 του Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 50

Κωλύματα απέλασεων

1. Αν, για οποιονδήποτε λόγο, δεν είναι εφικτή η άμεση απέλαση του αλλοδαπού από τη χώρα, μέχρι να

αρθούν τα σχετικά κωλύματα, ο Γενικός Γραμματέας της αρμόδιας κατά τόπο περιφέρειας, μπορεί με απόφασή του, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου, σύμφωνα με την § 2 άρθρου 49, οργάνου για τις απελάσεις και γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης, να επιτρέψει την προσωρινή παραμονή αλλοδαπού στη χώρα με την παράλληλη ταυτόχρονη επιβολή σε αυτόν όσων περιοριστικών όρων από τους αναφερόμενους στο άρθρο 47 παρ. 2 του παρόντος κρίνει αναγκαίους ώστε να είναι συνεχής ο έλεγχος των αστυνομικών αρχών επ' αυτού και εφικτή η άμεση πραγματοποίηση της απέλασής του, ευθύς ως αρθούν τα σχετικά κωλύματα.

2. Σε περίπτωση που η απέλαση έχει διαταχθεί από τις δικαστικές αρχές και για οποιονδήποτε λόγο δεν είναι εφικτή η άμεση απέλαση του αλλοδαπού από τη χώρα, αρμόδιος να αποφασίσει είναι ο επιφορτισμένος με την εκτέλεσή της Εισαγγελέας.

Άρθρο 51

Απαγορεύσεις απέλασεων

Απαγορεύεται η απέλαση, εφόσον ο αλλοδαπός:

- α) Είναι ανήλικος και η γονική του οικογένεια διαμένει στην Ελλάδα.
- β) Είναι γονέας ημεδαπού ανήλικου, με τον οποίο συγκατοικεί και το διατρέφει ή του οποίου έχει τη γονική μέριμνα εκτός εάν τα πρόσωπα αυτά κρίνονται και επικίνδυνα για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της χώρας.
- γ) Έχει υπερβεί το 80ό έτος της ηλικίας του και δεν συντρέχει λόγος που αφορά την εθνική ασφάλεια της χώρας.

Άρθρο 52

Δαπάνες απέλασης

1. Η δαπάνη απέλασης καλύπτεται εξ ιδίων χρημάτων του απελαυομένου, εφόσον διαθέτει το απαιτούμενο ποσό, άλλως βαρύνει το Δημόσιο εξ' ολοκλήρου ή κατά το μέρος που ελλείπει.
2. Σε περίπτωση που η είσοδος ή η παραμονή του αλλοδαπού έχει επιτραπεί κατόπιν εγγυήσεως τρίτου προσώπου, τα έξοδα απέλασης, συμπεριλαμβανομένης και της δαπάνης διατροφής, βαρύνουν εις ολόκληρο τόσο τον απελαυομένο, όσο και τον εγγυητή.

3. Εργοδότης ο οποίος απασχολεί αλλοδαπό χωρίς άδεια εργασίας, βαρύνεται με τα έξοδα της απέλασής του.
4. Οι ανωτέρω δαπάνες καταβάλλονται αμέσως ή επισπράττονται ως δημόσιο έσοδο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημόσιων Εσόδων. Στην περίπτωση αυτή οι δαπάνες επιστρέφονται στον προϋπολογισμό του φορέα από τον οποίο καταβλήθηκαν. Τίτλο για την είσπραξη αποτελεί η δήλωση εγγύησης ή η πράξη βεβαίωσης της παράβασης.
5. Αν ο αλλοδαπός αρνείται να επιβιβασθεί στο μεταφορικό μέσο, προκειμένου να απομακρυνθεί από τη χώρα, η απομάκρυνσή του δύναται να πραγματοποιηθεί με συνοδεία αστυνομικής δύναμης μέχρι τη χώρα προορισμού του, κατόπιν αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και εφόσον εξασφαλίζονται όλα τα εχέγγυα ασφαλούς μετάβασης, παραμονής και επιστροφής των συνοδών αστυνομικών.

Άρθρο 53

Χώροι κράτησης αλλοδαπών

1. Ο αλλοδαπός, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 3 του άρθρου 49, κρατείται στην οικεία Αστυνομική Αρχή μέχρις ότου γνωμοδοτήσει σχετικά ο αρμόδιος Εισαγγελέας. Στη συνέχεια και σε περίπτωση θετικής γνωμοδότησης ο αλλοδαπός, μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες και απομακρυνθεί από τη χώρα μας, παραμένει σε ειδικούς χώρους οι οποίοι ιδρύονται με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας και λειτουργούν με μέριμνα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
2. Στους ίδιους χώρους, παραμένουν και οι αλλοδαποί, μέχρι την απομάκρυνσή τους από το ελληνικό έδαφος, των οποίων η απέλαση διατάχθηκε από τις δικαστικές αρχές.
3. Η φύλαξη των εν λόγω χώρων ανατίθεται στη Δημοτική Αστυνομία και σε περίπτωση έλλειψής της στην Ελληνική Αστυνομία.

Άρθρο 54

Ανεπιθύμητοι αλλοδαποί

1. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης καταρτίζει και τηρεί κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών. Τα κριτήρια και η διαδικασία εγγραφής και διαγραφής αλλοδαπών από τον κατάλογο αυτόν καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσ.Δ.Δ.Α., Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης.
2. Αλλοδαπός ευρισκόμενος στο ελληνικό έδαφος αφότου εγγραφεί στον κατάλογο ανεπιθύμητων, υποχρεούται να εγκαταλείψει τη Χώρα, μέσα σε προθεσμία που ορίζεται, κάθε φορά, από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσής του ο αλλοδαπός απελαύνεται.
3. Αλλοδαπός στον οποίο δεν επιτρέπεται η είσοδος στη Χώρα επειδή είναι εγγεγραμμένος στον κατάλογο ανεπιθύμητων αλλοδαπών, οφείλει να αναχωρήσει αμελλητί, άλλως επαναπροωθείται αμέσως στη χώρα προέλευσης ή σε Τρίτη χώρα, όπου μπορεί να επιτραπεί η είσοδος, με ευθύνη και δαπάνες του ίδιου ή του μεταφορέα αυτού, οι οποίοι υποχρεούνται και στην καταβολή κάθε άλλης αναγκαίας δαπάνης που απαιτείται μέχρι την αναχώρησή του. Στους ανωτέρω μεταφορείς, όταν αρνούνται την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών, επιβάλλεται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, πρόστιμο ενός εκατομμυρίου (1.000.000) έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών, για κάθε μεταφερόμενο άτομο. Με την ίδια απόφαση τα χρησιμοποιηθέντα μεταφορικά μέσα κρατούνται και αποδίδονται σε αυτούς μετά την εκπλήρωση των ανωτέρω υποχρεώσεων και την καταβολή του επιβληθέντος προστίμου ή την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής αναγνωρισμένης τράπεζας που καλύπτει το ποσό των ανωτέρω υποχρεώσεών τους και του επιβληθέντος προστίμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ - ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 55 *Υποχρεώσεις υπηρεσιών* *και υπαλλήλων*

1. Οι υπηρεσίες και φορείς εν γένει του δημόσιου τομέα και ιδίως τα νπδδ, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να μην παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε αλλοδαπούς, οι οποίοι δεν κατέχουν νόμιμη θεώρηση εισόδου και νόμιμη άδεια παραμονής στην Ελλάδα ή δεν είναι σε θέση να αποδείξουν ότι παραμένουν νόμιμα στην Ελλάδα. Από την υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου εξαιρούνται τα θεραπευτήρια και οι κλινικές εν γένει, όταν πρόκειται για αλλοδαπούς που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία. Στην περίπτωση όμως αυτή υποχρεούνται να γνωστοποιήσουν την εισαγωγή του αλλοδαπού προς νοσηλεία στην πλησιέστερη αστυνομική υπηρεσία ή στην πλησιέστερη υπηρεσία μετανάστευσης.
2. Οι διευθυντές φυλακών και κρατητηρίων υποχρεούνται να παραλαμβάνουν και να φυλάσσουν τα διαβατήρια ή άλλα αποδεικτικά της ταυτότητας των κρατούμενων αλλοδαπών έγγραφα και τις τυχόν άδειες παραμονής και εργασίας τους, τα οποία θα παραδίδονται σ' αυτούς κατά την απόλυσή τους. Αν ο αλλοδαπός δεν είναι κάτοχος των παραπάνω εγγράφων ή δεν έχει έγκυρη άδεια παραμονής ή εργασίας, οι ως άνω υπάλληλοι οφείλουν να το γνωστοποιήσουν αμέσως στην πλησιέστερη υπηρεσία Μετανάστευσης.
3. Οι αρμόδιοι υπάλληλοι των παραπάνω υπηρεσιών και φορέων και παραβαίνουν τις διατάξεις των δύο προηγούμενων παραγράφων διώκονται πειθαρχικά και επίσης τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΚ για παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 56 *Υποχρεώσεις συμβολαιογράφων*

1. Οι συμβολαιογράφοι έχουν υποχρέωση πριν από την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων που αφο-

ρούν αλλοδαπούς να διαπιστώνουν ότι έχουν νόμιμη άδεια εισόδου και παραμονής στη Χώρα. Επικυρωμένο αντίγραφο αυτών των αδειών εισόδου και παραμονής φυλάσσεται στον οικείο φάκελο που τηρεί ο συμβολαιογράφος.

2. Οι συμβολαιογράφοι που παραβαίνουν τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου διώκονται πειθαρχικά και επίσης τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Κ. για παράβαση καθήκοντος.

Άρθρο 57 *Υποχρεώσεις εργοδοτών αλλοδαπών* *εργαζόμενων - Κυρώσεις*

1. Δεν επιτρέπεται η πρόσληψη και η απασχόληση αλλοδαπών, οι οποίοι δεν κατέχουν ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο, νόμιμη άδεια εργασίας και νόμιμη άδεια παραμονής.
2. Οι εργοδότες που απασχολούν αλλοδαπούς εργαζόμενους σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου οφείλουν να ενημερώνουν άμεσα την οικεία υπηρεσία Μετανάστευσης και τα Γραφείο Ευρέσεως Εργασίας της έδρας τους για κάθε πρόσληψη αλλοδαπού και για κάθε μεταβολή στο καθεστώς εργασίας τους, όπως παράταση της σύμβασης, καταγγελία της σύμβασης αποχώρησης κ.λπ.
3. Στους εργοδότες που παραβιάζουν τις διατάξεις των δύο προηγούμενων παραγράφων αυτού του άρθρου, πέραν των άλλων τυχόν κυρώσεων που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, επιβάλλεται με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας και χρηματικό πρόστιμο που μπορεί να κυμαίνεται από ένα εκατομμύριο (1.000.000) έως πέντε εκατομμύρια (5.000.000) δραχμές.
4. Αυτός που απασχολεί αλλοδαπό, με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς άδεια εργασίας τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών. Σε περίπτωση υποτροπής, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών. Σε περίπτωση καταδίκης του υπαίτιου, ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας μπορεί, συνεκτιμώντας και τις εν γένει περιστάσεις, να διατάξει το κλείσιμο του καταστήματος ή της επιχείρησης για χρονικό διάστημα από ένα (1) μέχρι έξι (6) μήνες.

5. Με ποινή φυλάκισης τιμωρείται και ο αλλοδαπός, ο οποίος χωρίς άδεια εργασίας παρέχει εξαρτημένη εργασία ή ασκεί επάγγελμα ή οποιοδήποτε άλλο επιτήδευμα.

Άρθρο 58

Υποχρεώσεις υπαλλήλων και λοιπών ιδιωτών

1. Οι εκμισθωτές ακινήτων δεν επιτρέπεται να εκμισθώνουν ακίνητα σε αλλοδαπούς που δεν κατέχουν ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο, νόμιμη θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα και νόμιμη άδεια παραμονής.
2. Οι διευθυντές ξενοδοχείων, παραθεριστικών κέντρων, κλινικών και θεραπευτηρίων καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο που παρέχει με οποιονδήποτε τρόπο στέγη σε αλλοδαπό οφείλουν να ενημερώνουν την οικεία αστυνομική υπηρεσία ή την οικεία υπηρεσία αλλοδαπών και μετανάστευσης της έδρας του νομού για την άφιξη και για την αναχώρηση αλλοδαπών που φιλοξενούν, υποβάλλοντας σχετικό έντυπο συμπληρωμένο από αυτούς.
3. Στα πρόσωπα που παραβιάζουν τις διατάξεις των δύο προηγούμενων παραγράφων αυτού του άρθρου, πέραν των άλλων τυχόν κυρώσεων που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, επιβάλλεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας χρηματικό πρόστιμο που μπορεί να κυμαίνεται από πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) δραχμές.
4. Τα πρόστιμα της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται επίσης στα πρόσωπα που υποβάλλουν την αναφερόμενη στα άρθρα 10 παρ. 4 περ. γ, 11 παρ. 2 περ. δ, 19 παρ. 7 περ. α, 21 παρ. 2 περ. γ, 23 παρ. 6 περ. α, 25 παρ. 2 περ. δ, 27 παρ. 3 περ. δ, 32 παρ. 2 περ. ζ, 34 παρ. 2 περ. γ, 35 παρ. 5 περ. γ, 36 παρ. 2 περ. β, 37 παρ. 3 περ. γ, βεβαίωση, εφόσον δεν εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις που ανέλαβαν με αυτή τη βεβαίωση.
5. Αυτός που διευκολύνει την είσοδο στο ελληνικό έδαφος αλλοδαπού, χωρίς να υποβληθεί στον έλεγχο του άρθρου 4 του παρόντος, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών.
6. Αυτός που διευκολύνει την παραμονή αλλοδαπού ή δυσχεραίνει τις έρευνες των αστυνομικών αρχών για τον εντοπισμό, σύλληψη και απέλασή του τιμω-

ρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών.

Άρθρο 59

Υποχρεώσεις μεταφορέων

1. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες οποιουδήποτε πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και γενικά οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου, που μεταφέρουν από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπούς, οι οποίοι σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος ή στους οποίους έχει απαγορευθεί η είσοδος για οποιαδήποτε αιτία, καθώς και αυτοί που τους προωθούν στο εσωτερικό της χώρας ή διευκολύνουν τη μεταφορά ή προώθησή τους ή εξασφαλίζουν σ' αυτούς κατάλυμα για απόκρυψη, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή ενός εκατομμυρίου (1.000.000) έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών για κάθε μεταφερόμενο αλλοδαπό. Με τις ίδιες ποινές τιμωρούνται και οι συμμετέχοντες στις ανωτέρω αξιόποινες πράξεις. Θεωρείται επιβαρυντική περίπτωση και επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) έως οκτώ εκατομμυρίων (8.000.000) δραχμών για κάθε μεταφερόμενο άτομο, αν η μεταφορά ενεργείται κατ' επάγγελμα ή με σκοπό το παράνομο κέρδος ή ο υπαίτιος είναι υπότροπος ή δημόσιος υπάλληλος ή ασκεί το επάγγελμα του τουριστικού ή ναυτιλιακού ή ταξιδιωτικού πράκτορα. Μεταφορικά μέσα, που χρησιμοποιήθηκαν για τη μεταφορά προσώπων, κατάσχονται και δημεύονται με απόφαση του δικαστηρίου, εκτός εάν ο ιδιοκτήτης δεν ήταν αυτοργός ή συμμετοχος των ανωτέρω πράξεων.
2. Αεροπορικές ή ναυτιλιακές εταιρείες ή ταξιδιωτικά γραφεία υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά και να λαμβάνουν κάθε μέτρο, που να αποκλείει τη μεταφορά από το εξωτερικό στην Ελλάδα αλλοδαπών που δεν είναι εφοδιασμένοι με τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα. Στους παραβάτες των ανωτέρω υποχρεώσεων, επιβάλλεται με απόφαση του Γ. Γ. Περιφέρειας χρηματικό πρόστιμο που μπορεί να κυμαίνεται από πέντε εκατομμύρια (5.000.000) έως δέκα εκατομμύρια (10.000.000) δραχμές.

3. Τα παραπάνω πρόσωπα, καθώς και οι ιδιοκτήτες των μεταφορικών μέσων, υποχρεούνται, ανεξάρτητα από την ποινική ευθύνη, εις ολόκληρον, στα έξοδα συντήρησης και επανόδου των ανωτέρω προσώπων στο εξωτερικό. Την ίδια υποχρέωση έχουν και όσοι εγγυήθηκαν τον επαναπατρισμό αλλοδαπού, σε περίπτωση παραβίασης των όρων εισόδου ή παραμονής του στη χώρα.
4. Πλοίαρχοι ή κυβερνήτες οποιουδήποτε πλοίου, πλωτού μέσου ή αεροπλάνου και γενικά οδηγοί κάθε είδους μεταφορικού μέσου υποχρεούνται να μη δέχονται για μεταφορά και να λαμβάνουν κάθε μέτρο, που να αποκλείει τη μεταφορά στο εξωτερικό προσώπων, που δεν είναι εφοδιασμένα με τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα ή που δεν έχουν υποστεί τον κανονικό αστυνομικό έλεγχο. Οι παραβάτες τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου. Η ανωτέρω αξιόποινη πράξη θεωρείται τετελεσμένη, προκειμένου μεν για θαλάσσια και ενάερια μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που επιβιβάστηκε λάθρα βρίσκεται μέσα σ' αυτά κατά την έναρξη του προ του
- απόπλου ή της απογείωσης ελέγχου από τα αρμόδια κρατικά όργανα ή μετά την άπαρση του πλοίου ή την απογείωση του αεροπλάνου, προκειμένου δε για άλλα μεταφορικά μέσα, εφόσον το πρόσωπο που αναχωρεί λάθρα βρίσκεται μέσα σ' αυτά κατά τον τελευταίο έλεγχο εξόδου ή πλησίον των συνόρων. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος εφαρμόζονται αναλόγως και στην προκειμένη περίπτωση.
5. Τα πρόσωπα του εδαφίου α της παρ. 1 του παρόντος άρθρου ή οι αντιπρόσωποι αυτών στην Ελλάδα υποχρεούνται όπως, αμέσως με τον κατάπλου του πλωτού μέσου ή την άφιξη του αεροπλάνου ή του άλλου μεταφορικού μέσου, παραδίδουν στις υπηρεσίες του αστυνομικού ελέγχου διαβατηρίων δελτία άφιξης ή καταστάσεις των μεταφερόμενων από αυτά επιβατών εξωτερικού που προορίζονται για την Ελλάδα και αντίστροφα. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης καθορίζεται ο τρόπος σύνταξης των ανωτέρω δελτίων ή καταστάσεων, καθώς και τα στοιχεία που αναφέρονται σ' αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΔ΄ ΣΥΣΤΑΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΕΛΕΓΧΟΣ

Άρθρο 60

Σύσταση υπηρεσιών και έλεγχος

1. Στο υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, συνίσταται Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, υπαγόμενη στη Γενική Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης. Με Π.Δ. που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών, καθορίζεται η διάρθρωση και η κατανομή των αρμοδιοτήτων της μεταξύ των οργανικών της μονάδων, συστήνονται οι απαιτούμενες οργανικές θέσεις προσωπικού και καθορίζονται οι κατηγορίες, οι κλάδοι και τα προσόντα αυτού, καθώς και οι κλάδοι από τους οποίους επιλέγονται οι προϊστάμενοι των οργανικών της μονάδων και ρυθμίζεται κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.
2. Με Π.Δ. που εκδίδονται με πρόταση του Υπ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. και γνώμη του κατά περίπτωση αρμόδιου Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας συνιστώνται οργανικές μονάδες της Περιφέρειας οι οποίες ασκούν τις αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας όπως αναφέρονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Με τα ίδια διατάγματα καθορίζεται η βαθμίδα, η διάρθρωση, οι αρμοδιότητες και η έδρα των μονάδων αυτών, συνιστώνται οι απαιτούμενες θέσεις προσωπικού και καθορίζονται οι κατηγορίες, οι κλάδοι, και τα προσόντα τους και καθορίζονται οι κλάδοι υπαλλήλων που μπορούν να προϊστανται σ' αυτές καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.
3. Με Π.Δ. που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών Δ.Δ.Α., και του Υπουργού Εξωτερικών, μπορεί να συνιστώνται, στα Ελληνικά Προξενεία Χωρών που αποτελούν χώρες προέλευσης αλλοδαπών, γραφεία ευρέσεως εργασίας, καθορίζονται η οργάνωσή τους και οι ειδικότερες αρμοδιότητες τους, συστήνονται οι απαιτούμενες οργανικές θέσεις προσωπικού και καθορίζονται τα προσόντα τους.

4. Οι υπηρεσίες αλλοδαπών και μετανάστευσης του Υπ.Εσ.Δ.Δ.Α. και των Περιφερειών της χώρας και οι αστυνομικές αρχές είναι αρμόδιες να παρακολουθούν τη εφαρμογή του παρόντος νόμου, να διενεργούν ελέγχους, οποτεδήποτε κρίνουν αυτό σκόπιμο, και να βεβαιώνουν τις παραβάσεις και να επιβάλουν τις προβλεπόμενες από τον παρόντα νόμο κυρώσεις. Με απόφαση του Υπ.Εσ.Δ.Δ.Α. μπορούν να ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας διάταξης.
5. Μέχρι την έκδοση των π.δ. της παρ. 2 αυτού του άρθρου αρμόδιες υπηρεσίες για την εφαρμογή του παρόντος νόμου είναι η Διεύθυνση Αστικής και Δημοτικής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης στις Περιφέρειες. Η Επιτροπή Μετανάστευσης συγκροτείται, σε ό,τι αφορά τους υπάλληλους - μέλη της, από υπάλληλους αυτών των υπηρεσιών.

Άρθρο 61

Είσπραξη χρηματικών προστίμων - Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Τα επιβαλλόμενα σύμφωνα με τον παρόντα νόμο χρηματικά πρόστιμα εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημόσιων Εσόδων (ΚΕΔΕ).
2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Δ.Δ. και Αποκέντρωσης, καθορίζεται ο τύπος και το περιεχόμενο των αιτήσεων που αναφέρονται στα άρθρα 8, 11, 13, 19, 21-27, 29, 31-32 και 34-38 του παρόντος νόμου καθώς και ο τύπος και το περιεχόμενο της άδειας παραμονής.
3. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών Δ.Δ.Α. και του, κατά περίπτωση, συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, εφόσον δεν προβλέπεται ρύθμιση κατά άλλο τρόπο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΕ΄

ΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΗ

Άρθρο 62

Προϋποθέσεις πολιτογράφησης

1. Αλλοδαπός που επιθυμεί να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια με πολιτογράφιση απαιτείται να πληρεί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
  - α) Να είναι ενήλικος κατά το χρόνο υποβολής της απαιτούμενης δήλωσης.
  - β) Να διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα δέκα (10) συνολικά χρόνια την τελευταία δωδεκαετία πριν από την υποβολή της δήλωσης πολιτογράφησης ή πέντε (5) συνολικά χρόνια μετά την υποβολή της δήλωσης πολιτογράφησης, εφόσον είναι αλλογενής. Στον ανωτέρω κατά περίπτωση απαιτούμενο χρόνο δεν προσμετράται ο χρόνος που διήνυσε ο αλλοδαπός στην Ελλάδα, ως διπλωματικός ή διοικητικός υπάλληλος ξένης χώρας. Η χρονική αυτή προϋπόθεση δεν απαιτείται γι' αυτόν που έχει γεννηθεί και κατοικεί στην Ελλάδα, καθώς και γι' αυτούς που είναι σύζυγοι Ελλήνων ή Ελληνίδων που διαμένουν στην Ελλάδα και έχουν αποκτήσει τέκνα.
  - γ) Να μην εκκρεμεί σε βάρος του απόφαση απέλασης.
  - δ) Να μην έχει καταδικαστεί, τελεσίδικα, σε κάθειρξη ή φυλάκιση μεγαλύτερη του ενός (1) έτους ή για εγκλήματα προσβολής του πολιτεύματος, προδοσίας της χώρας, εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα, αντίστασης, αρπαγής ανηλίκων, κατά της γενετήσιας ζωής, κλοπής, απάτης, υπεξαίρεσης, εκβίασης, πλαστογραφίας, ψευδούς βεβαίωσης, συκοφαντικής δυσφήμισης, λαθρεμπορίας, για εγκλήματα που αφορούν τα ναρκωτικά, όπλα, αρχαιότητες, την προώθηση λαθρομεταναστών στο εσωτερικό της χώρας ή την διευκόλυνση της μεταφοράς ή προώθησής τους ή της εξασφάλισης καταλύματος σε αυτούς για απόκρυψη.
2. Οι διατάξεις των άρθρων 62-68 του παρόντος εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις του άρθρου 2 του παρόντος.

Άρθρο 63

Απαιτούμενα δικαιολογητικά

1. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να πολιτογραφηθεί ως Έλληνας, θα πρέπει να υποβάλει στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου κατοικίας του τα εξής δικαιολογητικά:
  - α) Δήλωση πολιτογράφησης που γίνεται ενώπιον του οικείου Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητας, παρουσία δύο (2) Ελλήνων πολιτών ως μαρτύρων, ότι επιθυμεί να πολιτογραφηθεί.
  - β) Αίτηση για πολιτογράφιση προς το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Ο τύπος και το περιεχόμενο αυτής της αίτησης καθορίζεται με απόφαση του Υπ.Εσ.Δ.Δ.Α.
  - γ) Παράβολο ύψους πεντάκοσων χιλιάδων (500.000) δραχ. το οποίο μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών ΕΣ.Δ.Δ.Α. και Οικονομικών σε ποσοστό που δεν ξεπερνά το 30% ετησίως.
  - δ) Αντίγραφο ισχύοντος ταξιδιωτικού εγγράφου, νομίμως επικυρωμένο, και νομίμως μεταφρασμένο στην Ελληνική γλώσσα.
  - ε) Άδεια παραμονής ή άλλο αποδεικτικό έγγραφο νόμιμης παραμονής του στη χώρα.

Άρθρο 64

Διαδικασία πολιτογράφησης

1. Η αίτηση υποβάλλεται στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα μαζί με τη δήλωση πολιτογράφησης και τα δικαιολογητικά του άρθρου 63. Ο Δήμος ή η Κοινότητα οφείλει να διαβιβάσει την αίτηση και τα δικαιολογητικά στην οικεία Δ/ση Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης του νομού ή στην Δ/ση Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης προκειμένου για τους δήμους που βρίσκονται στο νομό όπου εδρεύει η Περιφέρεια.
2. Οι ανωτέρω Δ/σεις εξετάζουν εάν πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις για την περαιτέρω εξέταση

της αίτησης από τον Υπουργό Εσ.Δ.Δ.Α. Σε περίπτωση κατά την οποία από τα υποβληθέντα δικαιολογητικά δεν προκύπτει ότι πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις για την εξέταση της αίτησης από τον Υπουργό, η αρμόδια Δ/ση της Περιφέρειας οφείλει να ενημερώσει τον ενδιαφερόμενο.

3. Εφόσον πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις για την εξέταση της αίτησης από τον Υπουργό Εσ.Δ.Δ.Α., η αρμόδια Δ/ση της Περιφέρειας ζητάει επιπλέον, όσα δικαιολογητικά κρίνει απαραίτητα για τον σχηματισμό άποψης για το ήθος και την προσωπικότητα του αλλοδαπού. Στη συνέχεια ο φάκελος της υπόθεσης διαβιβάζεται στο Υπ.Εσ.Δ.Δ.Α., μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά και τη γνώμη της οικείας Αστυνομικής Δ/σης του νομού για τα θέματα που αφορούν στη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας.
4. Μετά από εξέταση του φακέλου, η αρμόδια υπηρεσία του Υπ.Εσ.Δ.Δ.Α. καλεί τον αλλοδαπό σε συνέντευξη σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης, προκειμένου αυτή να διατυπώσει γνώμη για την αποδοχή ή μη της αίτησης από τον Υπουργό Εσ.Δ.Δ.Α.

Άρθρο 65

Απόφαση πολιτογράφησης

1. Η πολιτογράφηση γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσ.Δ.Δ.Α.
2. Η απόφαση που απορρίπτει αίτημα πολιτογράφησης δεν αιτιολογείται. Υποβολή νέας αίτησης για πολιτογράφηση επιτρέπεται μετά την παρέλευση έτους από την απόρριψη της προηγούμενης..
3. Η απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Δ.Δ.Α. για πολιτογράφηση αλλοδαπού δεν ανακαλείται κατά τη διάρκεια της ετήσιας προθεσμίας του άρθρου 6 του παρόντος εκτός αν στην έκδοσή της συνετέλεσε απατηλή ενέργεια ή παράλειψη εκ μέρους του αλλοδαπού στον οποίο αφορά η πολιτογράφηση.

Άρθρο 66

Ορκωμοσία

1. Η πολιτογράφηση ολοκληρώνεται με την ορκωμοσία από τον πολιτογραφούμενο μέσα σε προθεσμία ενός έτους από τη δημοσίευση της απόφασης πολιτογράφησης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
2. Ο τύπος του όρκου «Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη

στην Πατρίδα, υπακοή στο Σύνταγμα και τους Νόμους και να εκπληρώνω ευσυνειδήτητα τα καθήκοντά μου ως Έλληνας πολίτης». Εάν ο όρκος δεν δοθεί εντός της ετήσιας προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου η πολιτογράφηση δεν ολοκληρώνεται και ο αλλοδαπός δεν αποκτά Ελληνική Ιθαγένεια.

3. Ο όρκος δίνεται ενώπιον του Νομάρχη. Κατ' εξαίρεση ο Υπουργός Εσωτερικών Δ.Δ.Α. μπορεί να εξουσιοδοτεί για την ορκωμοσία την Προξενική Αρχή του τόπου διαμονής του πολιτογραφούμενου ειδικά για κάθε ατομική περίπτωση.
4. Για την ορκωμοσία συντάσσεται πρωτόκολλο, το οποίο υπογράφεται και από τον πολιτογραφούμενο και από την Αρχή της παρ. 3.

Άρθρο 67

Ομογενείς αλλοδαποί

1. Για τον ομογενή αλλοδαπό που διαμένει στην Ελλάδα δεν απαιτείται η χρονική προϋπόθεση του εδαφίου β του άρθρου 62 του παρόντος.
2. Η αίτηση πολιτογράφησης, προκειμένου για ομογενείς αλλοδαπούς που διαμένουν στο εξωτερικό, υποβάλλεται στον Έλληνα Πρόξενο του τόπου κατοικίας τους, ο οποίος τη διαβιβάζει στο Υπουργείο Εσ.Δ.Δ.Α. με τη σχετική έκθεσή του.

Άρθρο 68

Επιτροπή Πολιτογράφησης

1. Η Επιτροπή Πολιτογράφησης είναι πενταμελής και απαρτίζεται από τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Διοικ. Υποστήριξης του Υπ.Εσ.Δ.Δ.Α. ως Πρόεδρο και από τα εξής μέλη:
  - α) τον Προϊστάμενο της Δ/σης Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπ.Εσ.Δ.Δ.Α.,
  - β) τον Προϊστάμενο του Β' Τμήματος Ιθαγένειας του Υπ.Εσ.Δ.Δ.Α.,
  - γ) ένα μέλος ΔΕΠ στο γνωστικό αντικείμενο της Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου που προτείνεται με τον αναπληρωτή του,
  - δ) ένα μέλος ΔΕΠ στο γνωστικό αντικείμενο της Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου που προτείνεται με τον αναπληρωτή του.
2. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσ.Δ.Δ.Α. Με την ίδια απόφαση ορίζονται και οι αναπληρωτές του Προέδρου και των μελών της Επι-

τροπής. Χρέη γραμματέα της Επιτροπής Πολιτογράφησης ασκεί υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού που υπηρετεί στη Δ/ση Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης του Υπουργείου Εσ.Δ.Δ.Α. που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του με την ίδια ως άνω απόφαση. Στην Επιτροπή Πολιτογράφησης συμμετέχει ως εισηγητής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο υπάλληλος που χειρίζεται τον εκάστοτε φάκελο.

3. Η θητεία των μελών της Επιτροπής Πολιτογράφησης είναι διετής.
4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Δ.Δ.Α. και Οικονομικών, καθορίζεται η αμοιβή των μελών της Επιτροπής τακτικών και αναπληρωματικών, του γραμματέα και του εισηγητή κατά παρέκκλιση από τις κείμενες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΣΤ΄

ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 69 *Μεταβατικές ρυθμίσεις*

Άρθρο 70 *Τέλη*

1. Το τέλος χαρτοσήμου επί των χορηγούμενων αδειών παραμονής και εργασίας και ανανέωσης αυτών, αν για λόγους αμοιβαιότητας δεν προβλέπεται διαφορετικά, ορίζεται ως ακολούθως:
  - α) Για τις άδειες παραμονής επήσιας διάρκειας σε πενήντα χιλιάδες (50.000) δραχμές.
  - β) Για τις άδειες παραμονής διάρκειας μέχρι 2 ετών σε εκατό χιλιάδες (100.000) δραχμές.
  - γ) Για τις άδειες παραμονής διάρκειας από 2-6 ετών σε εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) δραχμές.
  - δ) Για τις άδειες παραμονής διάρκειας άνω των 6 ετών σε τριακόσιες χιλιάδες (300.000) δραχμές.
2. Τα πρόστιμα που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο αναπροσαρμόζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσ.Δ.Δ.Α., Εξωτερικών, Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 71 *Καταργούμενες διατάξεις*

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται:

- α) Τα άρθρα 1-4, 6-8, 11-16, 18-23, 26-32 και 34-43 του ν.1975/91.
- β) Τα άρθρα 6 και 9 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας (ν.δ.3370/1955) όπως αυτά τροποποιήθηκαν από τα άρθρα 3 και 4 του ν.1438/1984.
- γ) Το άρθρο 4 του ν.2130/1993.
- δ) Η παρ. 12 του άρθρου 14 του ν.2503/1997.
- ε) Η παρ. 2 του άρθρου 13 του ν.2713/1999 (ΦΕΚ 89 Α).
- στ) Κάθε άλλη διάταξη, γενική ή ειδική, που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος νόμου ή ρυθμίζει διαφορετικά θέματα που αποτελούν αντικείμενο αυτού.

Άρθρο 72 *Έναρξη ισχύος*

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει — — — — μήνες από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με εξαίρεση τις διατάξεις των άρθρων 62 - 68 και 70 περιπτώσεις β, γ και δ, των οποίων η ισχύς αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στην Ολομέλεια της 7ης Φεβρουαρίου 2000 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ανδρέας Κιντής
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Αναλυτής Νικόλαος
Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Σ.Ε.Β.

Μπαλωμένος Δημήτριος
Εκπρόσωπος Εθνικής Συνομοσπονδίας
Ελληνικού Εμπορίου
σε αναπλήρωση του
Δρακάτου Αλέξανδρου
Εκπροσώπου Ε.Σ.Ε.Ε.

Δρίκος Γεώργιος
Β΄ Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Κανελλόπουλου Γεωργίου
Πρόεδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Καψάλης Δημήτριος
Επίτιμος Πρόεδρος Ε.Σ.Ε.Ε.

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Κυριαζής Δημήτριος
πρώην Πρόεδρος Σ.Ε.Β.

Μαραζιώτης Άγγελος
Διευθυντής Γενικής Γραμματείας
Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

Ρεφρές Κυριάκος
Γενικός Διευθυντής
Πανελλήνιας Ομοσπονδίας
Ξενοδόχων
σε αναπλήρωση του
Μηναΐδη Βασιλείου
Β΄ Αντιπρόεδρου Δ.Σ. Π.Ο.Ξ.

Σκορίνης Νικόλαος
Α΄ Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Παπαδημητρίου Ιωάννης
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Σουλτανά Ευάγγελου
Μέλους Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Χαμηλομάτης Γεώργιος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Β΄ ΟΜΑΔΑ

Παυλιδάκης Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Αβραμόπουλου Παναγιώτη
Γ.Σ.Ε.Ε.

Αραζού Λεονάρδος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μητρόπουλος Ανδρέας
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρεττάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Δεληγιάννης Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μανώλης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Μελισσάρης Νικόλαος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πολυζωγόπουλος Χρήστος
Πρόεδρος Γ.Σ.Ε.Ε.

Σκαρμούτσος Διονύσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Τσουκαλάς Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γ΄ ΟΜΑΔΑ

Αλεξόπουλος Παναγιώτης
Πρόεδρος Οικονομικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

Βάγιας Παναγιώτης
Εκπρόσωπος Γεωτεχνικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

Βουμβουλάκης Μιχαήλ
Β΄ Αντιπρόεδρος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Γιατράκος Νικόλαος
Αναπληρωτής Δήμαρχος Αθηναίων

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Β΄ Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Γ.Ε.Σ.Α.Σ.Ε.

Καραγιάννης Δημήτριος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Λιόλιος Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Λίτσος Φώτης
Γενικός Γραμματέας
Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Βοϊκλής Γεώργιος
Εκπρόσωπος Κέντρου
Προστασίας Καταναλωτών
σε αναπλήρωση του
Μαγουλά Γεωργίου
Πρόεδρου Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Σπίρτζης Χρήστος
Τ.Ε.Ε.

Φάκας Χρήστος
Πρόεδρος Δ.Σ. Γ.Ε.Σ.Α.Σ.Ε.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της κας Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (01) 9249510-2, Fax: (01) 9249514, e-mail:iproke@otenet.gr